

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

23 februari 2004

ONTWERP VAN DECREET

betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	33
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	69
Advies van de Raad van State	81
Advies van de Vlaamse Onderwijsraad	95
Ontwerp van decreet	101

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. ALGEMENE TOELICHTING

INLEIDING

Het voorliggende ontwerp van decreet beoogt de invoering van een flexibele organisatie van het hoger onderwijs ter aanvulling van de invoering van de bachelor/master-structuur. Ter bescherming van de studenten moet de overheid een aantal decretale garanties inbouwen. Basisregels over de wijze waarop creditbewijzen verworven worden, attestering van eerder verworven competenties en kwalificaties, vrijstellingen, informatie en communicatie naar de student,... zijn daartoe noodzakelijk.

BREDE MAATSCHAPPELIJKE INBEDDING

De overgang naar een kennis- en informatiemaatschappij en de toenemende globalisering en internationalisering leiden tot nieuwe uitdagingen in het hoger onderwijs. Het hoger onderwijs wordt aangespoord om de inrichting en organisatie van het onderwijsaanbod bij te sturen. Deze bijsturing wordt vaak gethematiseerd in termen van “het meer flexibel maken van het onderwijs”. Flexibilisering duidt het streven aan naar gevarieerde antwoorden op steeds meer gedifferentieerde vragen en behoeften. Voorbeelden van deze toenemende differentiatie in het hoger onderwijs zijn : toename van niet-klassieke studenten, grotere studentgerichtheid, betrokkenheid van arbeidsmarktgerichte actoren in het onderwijs, kwaliteitscontrole,... Op deze maatschappelijke vereisten wil het decreet voor een stuk een antwoord bieden.

INHOUDELIJKE OPMERKINGEN

1. BEGRIPSOMSCHRIJVING EN DOELSTELLINGEN

1.1. Het begrip flexibilisering

Flexibilisering is een ruim begrip dat betrekking heeft op veel aspecten van het hoger onderwijs. Het heeft onder meer met de volgende aspecten te maken :

1° *de flexibilisering van de toegang tot het hoger onderwijs*, met onder meer de uitbouw van open hoger onderwijs, het in aanmerking nemen van

eerder verworven competenties en eerder verworven kwalificaties, enz. ;

2° *de flexibilisering van de leeromgeving met inbegrip van de evaluatiecomponent*, met onder meer andere leervormen (projectonderwijs, afstandsonderwijs, probleemgestuurd onderwijs,...), de integratie van ICT, het herdenken van de begeleiding van studenten, de timing en wijze van evalueren/examineren (bvb. gefixeerde examenzittijd versus permanente evaluatie), de uitbouw van het professionele milieu als leeromgeving (dual leren en contractonderwijs), enz. ;

3° *de flexibilisering van het curriculum*, met onder meer het evenwicht tussen het bepalen van het eigen programma door de student en de voorstructurering van het aanbod door de instelling, het hertekenen van de opleidingen vanuit de context van levenslang leren, de creatie van bredere basiscompetenties in plaats van vakken, enz. ;

4° *de flexibilisering van de organisatie van het onderwijs*, met onder meer het werken binnen een jaarsysteem of binnen kleinere tijdsgehelen, studievoortgang via accumulatie, enz.

1.2. Afbakening van het bereik van het decreet

De actuele decreten inzake hoger onderwijs maken de realisatie in Vlaanderen van deze vormen van flexibilisering afzonderlijk of in combinatie reeds ten dele mogelijk. Daarmee wordt natuurlijk niet gezegd dat deze mogelijkheden nu al ten volle worden benut, maar structureel/decretaal zijn bepaalde mogelijkheden in elk geval aanwezig.

Vanuit het oogpunt van de “organisatie van het onderwijs” blijft de mogelijkheid tot flexibilisering structureel zeer beperkt, omdat de decreten een studiejaarsysteem stipuleren en deeltijds studeren (wat de basisopleidingen betreft) slechts definiëren als halftijds studeren. De huidige regelgeving voorziet weliswaar in een aantal mogelijkheden tot een meer flexibele uitbouw van de studievoortgang, maar slechts voornamelijk ten behoeve van de traditionele student (via vrijstellingen, overdracht van examencijfers, IAJ, enz...). Sommige verdere aanpassingen, zoals de combinatie van studiejaar en een versoepeling van de overdrachtregeling, zijn recentelijk doorgevoerd. Het studiejaarsysteem belemmert echter een vlotte implementatie van het IAJ, vermits alles in studiejaar moet worden ingebed. Het uitsluitend werken binnen het stramien van een studiejaar leidt voor de doelgroep die flexibel wil studeren, tot een vrij complex en beper-

kend systeem en is zeker vanuit internationale invalshoek weinig transparant. Het studiejaarsysteem blijft dus een rem op een verdere flexibilisering ten behoeve van de niet-klasseke studenten.

Dit decreet beoogt in de eerste plaats de flexibilisering van het studiejaarsysteem (“flexibilisering van de organisatie van het onderwijs”). Toch moet dit decreet ook gezien worden tegen de achtergrond van de andere aspecten van flexibilisering. Volgende elementen komen ook aan bod :

- 1° de erkenning van eerder verworven competenties en kwalificaties (“flexibilisering van de toegang tot het hoger onderwijs”);
- 2° de “flexibilisering van het curriculum” d.m.v. de mogelijkheid om studietrajecten meer op maat van de student te snijden;
- 3° de “flexibilisering van de organisatie van het onderwijs” d.m.v. een systeem van studievoortgang via de accumulatie van creditbewijzen.

Het studiegeld wordt tevens op maat van een flexibel studievoortgangssysteem gesneden.

1.3. Doelstellingen van het decreet

Via de invoering van meer flexibilisering in het onderwijs in het algemeen en van flexibilisering inzake de organisatie van het onderwijs in het bijzonder streeft men meerdere doelstellingen na, die in drie categorieën kunnen worden ingedeeld :

- 1° *het vergroten van de mogelijkheid tot mobiliteit* : de grotere transparantie van een flexibel studiepuntenstelsel biedt studenten meer kansen tot het uitbouwen van een eigen leertraject biedt meer kansen op uitwisseling tussen opleidingen en/of instellingen in de Vlaamse hogeronderwijsruimte en op meer internationale mobiliteit ;
- 2° *het vergroten van de mogelijkheden tot differentiëring binnen het onderwijs* : een grotere differentiatie in aanbiedingsvormen (via ICT, afstandsonderwijs, avondonderwijs,...) specifiek aangepast aan de verschillende doelgroepen die zich aanbieden voor het hoger onderwijs ;
- 3° *het vergroten van de mogelijkheden tot het levenslang leren* : het bieden van meer kansen aan verscheidene ook nieuwe doelgroepen tot kwalificatie op hoog niveau, een meer open toegang tot het hoger onderwijs ook tijdens het onderwijstraject, zodat neveninstromers een kans krij-

gen (bvb. meer doorstroommogelijkheden tussen professionele en academische bachelors, doorstroom HOSP naar bachelor, enz.).

Deze doelstellingen kunnen vanzelfsprekend niet uitsluitend bereikt worden door een loutere aanpassing van het jaarsysteem, maar in combinatie met andere vormen van flexibilisering kan de invoering van een meer flexibel studievoortgangssysteem deze doelstellingen wel helpen realiseren.

De laatst aangehaalde categorie van sociale doelstellingen is in dit opzicht het meest doorslaggevend. Een goed uitgebouwde flexibilisering laat ongetwijfeld een betere aansluiting bij de maatschappelijke vereisten van de huidige kennismaatschappij en een verdergaande democratisering toe. In Vlaanderen starten de meeste studenten na het behalen van hun diploma van secundair onderwijs op ongeveer achttienjarige leeftijd aan het hoger onderwijs. In een groot aantal Europese landen is het studentenpubliek (zelfs wat de basisopleidingen betreft) veel gevarieerder. Heel wat volwassenen trachten naast hun beroepsactiviteiten een diploma van hoger onderwijs te halen. Het studiejaarsysteem, en heel de filosofie die aan de basis ligt van dit systeem, werkt dit niet in de hand doordat het zich in hoofdzaak richt op de modale voltijdse student die rechtstreeks vanuit het secundair onderwijs doorstroomt naar het hoger onderwijs. Hierdoor verliezen heel wat mensen de kans op een eerste of bijkomend diploma hoger onderwijs.

Een flexibel studievoortgangssysteem geeft de hogescholen en universiteiten in het kader van het levenslang en levensbreed leren meer kansen om afhankelijk van hun profilering in te spelen op de behoeften van verscheidene *doelgroepen*. Door meer doelgroepen te bereiken en een kans te bieden op een diploma van hoger onderwijs helpen zij de democratisering van ons onderwijs verder te ontwikkelen. Een belangrijk aantal lerenden is immers op zoek naar een onderwijsvorm die beter aansluit bij hun leefpatroon, ervaring en voorkennis.

Het betreft onder meer :

- 1° zij die om sociale redenen het normale traject niet hebben kunnen aanvangen. Sociale promotie en vormen van volwassenenonderwijs vinden meer en meer ingang, maar de participatie blijft sterk sociaal gekleurd en de doorstroom naar het traditioneel hoger onderwijs is eerder beperkt ;
- 2° studenten die hun studies wel hebben aangevangen, maar die voortijdig zonder diploma zijn

uitgestroomd. Drop-out in het hoger onderwijs kan beter opgevangen worden binnen een flexibel systeem, waarin studenten gemakkelijker kunnen doorstromen naar een andere richting, opnieuw kunnen intreden of waar de geleverde prestaties (ook al hebben ze niet geleid tot een diploma) toch kunnen worden gevalideerd ;

3° volwassenen die een bijkomend diploma hoger onderwijs wensen te behalen in combinatie met hun job. Deze groep wordt steeds groter, en wordt thans slechts beperkt opgevangen binnen de bestaande structuren (bvb. open onderwijs, voortgezette opleidingen, post-academische vorming en de mogelijkheid tot uitsluitend inschrijven voor examens). Zij komen in een flexibel studiepuntensysteem in aanmerking voor meer geïndividualiseerde trajecten ;

4° de student die een bepaalde (deel)competentie wil verwerven, en daarom inschrijft voor één of meer specifieke opleidingsonderdelen.

Ook de modale student zal op een meer flexibele wijze studeren, als die kans geboden wordt (bvb. de studie onderbreken om op reis te gaan of te werken, volgen van colleges in een andere instelling, enz...).

Het huidige jaarsysteem draagt in se een aantal kenmerken die de in- en doorstroom van bovengenoemde doelgroepen afremmen of alleszins in het kader van het levenslang leren onvoldoende aanmoedigen. Zoals reeds aangegeven zullen, naast een meer flexibel studievoortgangssysteem, vanzelfsprekend ook andere vormen van flexibilisering nodig zijn om de verschillende doelgroepen de nodige kansen te bieden.

Bij de concrete uittekening van een flexibel studievoortgangssysteem vormen voormelde doelstellingen het uitgangspunt. De realisatie van de doelstellingen van flexibilisering zal echter niet automatisch rechtstreeks het gevolg zijn van decretale regelgeving. Veel zal afhangen van de creativiteit en de wil van de instellingen om flexibilisering te implementeren.

1.4. Concept van het flexibiliseringsdecreet

1.4.1. Algemene principes

1° Het uitgangspunt is dat een student, ongeacht zijn sociale context of leeftijd en voor zover hij de algemene toelatingsvoorwaarden tot het hoger onderwijs vervult, op een voor hem/haar aangepaste manier aan hoger onderwijs moet

kunnen deelnemen en competenties verwerven, en dat deze competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden.

2° Daarnaast moet het nieuwe model echter ook waarborgen dat het hoger onderwijsaanbod geen onoverzichtelijk amalgaam wordt, waaruit studenten naar eigen goeddunken “à la carte” een menu kunnen samenstellen. De organisatiestructuur moet zeker beantwoorden aan de opleidingsdesiderata van de overgrote meerderheid van studenten die een opleiding volgens een regulier traject (jaar na jaar) willen volgen, maar moet anderzijds ook mogelijkheden bieden om in te spelen op de vraag van studenten die op een andere manier specifieke competenties wensen te verwerven. Het voltijds of deeltijds studeren moet dan ook een andere en uiteraard soepelere invulling krijgen.

3° Het nieuwe model moet consistent, doorzichtig en praktisch haalbaar zijn.

4° Een flexibel studiepuntensysteem moet vanzelfsprekend aansluiten bij de bachelor/master-herformaties zoals voorgeschreven in het structuurdecreet. In het bijzonder mag het niet interfereren met of haaks staan op de aan de gang zijnde hertekening van de curricula die nu in de instellingen plaatsvindt binnen de regelgeving omschreven in het nieuwe decreet hoger onderwijs. De overgang tussen het bestaande systeem en een systeem dat meer mogelijkheden biedt moet dus naadloos kunnen gebeuren.

5° De uittekening van een flexibel systeem veronderstelt ook het toetsen van de mogelijke gevolgen voor een nieuw studiefinancieringsmechanisme.

6° Bij de uittekening mag men niet uit het oog verliezen dat het huidige systeem een aantal positieve elementen bevat, waaronder coherente curricula, een ingebouwde bewaking op de studieduur, en de mogelijkheid tot compensatie voor minder goede resultaten. Deze mogen door de invoering van een meer flexibel studievoortgangssysteem niet in het gedrang komen. De invoering veronderstelt dus dat aan een aantal essentiële randvoorwaarden wordt voldaan. In eerste instantie is dat het bewaken van de studievoortgang, het studierendement en de coherentie van het onderwijs. De overheid, de instellingen en de studenten dragen hier een gedeelde verantwoordelijkheid.

1.4.2. Decretale regelgeving versus autonomie van de instellingen

- 1° De overheid moet een decretaal kader inzake studievoortgang uittekenen waarbinnen de instellingen maximaal hun onderwijs kunnen uitbouwen volgens een eigen concept. Dit betekent dat een instelling bvb. moet kunnen kiezen om het onderwijs evengoed in pakketten (kleiner of gelijk aan trimesters of semesters) als volgens het bestaande regime van de studiejaren te organiseren.
- 2° Flexibilisering zal ongetwijfeld zoals vele veranderingen een aanpassing vereisen van de studentenadministratie en van de organisatie van het onderwijs. Het is dan ook niet de bedoeling om op een bruuske wijze te breken met het huidige concept. Het concept van toekomstig decreet moet flexibilisering “mogelijk” maken, maar op welke wijze, in welke mate en volgens welk tijdsplan dit gebeurt wordt door de instellingen zelf uitgemaakt, rekening houdend met de eigen administratieve en financiële mogelijkheden, de eigen profilering en de maatschappelijke vraag.
- 3° Ruime autonomie laat meer profilering toe, maar veronderstelt wel dat op niveau van de instellingen een duidelijke reglementering wordt uitgewerkt. Te grote autonomie en de daarmee gepaard gaande verschillen tussen instellingen kunnen immers de beoogde transparantie en mobiliteit bemoeilijken. Daarnaast houdt een te grote autonomie het risico in van een onderling en niet steeds kwaliteitsbevorderend opbod tussen de instellingen. De overheid heeft dus ook als taak bepaalde decretale garanties in te bouwen ter bescherming van de studenten. Voor het overige zullen ook de externe kwaliteitsbewaking en de accreditatievereisten hun rol moeten spelen in dit proces.

2. BOUWSTENEN VAN EEN CREDITSYSTEEM

- 1° *De opleiding is en blijft de basis- en structurende eenheid* van het onderwijsaanbod. Het is immers de opleiding die geaccrediteerd wordt en die leidt tot het verwerven van een graad van het hoger onderwijs en het overeenkomstige diploma.
- 2° Het volledig studieprogramma van een opleiding wordt uitgedrukt in *ECTS-studiepunten*. ECTS-studiepunten zijn studiebelastingen.

1 studiepunt komt overeen met 28 uur studiebelasting (college volgen, werken maken, studeren, enz.). De studiebelasting voor één academiejahr bedraagt thans 60 studiepunten. De opleidingen binnen een geflexibiliseerd model zullen 60 studiepunten of een veelvoud daarvan omvatten.

- 3° Een opleiding wordt opgedeeld in *opleidingsonderdelen*. Een opleidingsonderdeel is een afgebakend geheel van onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten dat gericht is op het verwerven van welomschreven (deel)competenties inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes. Een opleidingsonderdeel kan flexibel ingevuld worden door de instelling. Een opleidingsonderdeel kan derhalve bestaan uit één vak (in de traditionele betekenis van het woord), maar kan net zo goed bestaan uit een clustering van vakken of van groepen leeractiviteiten.
- 4° De omvang van een opleidingsonderdeel wordt tevens uitgedrukt in *gehele ECTS-studiepunten*. Een opleidingsonderdeel omvat ten minste drie studiepunten. Een klein volume van minimaal drie studiepunten heeft als voordeel dat het aan de studenten een grotere flexibiliteit inzake transfer naar andere opleidingen biedt en dus gemakkelijker valoriseerbaar is (in de vorm van vrijstellingen). De minimale ondergrens van drie studiepunten wordt decretaal vastgelegd. De instellingen kiezen voor al hun opleidingsonderdelen autonoom een omvang die voor hen het best werkzaam is op onderwijskundig en organisatorisch vlak.

De ondergrens van de studieomvang van een opleidingsonderdeel ligt relatief laag. Een curriculum bestaat doorgaans uit een aantal grote opleidingsonderdelen die de kern vormen van het curriculum en een aantal kleinere opleidingsonderdelen die ondersteunend zijn ten opzichte van de kern van het curriculum. Die relatief lage ondergrens mag niet gebruikt worden om het curriculum te versnipperen over een groot aantal opleidingsonderdelen. Het is de verantwoordelijkheid van elke instelling om het aantal opleidingsonderdelen van een studieprogramma te beperken.

- 5° Een student heeft een opleidingsonderdeel *voltooid* wanneer hij na een evaluatie heeft aangetoond dat hij de relevante (deel)competenties in voldoende mate heeft verworven. Hij wordt daartoe beoordeeld op een schaal van 0

tot 20 (in gehele getallen), met 10 als slaaggrens. In specifieke gevallen kunnen andere beoordelingssystemen, zoals een pass/fail-systeem, worden uitgewerkt.

De student heeft per opleidingsonderdeel recht op ten minste twee inschrijvingen, met per inschrijving een recht op tenminste twee examenkansen. De instelling moet er wel over waken dat de student binnen een redelijk tijdschema zijn examenkansen kan benutten. Dit kan impliceren dat het in sommige gevallen aangewezen is om in drie examenperiodes per academiejaar te voorzien.

- 6° Een student die een opleidingsonderdeel heeft voltooid (ervoor geslaagd is) verwerft als formele erkenning hiervan een *creditbewijs*, onafhankelijk van de stand van zaken met betrekking tot andere opleidingsonderdelen die eventueel in zijn programma voorkomen. Dit voorstel sluit aan bij de filosofie van het levenslang en levensbreed studeren, waarbinnen elke met succes bekroonde inspanning van een student een bepaalde concrete meerwaarde moet kunnen opleveren voor de verdere studie- of werkloopbaan onafhankelijk of de student al dan niet een volledige opleiding heeft voltooid.

Een creditbewijs wordt uitgereikt waar de student is ingeschreven voor de examens van het betreffende opleidingsonderdeel.

De creditbewijzen worden vermeld in het diplomasupplement; de student kan tijdens de opleiding te allen tijde een formulier met de reeds verworven creditbewijzen opvragen. Indien het opleidingsonderdeel niet werd aangevat m.h.o. een diploma, kan een afzonderlijk creditdocument worden afgeleverd.

- 7° De *geldigheidsduur* van een verworven creditbewijs is in principe onbepaald. Kennis evolueert echter zeer snel en een kwaliteitsvolle opleiding moet zich permanent actualiseren. De instellingen moeten daarom ook de mogelijkheid hebben om na 5 jaar een soort 'actualiseringprogramma' op te leggen, wanneer de student het vroeger behaalde creditbewijs wil valoriseren in het kader van het behalen van een diploma. Desgevallend heeft dit programma slechts betrekking op een gedeelte van de studieomvang van het opleidingsonderdeel in kwestie. De instelling moet hierbij echter de rechten van de student respecteren, zoals hier-

onder omschreven bij vrijstelling van opleidingsonderdelen.

- 8° *Eerder verworven competenties (EVC's)* kunnen omschreven worden als een geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes dat niet werd bekrachtigd door een studiebewijs (binnen of buiten onderwijs).

EVC's onderscheiden zich van *eerder verworven kwalificaties (EVK's)*. Ingeval van EVK's kan de toekomstige student een studiebewijs voorleggen uitgereikt na het met goed gevolg voltooien van een formeel opleidingstraject of een opleidingsonderdeel. Dit studiebewijs kan zowel binnen als buiten onderwijs zijn afgeleverd, al dan niet in de Vlaamse Gemeenschap. Deze kwalificaties kunnen dan ook verworven zijn in het hoger onderwijs van het korte type in sociale promotie, via VDAB-opleidingen, of andere formele opleidingcircuits.

Studenten die op grond van hun beroepservaring van oordeel zijn dat zij over hogeronderwijscompetenties beschikken, kunnen deze laten testen door een validerende instantie op het niveau van (een) associatie(s). Dat bekwaamheidsonderzoek zal meestal bestaan uit een onderzoek en evaluatie van de voorgelegde documenten en een assessment van de competenties. Dat assessment vindt plaats ten opzichte van een referentiekader afgeleid van de generieke (en in artikel 58 van het structuurdecreet vastgelegde) c.q. specifieke opleidingsstandaarden. De uitkomsten van de gehele beoordeling worden vastgelegd in een *bewijs van bekwaamheid*. Dat document geeft aan welke competenties de betrokken studenten heeft verworven.

Dezelfde methodologie wordt ook gebruikt bij de beoordeling van EVK's. Een assessment zal in de meeste gevallen niet nodig zijn. Er is een studiebewijs voorhanden en het bekwaamheidsonderzoek zal dan ook meestal op stukken kunnen gebeuren.

De vaststelling of iemand bepaalde competenties heeft verworven, moet gebeuren op basis van een correcte (vooraf vastgelegde) methodologie, zodat toekomstige studenten op dit vlak rechtszekerheid krijgen. Het decreet bevat minimale voorschriften inzake de beoordeling van EVC's en EVK's. Deze voorschriften moeten dan nog verder geoperationaliseerd worden door de Vlaamse regering en de validerende instanties.

9° Instellingen kunnen aan studenten *vrijstelling* verlenen. Dit betekent dat de student ontheven is van de verplichting om over een opleidingsonderdeel of deel ervan examen af te leggen. Een vrijstelling kan dus betrekking hebben op een opleidingsonderdeel als geheel of op een gedeelte ervan. De studiepunten verbonden aan een vrijstelling worden als verworven beschouwd. Een vrijstelling resulteert voor een diplomastudent in een vermindering van de nominale studieomvang.

Over de toekenning van een vrijstelling beslist de instelling autonoom, rekening houdend met de voorschriften die de Vlaamse regering hieromtrent moet vastleggen. Een vrijstelling wordt verleend op grond van een bewijs van bekwaamheid.

De overheid moet in het kader van de interinstitutionele transfer van studiepunten garanties inbouwen om de rechten van studenten te vrijwaren en willekeur te voorkomen. Het decreet schrijft inderdaad enige waarborgen in :

- de verplichte inspraakregeling voor de student ;
- de toekenningsvoorwaarden op grond van de inhoudelijke aansluiting (in termen van competenties) tussen het opleidingsonderdeel en het bewijs van bekwaamheid ;
- een motiveringsplicht van de instelling op basis van de vastgelegde objectieve criteria ;
- een beroepsprocedure.

De instellingen schrijven op basis van de decretale bepalingen een procedure uit in hun onderwijsregeling. Het is aangewezen dat instellingen op niveau van VLIR en VLHORA afspraken maken op het gebied van procedure en gehanteerde objectieve criteria. Ook de associaties kunnen wat dit betreft een belangrijke rol vervullen.

10° Een student verwerft *een graad of een diploma van een opleiding* als hij of zij voor alle opleidingsonderdelen van een bepaalde opleiding een creditbewijs heeft verworven binnen de voorwaarden omschreven in de onderwijs- en examenregeling van de instelling, of als de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van de opleiding globaal zijn gerealiseerd. Elke hogeschool en

universiteit moet inderdaad voorzien in een procedure van deliberatie waarbij de examencommissie kan oordelen dat een student die niet voor alle opleidingsonderdelen een creditbewijs heeft verworven, de doelstellingen van de opleiding toch in voldoende mate heeft verwezenlijkt. De examencommissie kan besluiten dat aan die student de betreffende graad wordt verleend.

3. EEN FLEXIBEL STUDIEVOORTGANGS-SYSTEEM

3.1. *Het contract*

Een student die zich inschrijft, sluit een toetredingsovereenkomst met het instellingsbestuur. In die toetredingsovereenkomst, of in het raam daarvan (de toetredingsovereenkomst doet dan dienst als “raamovereenkomst”), wordt geopteerd voor een bepaalde doelstelling en voor een bepaald studietraject.

I.f.v. de beoogde doelstellingen worden volgende contracten onderscheiden :

1° Diplomacontract. Dit is het contract dat de instelling aangaat met de student die inschrijft met het oog op het behalen van een graad of een diploma van een bachelors- of mastersopleiding of van een schakel- of voorbereidingsprogramma.

2° Creditcontract. Dit is het contract dat de instelling aangaat met de student die inschrijft met het oog op het verwerven van een creditbewijs van één of meerdere opleidingsonderdelen.

3° Examencontract. Dit is het contract dat de instelling aangaat met de student die inschrijft voor het afleggen van examens, met het oog op het behalen van een graad of diploma van een bachelors- of mastersopleiding of van een schakelprogramma of voorbereidingsprogramma of met het oog op het behalen van een creditbewijs voor één of meerdere opleidingsonderdelen.

In het contract wordt aangegeven op welke wijze de studie zal worden geordend. Daarbij wordt rekening gehouden met de tijdsperiode waarop de inschrijving betrekking heeft, de deliberatie- en evaluatieregels, de voorwaarden voor het behalen van een creditbewijs, enz.

De beginselen vastgelegd in een contract zijn in principe slechts wijzigbaar na het verstrijken van een semester.

3.1.1. Diplomacontract : de student schrijft zich in voor een aantal studiepunten met het oog op het behalen van het diploma van een bepaalde opleiding

Binnen het diplomacontract kan de student verschillende studietrajecten volgen, vanzelfsprekend voor zover de instelling deze aanbiedt.

De student kan bij zijn inschrijving opteren voor bepaalde *modeltrajecten* die door de instelling voorafgaand worden uitgetekend en aangeboden. Instellingen kunnen naargelang hun profilering en de maatschappelijke vraag modeltrajecten aanbieden voor specifieke doelgroepen, bvb. de volwassen student die in het kader van het levenslang leren job en studie wenst te combineren.

De student kan ook een *geïndividualiseerd traject* volgen. De wenselijkheid hiervan moet worden nagegaan op basis van het studentendossier. In eerste instantie wordt via deze weg een oplossing geboden voor studenten die bvb. starten met een modeltraject van 60 studiepunten, maar die studieachterstand oplopen (cf. de huidige IAJ-studenten). Geïndividualiseerde trajecten zullen in de praktijk ook aangewezen zijn voor een vrij beperkte groep van studenten waarvoor de instelling het aangewezen vindt om van bij de aanvang van de studie dergelijk geïndividualiseerd traject aan te bieden, bvb. studenten die op basis van EVC's of EVK's een groot volume aan vrijstellingen verwerven. Ook sociale en maatschappelijke aspecten kunnen hier een rol spelen (bvb. voltijds werkenden, topsporters). Deze studenten zullen een specifiek contract aangaan met de instelling, waarin ook duidelijke, meer geïndividualiseerde voorwaarden omtrent de opbouw van het studieprogramma, de studieduur, deliberatieregels en studievoortgangbewaking zijn opgenomen.

3.1.2. Creditcontract : de student schrijft zich in voor een aantal studiepunten met het oog op het behalen van een creditbewijs van één of meerdere opleidingsonderdelen.

Een student kan zich ook inschrijven voor opleidingsonderdelen zonder ingeschreven te zijn voor een volledige opleiding. Het gaat hier om gevallen waarin studenten specifieke (deel)competenties willen verwerven los van de volledige opleidingscontext. De overheid moet hierin niet verder tussenkomen en laat de instellingen vrij te bepalen

hoe ze dat particuliere aanbod organiseren en regelen. Hier geldt het vroeger beschreven basisprincipe dat een student die een opleidingsonderdeel heeft voltooid en de betreffende (deel)competenties in voldoende mate heeft verworven, als erkenning een creditbewijs krijgt.

3.1.3. Examencontract : de student schrijft uitsluitend in voor de examens.

Binnen het kader van de algemene filosofie van flexibele leerwegen blijft decretaal ook voorzien dat studenten kunnen inschrijven, uitsluitend voor het afleggen van examens, hetzij voor afzonderlijke opleidingsonderdelen hetzij met het oog op het behalen van een graad of een diploma. Deze vorm van flexibilisering is al voorzien in het structuurdecreet, en blijft voorlopig best behouden omwille van de afschaffing van het systeem van de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Op termijn zal moeten blijken of de creatie van de andere mogelijkheden tot flexibel studeren dit examencontract niet overbodig maakt.

3.2. *Evaluaties, deliberatie en examencommissies*

Binnen het bestaande jaarsysteem beslissen de examencommissies, na deliberatie, of een student al dan niet geslaagd is voor het programma van een studiejaar en of een student al dan niet een graad van verdienste verwerft. Voor studenten die in het kader van een IAJ opleidingsonderdelen van het volgende studiejaar voorafnemen stelt de commissie de behaalde examenresultaten gewoon vast. Voor studenten met inschrijvingen voor afzonderlijke opleidingsonderdelen wordt vastgesteld voor welke ervan de student geslaagd is. Dit alles gebeurt met inachtneming van het examenreglement dat tevens in bijzondere regelingen voorziet in geval van overmacht en onregelmatigheden.

In het licht van het flexibel studievoortgangssysteem in al zijn mogelijke varianten moet het vigerende deliberatiemodel noodzakelijkerwijze herzien worden. Anderzijds is het wenselijk dat, in elk geval voor studenten met een diplomacontract, de mogelijkheid blijft gehandhaafd dat de examencommissie oordeelt dat de graad kan verleend worden ondanks het feit dat de student niet geslaagd is voor bepaalde opleidingsonderdelen. En het blijft zinvol dat de examencommissie kan beraadslagen over de toekenning van een graad van verdienste afhankelijk van de behaalde examencijfers voor de verschillende opleidingsonderdelen. Tenslotte kan een tussenkomst van een examencommissie essentieel met betrekking tot beslissingen in gevallen van overmacht en van onregelmatigheden.

Het decreet voorziet in twee dwingende voorschriften : de instelling moet een examencommissie instellen voor het geheel van elke opleiding (bachelors-en mastersopleidingen) in functie van de einddeliberatie. De instelling moet ook een examencommissie instellen voor het eerste academiejaar van een bachelorsopleiding in functie van een deliberatie van de studenten die voor het eerst voor een bachelorsopleiding zijn ingeschreven. Doel daarvan is dat de nieuwe studenten op het einde van het eerste academiejaar weten waar ze aan toe zijn.

De instellingen zullen nog steeds zelf kunnen beslissen over het inrichten van tussentijdse deliberaties. Over de bevoegdheden van de betrokken facultatieve examencommissies kunnen zij zelf oordelen.

3.2.1. Creditbewijzen

Zowel bij diplomacontracten als bij creditcontracten en examencontracten wordt aan de student een creditbewijs verleend voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is, in principe zonder tussenkomst van een examencommissie (behoudens in het geval een examencommissie de bevoegdheid heeft gekregen om de examenresultaten definitief vast te stellen). Desgevallend bepaalt de onderwijs- en examenregeling aan welk criterium moet voldaan zijn opdat per opleidingsonderdeel een graad van verdienste zou worden toegekend.

3.2.2. Diplomacontract en examencontract met het oog op het behalen van een diploma

1° De instellingen dienen minimale regels inzake de deliberatie vast te leggen in het examenreglement. Dit kan door algemeen aan te geven hoe de deliberaties in de instelling gebeuren, dan wel door een meer mathematisch uitgewerkt systeem. In elk geval moeten de studenten geïnformeerd zijn over de vastgelegde voorwaarden en criteria om een graad en een diploma te behalen.

De studenten worden op deze wijze vooraf helder geïnformeerd over de voorwaarden waaronder zij onvoldoendes weg moeten werken. Vanzelfsprekend is in dit verband ook een taak weggelegd voor studiebegeleiders, om studenten te adviseren bij het nemen van beslissingen. De decreetgever beperkt zich dus tot het voorschrift dat in het examenreglement minimale deliberatieregels moeten vastgelegd worden.

2° Op een vergelijkbare wijze worden in de examenregeling vooraf regels beschreven die bepalen onder welke voorwaarden voor de opleiding als geheel een bepaalde graad van verdienste zal worden toegekend.

3° De student die over alle opleidingsonderdelen van een opleiding examen heeft afgelegd, meldt zich aan voor deliberatie. De examencommissie beraadslaagt over de toekenning van een graad van verdienste aan de student die voor alle opleidingsonderdelen van een opleiding een creditbewijs heeft verworven. De examencommissie beraadslaagt over het verlenen van de graad en de toekenning van het diploma aan de studenten die niet voor alle opleidingsonderdelen een creditbewijs hebben verworven. In dat geval beraadslaagt zij ook over de toekenning van een graad van verdienste.

4° Het behoort echter, zoals gesteld, tot de autonomie van het instellingsbestuur om, indien het dit verkiest, daarnaast ook tussentijdse deliberaties te organiseren (na bvb. elk volume van 60 studiepunten of bvb. minimaal één keer per academiejaar) en bij die gelegenheid, met inachtneming van de examenregeling, te beslissen welke opleidingsonderdelen (of examens erover) moeten hernomen worden.

5° Voor studenten die zich voor het eerst inschrijven voor een bacheloropleiding moet in elk geval aan het einde van het eerste jaar, ongeacht de trajectsoort, een deliberatie worden georganiseerd die resulteert in een beslissing en/of een advies. Een instelling kan er wel autonoom voor opteren om deze eerste deliberatie reeds te organiseren na een minder lange periode (bvb. na een trimester of een semester).

6° Afgezien van de gevallen vermeld in de punten 3 tot en met 5 voorziet de examenregeling ook de voorwaarden waaronder examencommissies moeten bijeenkomen en oordelen in geval van onregelmatigheden. In ieder geval kan een examencommissie maar een bindende beslissing nemen als ten minste de helft van de leden van het academisch c.q. onderwijzend personeel die de student in de betrokken periode beoordeelde, aanwezig is.

7° De examenregeling bepaalt ook de gevallen waarin de examencommissie beslissingen kan nemen bvb. bij overmacht.

3.3. Studievoortgangsbewaking

De instellingen kunnen in welomschreven gevallen studievoortgangsbewakingsmaatregelen nemen om studenten die dreigen te ontsporen opnieuw aan te zetten tot het boeken van voldoende voortgang. Deze maatregelen kunnen onder meer bestaan in het opleggen van verplichte tussentijdse deliberaties voor de betrokken student.

Indien de student evenwel manifest blijkt geeft van een onvermogen om het studietraject op een redelijke wijze te voleindigen, kan een nieuwe inschrijving van de student worden geweigerd.

3.4. Rechtsbescherming

De verschillende beslissingen inzake de studievoortgang van de student zijn vatbaar voor intern beroep. Indien één en ander niet tot een oplossing leidt, kan het geschil worden voorgelegd aan het in het "Aanvullingsdecreet" omschreven administratief rechtcollege.

4. AANGEPASTE STUDIEGELDEN

4.1. Inleiding

Het is evident dat het principiële verlaten van het studiejaarsysteem repercussies heeft voor wat betreft de bepaling van de studiegelden, die niet meer per academiejaar kunnen worden vastgesteld.

De decreetgever heeft daarom een systeem ontwikkeld, dat uitgaat van de principes die hieronder worden geschetst. Eerst en vooral dient te worden gesteld dat de opdeling tussen inschrijvingsgelden en examengelden verlaten wordt ; beide categorieën worden nu gevat door de term "studiegeld".

De basisdoelstellingen voor de uitgewerkte regeling zijn de volgende :

- 1° de studiegelden dienen in te spelen op de geflexibiliseerde context en dienen aldus in verhouding te staan tot het aantal studiepunten waarop de inschrijving betrekking heeft ;
- 2° het systeem moet voor wat betreft studenten die een studietraject verkiezen dat aansluit bij dat van de huidige normstudent (inschrijving voor 60 studiepunten), stabiel blijven ;
- 3° het decreet moet de vrijheid van de instellingen behouden om voor welbepaalde opleidin-

gen een bijzonder of vrij te bepalen studiegeld vast te stellen ;

- 4° het decreet mag er niet toe leiden dat de totale inkomsten uit studiegelden voor een universiteit of hogeschool dalen ;
- 5° het uitgewerkte systeem dient los te staan van het financieringsstelsel van de instellingen.

4.2. Inhoud

Het verlaten van het studiejaarsysteem leidt ertoe dat niet meer kan worden gewerkt met inschrijvingen per academiejaar.

Volgende systematiek wordt daarom ingevoerd :

- 1° Zowel bij diploma-, credit- als examencontracten wordt *één studiegeld* geheven. Het onwenselijke onderscheid tussen inschrijvingsgelden en examengelden wordt verlaten.
- 2° Het studiegeld bestaat uit een *vast bedrag plus een variabel bedrag* afhankelijk van het aantal studiepunten waarop de inschrijving betrekking heeft. Het vast bedrag dekt vaste kosten, zoals bv. de aanmaak van bepaalde kaarten, bepaalde registratiekosten, enz.

Het vast bedrag kan wel verschillend zijn voor voltijdse en deeltijdse trajecten.

- 3° Bij *diploma- en creditcontracten* is het vast bedrag gelijk aan 145 euro. Per studiepunt kan de instelling 5 tot 6 euro vragen. In termen van een academiejaar vandaag betekent dit dat een studiegeld 445 tot 5050 euro kan bedragen.

Ter vergelijking : thans wordt in de universiteiten globaal genomen een regulier inschrijvingsgeld van 488 euro gevraagd ; in de hogescholen is dit ten hoogste 505 euro.

Voor wat betreft creditcontracten weze nog opgemerkt dat het hogescholendecreet vandaag geen bedragen vaststelt voor de inschrijving van studenten die een inschrijving nemen voor aparte opleidingsonderdelen. Er wordt in artikel 33, § 2, gesteld dat het hogeschoolbestuur vrij het inschrijvingsgeld van vrije studenten bepaalt.

Artikel 43, § 6, van het Universiteitendecreet stelt evenzeer dat de besturen vrij het bedrag bepalen t.a.v. de inschrijving van niet-finan-

cierbare studenten in financierbare opleidingen. Artikel 43, § 10, van het Universiteitendecreet bepaalt dat bij inschrijvingen voor aparte opleidingsonderdelen het inschrijvingsgeld op basis van het aantal studiepunten in verhouding staat met het bedrag voor een voltijdse niet-beursstudent. De idee van een variabel gedeelte van het studiegeld komt deels voort uit dit principe.

- 4° Bij *examencontracten* geldt een vast gedeelte van 50 euro en een variabel gedeelte van 3 euro per studiepunt.

Hier dient opnieuw te worden verwezen naar de behandeling van vrije studenten en studenten die zich inschrijven voor een opleidingsonderdeel in de Hogeronderwijsdecreten (zie 3°). De nieuwe regel strookt hiermee.

- 5° Er worden bijzondere maatregelen ingeschreven voor *beursstudenten en bijna-beursstudenten*.

- 6° Er wordt een eenmalig studiegeld voor *doctorandi* bepaald, dat overeenstemt met het huidige niveau.

- 7° Voor de *academische initiële lerarenopleiding* en voor de *specifieke opleiding in de huisartsgeneeskunde* wordt een studiegeld geheven waarvan het maximumbedrag aansluit bij datgene vermeld in artikel 43 van het Universiteitendecreet (§ 3 en § 11).

- 8° Voor *bachelors-na-bachelorsopleidingen en masters-na-mastersopleidingen* (de huidige voortgezette opleidingen) wordt een bijzonder studiegeld geheven :

- het bedrag is in beginsel eveneens ten hoogste gelijk aan 505 euro ;
- het bedrag is ten hoogste gelijk aan 1.010 euro voor studenten die reeds beroepsactief zijn en ten minste reeds 3 jaar in het bezit zijn van een bachelors- of mastersdiploma of van een buitenlands diploma op grond waarvan ze werden toegelaten tot de betrokken bachelors- of mastersopleiding. Dit criterium wordt thans reeds gehanteerd in artikel 43, § 7, tweede lid, van het Universiteitendecreet ;
- voor bijzondere opleidingen met een internationaal karakter, met een professionaliserend karakter of met een bijzondere kos-

tenstructuur, kan een maximumbedrag van 5.400 euro dan wel 24.790 euro worden gevraagd, opnieuw afhankelijk van het feit of de betrokken studenten al dan niet reeds beroepsactief zijn en ten minste reeds 3 jaar in het bezit zijn van voornoemd diploma. Voor de studiegebieden “Gezondheidszorg”, “Onderwijs” en “Sociaal-agogisch werk” kan dit verhoogd studiegeld uiteraard niet worden gevraagd. De bachelors-na-bachelorsopleidingen en masters-na-mastersopleidingen kunnen in deze studiegebieden in een aantal gevallen een wezenlijke beroepsvereiste uitmaken.

- 9° Voor *postgraduaatopleidingen en kortere opleidingstrajecten m.h.o. na- en bijscholing* kan het studiegeld vrij worden bepaald.

- 10° Voor buitenlandse studenten die geen EU-burger zijn (of geen aanverwant hebben die in België gevestigd is of verblijft) en geen erkend vluchteling zijn, kan het studiegeld eveneens vrij worden bepaald.

Er dient daarbij te worden opgemerkt dat het studiegeld voor deze studenten thans reeds vrij bepaalbaar is, gelet op het feit dat het gaat om niet-financierbare studenten.

- 11° Instellingsbesturen kunnen de studiegelden differentiëren (en onder de decretale minimumbedragen dalen) t.v.v. bepaalde minvermogene *doelgroepen* (in het bijzonder beursstudenten en bijna-beursstudenten).

- 12° De inkomsten uit studiegelden worden aangewend voor activiteiten die de studenten ten goede komen.

4.3. Bijzondere opmerkingen

Er is gekozen voor één maximumbedrag voor hogescholen en universiteiten.

Gelet op de bachelor/master-hervormingen van het structuurdecreet zou het onverzoenbaar zijn met het gelijkheidsbeginsel om in lengte van jaren een verschillend maximum te hanteren voor hogescholen en universiteiten.

Wat betreft de bedragen voor *bachelors-na-bachelorsopleidingen en masters-na-mastersopleidingen* en de vrijheid inzake de bepaling van het studiegeld voor *postgraduaatopleidingen en kortere opleidingstrajecten m.h.o. na- en bijscholing*, moet allereerst worden gewezen op de argumentatie van de

regering bij de oorspronkelijke versie van het Universiteitendecreet.

De regering liet opmerken dat de hogere inschrijvingsgelden voor voortgezette academische opleidingen niet in strijd waren met de standstill-verplichting inzake inschrijvingsgelden in het hoger onderwijs (artikel 13 IVESCR), omdat onderwijs in dat verdrag moet worden begrepen als basisopleiding die tot algemene vorming leidt¹.

Dit kan zeer zeker worden afgeleid uit het feit dat artikel 13 het begrip onderwijs linkt aan het nastreven van “*de volledige ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid*”².

Niettemin moet worden gesteld dat, ook al zouden bedoelde opleidingen onder de bepalingen van het verdrag vallen (zie het advies van de Raad van State, Afdeling Wetgeving, nr. 36.359/1, p. 9-10), geen inbreuk wordt begaan op de standstill-verplichting vervat in het IVESCR.

De bepalingen van dit decreet doet de geflexibiliseerde leercontext op het gebied van het studiegeld zo nauw mogelijk aansluiten bij de bestaande situatie.

¹ Art. 13, 2, c, van het IVESCR, zijnde het VN-verdrag over Economische, Sociale en Culturele Rechten, voert ten aanzien van de inschrijvingsgelden in het hoger onderwijs een verplichting in om na de inwerkingtreding van het Verdrag geen maatregelen te nemen die indruisen tegen de doelstelling van de bepaling, rekening houdend met de situatie van de overheidsfinanciën (Arbitragehof nr. 33/92). De bepaling beoogt meer specifiek de geleidelijke invoering van kosteloos hoger onderwijs. Eén en ander betekent dat de overheid zich dient te onthouden van de invoering van inschrijvingsgelden in het hoger onderwijs wanneer op het ogenblik van de inwerkingtreding van het Verdrag reeds bij wet kosteloosheid was vastgelegd. De overheid dient zich eveneens te onthouden van onredelijke verhogingen van bestaande inschrijvingsgelden, rekening houdend met de toestand van de overheidsfinanciën. Het artikel roept volgens rechtspraak en rechtsleer geen subjectieve rechten in het leven.

² Het feit dat bedoelde opleidingen niet ressorteren onder het in het IVESCR bedoelde begrip “onderwijs” valt volgens de decreetgever tevens af te leiden uit de beperkte interpretatie die het Comité voor economische, sociale en culturele rechten van de Verenigde Naties heeft gegeven aan het begrip “technical and vocational education” (technisch onderwijs en beroepsopleiding) in de zin van het verdrag (The right to education (art. 13) – 08/12/99 – E/C. 12/1999/10 (General comments)) :

“(a) It enables students to acquire knowledge and skills which contribute to their personal development, self-reliance and employability and enhances the productivity of their families and communities, including the

State party's economic and social development;

- (b) It takes account of the educational, cultural and social background of the population concerned; the skills, knowledge and levels of qualification needed in the various sectors of the economy; and occupational health, safety and welfare;
- (c) Provides retraining for adults whose current knowledge and skills have become obsolete owing to technological, economic, employment, social or other changes;
- (d) It consists of programmes which give students, especially those from developing countries, the opportunity to receive TVE in other States, with a view to the appropriate transfer and adaptation of technology;
- (e) It consists, in the context of the Covenant's non-discrimination and equality provisions, of programmes which promote the TVE of women, girls, out-of-school youth, unemployed youth, the children of migrant workers, refugees, persons with disabilities and other disadvantaged groups”.

Opmerking (a) en (e) wijzen op het initieel karakter van de opleiding. Opmerking (c) en (d) kaderen de bedoelde opleiding in een duidelijk technologisch kader.

Bijkomend dient te worden gesteld dat men in vele landen, betrokken bij het IVESCR, na de basisvorming onmiddellijk in de zone van de permanente vorming komt. Het thans uitgebouwde stelsel van “voortgezette opleidingen” blijkt een vrij unieke constructie te zijn.

Eén en ander blijkt uit onderstaande tabel :

1. Bachelors-na-bachelorsopleidingen

Huidige regeling

(art. 137 structuurdecreet ; art. 18 en 32 van het hogescholendecreet)

Het instellingsbestuur bepaalt *vrij* het inschrijvingsgeld Art. 18 van het hogescholendecreet bevat een ruime omschrijving van het begrip voortgezette opleiding. Art. 32 van het hogescholendecreet handelt enkel over de basisopleidingen. De bachelors- na bachelorsopleidingen stemmen overeen met de vroegere voortgezette opleidingenaangeboden door de hogescholen (art. 137 structuurdecreet).

Art. 27 Flexibiliseringsdecreet

(75undecies van het structuurdecreet)

-
- A. maximaal 505 euro (algemene regel)
 - B. maximaal 1.010 euro, voor studenten die :
 - a) beroepsactief zijn, en
 - b) ten minste drie jaar in het bezit zijn van een bachelors- of mastersdiploma of een buitenlands diploma op grond waarvan ze worden toegelaten tot de betrokken bachelors- of masteropleiding.
 - C. maximaal 5.400 euro voor opleidingen die voldoen aan volgende criteria :
 - 1° de opleiding brengt bijzondere kosten met zich mee, veroorzaakt door het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, de uitrusting van laboratoria het aanbod van bijzondere faciliteiten, ... ;
 - 2° de opleiding vereist een bepaalde beroepservaring en/of wordt georganiseerd in samenwerking met de industrie of een beroepsorganisatie ;
 - 3° de opleiding heeft een internationaal karakter.
 - D. maximaal 24.790 euro voor studenten die onder B vallen en opleidingen die voldoen aan de criteria van C.
 - E. Het bijzonder studiegeld bepaald in C en D kan niet gevraagd worden binnen de *studiegebieden* :
 - Gezondheidszorg ;
 - Onderwijs ;
 - Sociaal-agogisch werk ;
 Het studiegeld van deze studenten bedraagt dan ten hoogste 505 euro of 1.010 euro voor studenten die ressorteren onder de voorwaarden opgesomd in B.
-

2. Masters-na-mastersopleidingen

Huidige regeling

(art. 137 structuurdecreet ; art. 18 en 32 van het hogescholendecreet ; art. 43, § 3 en § 7 van het universiteitendecreet)

Art. 27 Flexibiliseringsdecreet

(art. 75undecies van het structuurdecreet)

1. Hogescholen

Het instellingsbestuur bepaalt *vrij* het inschrijvingsgeld (zie argumentatie bij de bachelors-na bachelorsopleidingen).

2. Universiteiten

- A.** Een *jaarlijks inschrijvingsgeld* van minimaal 125 euro en maximaal 360 euro voor een voltijdse opleiding (voor het academiejaar 2003-2004 is dit 505 euromaximaal na indexatie)
- B.** Een *hoger inschrijvingsrecht* kan gevraagd worden indien de opleiding voldoet aan de volgende criteria :
- 1° de hoogte van de kosten van organisatie van de opleiding veroorzaakt door het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, de uitrusting van laboratoria... ;
 - 2° het aanbod van bijzondere faciliteiten, ... ;
 - 3° het feit dat voor de toegang tot de opleiding een bepaalde beroepservaring wordt gevraagd of het feit dat de opleiding wordt georganiseerd in samenwerking met de industrie of een beroepsorganisatie ;
 - 4° het internationale karakter van de opleiding.
- Het hogere inschrijvingsgeld is beperkt tot maximum *het dubbele van het basiseenheidsbedrag per onderwijsbelastingseenheid*. Voor het academiejaar 2003-2004 komt dit na indexatie overeen met een nominaal bedrag van 5.400 euro.

Deze beperking geldt niet voor studenten die beroepsactief zijn én tenminste drie jaar in het bezit zijn van een diploma op grond waarvan ze toegelaten worden tot een master na master opleiding ;
Als maximum geldt het bedrag van 25.000 euro.

A. maximaal 505 euro (algemene regel)

B. maximaal 1.010 euro, voor studenten die :

- a) beroepsactief zijn, en
- b) ten minste drie jaar in het bezit zijn van een bachelors- of mastersdiploma op grond waarvan ze worden toegelaten tot de betrokken bachelors- of mastersopleiding ;

C. Maximaal 5.400 euro voor opleidingen die voldoen aan volgende criteria :

- 1° de opleiding brengt bijzondere kosten met zich mee, veroorzaakt door :
 - a) het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, de uitrusting van laboratoria
 - b) het aanbod van bijzondere faciliteiten,...
- 2° de opleiding vereist een bepaalde beroepservaring en/of wordt georganiseerd in samenwerking met de industrie of een beroepsorganisatie ;
- 3° de opleiding heeft een internationaal karakter.

D. maximaal 24.790 euro voor studenten die onder B vallen en opleidingen die voldoen aan de criteria van C

3. Postgraduaatopleidingen

Huidige regeling

Het instellingsbestuur bepaalt *vrij* het inschrijvingsgeld.

Art. 27 Flexibiliseringsdecreet

(75duodecies van het structuurdecreet)

Het instellingsbestuur bepaalt *vrij en op gemotiveerde wijze* het studiegeld voor studenten die :

- 1° een postgraduaatopleiding volgen ;
- 2° kortere opleidingstrajecten volgen met het oog op na- en bijscholing.

INTERNATIONALE TENDENSEN

Zeer verscheiden internationale bronnen beklemtonen het belang van flexibele leerwegen.

De Bolognaverklaring heeft de ontwikkelingen in de richting van een creditsysteem bespoedigd, onder meer via haar derde doelstelling: *“Establishment of a system of credits – such as in the ECTS system – as a proper means of promoting the most widespread student mobility”*. Opvolgconferenties, inzonderheid deze te Praag, zijn verder ingegaan op het belang van flexibilisering.

Ook buiten het Bolognadiscours doen zich bewegingen richting flexibilisering voor. Het Comité voor economische, sociale en culturele rechten van de Verenigde Naties heeft gesteld: *“If higher education is to respond to the needs of students in different social and cultural settings, it must have flexible curricula and varied delivery systems”*.

OPBOUW VAN HET DECREET

Het decreet is opgebouwd als een autonoom themadecreet. Eerdere versies van het decreet waren opgevat als wijzigingen aan het structuurdecreet van 4 april 2003. De voorliggende wijze van werken bevordert evenwel de leesbaarheid en laat ook toe om makkelijk de verschilpunten tussen de situatie nu en de toekomstige geflexibiliseerde context te duiden.

Op termijn moet het de bedoeling zijn om, met deze decretale tekst als uitgangspunt, tot een gecoördineerd decreet te komen waarin de totaliteit van de regelen inzake opleidingsstructuur in het hoger onderwijs is vervat.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**TITEL I**

Algemene bepaling

Artikel 1

De bepalingen van dit decreet maken uiteraard een regeling van het onderwijs uit en betreffen aldus een gemeenschapsaangelegenheid.

TITEL II

Toepassingsgebied en begrippenkader

Artikel 2

Dit artikel voegt in de definities van het structuurdecreet enige nieuwe termen in, die in de “flexibiliseringsbepalingen” worden gehanteerd. De termen werden naar hun inhoud toegelicht in de algemene toelichting.

Volgende elementen moeten bijkomend worden opgemerkt.

M.b.t. 1°. De begripsomschrijving van “afstandsonderwijs” sluit aan bij deze gehanteerd in de recente literatuur ter zake (K. DE CLERCK, *Cursus Educatieve Voorzieningen*, 1997).

M.b.t. 5°. Het bewijs van bekwaamheid valoriseert competenties eigen aan een bepaald niveau of aan een bepaald(e) opleiding(sonderdeel) of cluster van opleidingsonderdelen. De maatstaf betreft aldus duidelijk een onderwijsstandaard.

Er dient te worden gewezen op het feit dat een “bewijs van bekwaamheid” zowel een document als een registratie kan uitmaken. Deze laatste mogelijkheid verhindert een te grote administratieve overlast.

Een gelijkaardige opmerking kan worden gemaakt bij het creditbewijs (6°). Dit wordt niet automatisch neergelegd in een document. De verworven creditbewijzen worden wel opgenomen in het diplomasupplement. Studenten, ingeschreven voor één opleidingsonderdeel, krijgen “op het einde van de rit” een welomschreven creditdocument. Studenten kunnen ook steeds aan de instelling een geschreven oplistijng van de reeds verworven creditbewijzen verkrijgen.

M.b.t. 19°. Het begrip “toetredingsovereenkomst” bedoeld in artikel II.3 van het zgn. “Aanvullingsdecreet” betreft de overeenkomst die ontstaat door de inschrijving en waardoor de student de reglementering binnen de instelling aanvaardt.

Artikel 3

Deze bepaling behoeft geen commentaar.

TITEL III

Flexibele leerwegen in het hoger onderwijs

HOOFDSTUK I

Structuur van de opleidingen

Artikel 4 t.e.m. 6

De opleiding is de basis- en structurerende eenheid van de onderwijsaanbod. Het is de opleiding die geaccrediteerd wordt en leidt tot het verwerven van een graad en het overeenkomstige diploma.

Binnen elke opleiding wordt een programma ontwikkeld, dat aansluit bij de actuele stand van de wetenschap in ruime zin. Dit opleidingsprogramma is opgebouwd uit identificeerbare opleidingsonderdelen.

Het opleidingsaanbod dient rekening te houden met volgend stramien :

- elke opleiding heeft een studieomvang van 60 studiepunten of een veelvoud daarvan ;
- de opleidingsonderdelen hebben een studieomvang, uitgedrukt in gehele studiepunten. Deze studieomvang bedraagt ten minste 3 studiepunten. Dit is een minimumvereiste om nog te kunnen spreken van een consistent geheel. Deze ondergrens mag niet leiden tot een versnipperd opleidingsprogramma. Eén en ander zal op continue basis worden geëvalueerd op grond van de rapportering die door artikel 52 ingevoerd wordt.

Binnen het ECTS-systeem bedraagt één studiepunt 28 studiebelastingsuren (zoals college volgen, werken maken, studeren, enz.).

Het is van cruciaal belang dat de instellingsbesturen op geregelde tijdstippen nagaan of de werkelijke studielast nog overeenstemt met de begrote studielast.

HOOFDSTUK II

Afstandsonderwijs

Artikel 7

Dit artikel behoeft geen commentaar.

HOOFDSTUK III

Toelatingsvoorwaarden

Artikel 8 t.e.m. 20

Deze artikelen hernemen de basisbeginselen van artikel 64-67 en 70, derde en vierde lid van het structuurdecreet en herschrijven deze op transparante en eenduidige wijze.

HOOFDSTUK IV

Inschrijving

Artikel 21

Deze bepaling verleent de student het recht zich in te schrijven aan de instelling van zijn keuze voor zover hij voldoet aan de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden. Het weigeren van een inschrijving komt neer op een onrechtmatige en gerechtelijk sanctioneerbare weigering om een toetredingsovereenkomst aan te gaan.

Dit inschrijvingsrecht kan *beleidsmatig* vanuit volgende elementen worden verdedigd :

1° Het inschrijvingsrecht behoudt de bestaande situatie³. Er dient daarbij te worden gewezen op het feit dat het inperken van de bestaande rechten van de student, op gespannen voet zou staan met de standstill-verplichting die voortvloeit uit de samenlezing van artikel 13 (recht op onderwijs) en artikel 16 van het Internationaal Ver-

³ Zie over één en ander R. VERSTEGEN, “De regeling van het hoger onderwijs in Vlaanderen” in L. VAN HOESTENBERGHE (ed.), *Studentenrecht*, Leuven, Acco, 1999, 33-34.

drag inzake economische, sociale en culturele rechten.

- 2° In onze maatschappij is informatie in meer dan één opzicht levensbelangrijk, in de meest letterlijke zin van het woord. Bijna clichématig kan worden gewezen op het vitaal belang voor de economie sinds de derde industriële revolutie. Ook bij de maatschappelijke en culturele ont-plooiing (cfr. artikel 23 G.W.) speelt informatie echter een essentiële rol. In het licht van deze maatschappelijke werkelijkheid is het de ver-antwoordelijkheid van de overheid en de instel-lingen om er zorg voor te dragen dat elke onder-wijsconsument ingeschreven kan worden in de instelling die zijn voorkeur wegdraagt. Het feit dat de werking van alle hogescholen c.q. universiteiten daarbij in belangrijke mate en volgens een identieke systematiek wordt beko-stigd van overheidswege, kan daarbij niet over het hoofd worden gezien.
- 3° De Raad van State, Afdeling Wetgeving heeft gewezen op het feit dat het inschrijvingsrecht in het hoger onderwijs in meer absolute zin gelibelleerd is dan het inschrijvingsrecht in het leer-plichtonderwijs (decreet betreffende gelijke onder-wijskansen-I) (R.v.St., Afd. Wg., advies 36.359/1, p. 3-4). De Raad wijst daarbij op het feit dat het Arbitragehof in het arrest nr. 131/2003 van 8 oktober 2003 geoordeeld heeft dat het inschrijvingsrecht in het leerplichtonder-wijs geen onevenredige beperking inhoudt van de vrijheid van onderwijs, daarbij rekening hou-dend met het feit dat het recht *“onderworpen is aan de instemming van de ouders met het peda-gogisch project, dat alle – eventueel ook levens-beschouwelijke of onderwijskundige – uitgangs-punten omvat die de inrichtende macht als fun-damenteel beschouwt”*. De Raad stelt in het ad-vies dat in het voorgelegde ontwerpdecreet een gelijkaardige beperking van het inschrijvings-recht, voor wat het hoger onderwijs betreft, niet voorhanden is. Evenwel gaat de Raad voorbij aan de bepalingen van het “Aanvullingsde-creet”, waarin zeer expliciet gesteld wordt dat door de inschrijving in het hoger onderwijs een toetredingsovereenkomst tot stand komt, waar-van de algemene voorwaarden (inzonderheid de onderwijs- en examenregeling, doch ook de rechtspositieregeling van de student) vastgelegd worden door het instellingsbestuur, dat “mees-ter” blijft van deze bepalingen (artikel II.3). Uiteraard worden deze algemene voorwaarden voorafgaand aan de inschrijving bekendge-maakt. Ook in het hoger onderwijs is de in-schrijving aldus onderworpen aan de instem-

ming van de student met bedoelde “algemene voorwaarden”.

Aangezien de verwijzing naar artikel II.3 van het Aanvullingsdecreet niet voorkwam in het aan de Raad van State, Afdeling Wetgeving voorgelegde ontwerp, is één en ander expliciet opgenomen in huidige tekst.

Artikel 22

Deze bepaling verduidelijkt waarvoor in de flexibi-liseringsvisie een inschrijving wordt genomen. Er is geen sprake meer van een inschrijving “voor een studiejaar van een opleiding en voor een academie-jaar”, zoals thans wordt bepaald.

Men zal inschrijven voor één of meerdere opleidin-gen, en/of één of meerdere opleidingsonderdelen (al dan niet behorend tot dezelfde opleiding), en/of een schakel- of voorbereidingsprogramma.

Het ligt voor de hand dat de inschrijving voor een schakel- of voorbereidingsprogramma kan worden gecombineerd met een inschrijving, aan een andere instelling, voor de vooropleiding of voor de oplei-ding (of een opleidingsonderdeel daarvan) die volgt op dit schakel- of voorbereidingsprogramma. Als dit het geval is, dienen de betrokken instel-lingsbesturen in een overeenkomst het te volgen studieprogramma vast te leggen. Samenwerking is hier cruciaal, omdat de instellingsbesturen het eens moeten zijn over de wijze waarop de student dient te worden voorbereid op de overstap van hoger professioneel onderwijs naar academisch onderwijs (schakelprogramma) dan wel op de overstap naar een opleiding die niet op evidente wijze aansluit op het reeds genoten onderwijs (voorbereidingspro-gramma).

Artikel 23 en 24

Deze bepaling maakt het mogelijk dat een student die nog slechts een beperkt opleidingsprogramma dient af te leggen, of die voldoende bekwaam wordt geacht, reeds ingeschreven wordt in de bache-lors-na-bachelors- of (masters-na-)mastersoplei-ding die volgt op de nog niet afgeronde opleiding. Desgevallend kan hij zich ook reeds inschrijven voor het eventuele voorbereidings- en/of schakel-programma, al dan niet in combinatie met de bache-lors-na-bachelors- of (masters-na-)mastersoplei-

ding waarvoor dergelijk programma een vereiste vormt.

Het is een evidentie dat het diploma van de vooropleiding vereist is, vooraleer het diploma van de bijkomende bachelors- of mastersopleiding kan worden afgeleverd.

HOOFDSTUK V

Diploma-, credit- en examencontract

Artikel 25

M.b.t. het eerste lid. De flexibiliseringssystematiek steunt op duidelijke overeenkomsten tussen instellingsbestuur en student. Inspiratie daarvoor is gezocht bij de thans bestaande “studiecontracten”.

Er worden zoals gesteld drie soorten contracten onderscheiden.

Het diplomacontract behandelt de situatie waarin de student zich inschrijft met het oog op het behalen van een graad of diploma. Het creditcontract wordt gesloten met het oog op het verwerven van een creditbewijs. Het examencontract wordt gesloten voor het afleggen van examens ; dit kan zowel met het oog op een graad of diploma als met het oog op een creditbewijs.

Er dient verwezen te worden naar artikel 14 van dit decreet, waarin gesteld wordt dat studenten enkel gediplomeerd kunnen worden indien zij zijn ingeschreven op grond van een diplomacontract of op grond van een examencontract gesloten met het oog op een graad of diploma.

M.b.t. het tweede lid. Er zijn twee scenario’s denkbaar.

Ofwel wordt een diploma-, credit- of examencontract onmiddellijk bij de inschrijving afgesloten. Dit is denkbaar bij contracten waarin een vaststaand modeltraject wordt gestipuleerd. Alsdan zal het contract een onderdeel uitmaken van de toetredingsovereenkomst die door de inschrijving tot stand komt tussen instellingsbestuur en student (en waarbij de interne regelingen in de instelling worden aanvaard).

Ofwel wordt eerst een inschrijving genomen, en wordt pas na bijkomende inlichtingen e.d. een diploma-, credit- of examencontract afgesloten. Uiteraard zal dit contract tot stand komen binnen de interne regelingen die door het afsluiten van de toetredingsovereenkomst zijn aanvaard. Er is sprake van een “progressief contracteren”, waarbij de toetredingsovereenkomst dienst doet als “raamovereenkomst”.

Artikel 26

Dit artikel bepaalt over welke elementen binnen een diploma-, credit- of examencontract wilsovereenstemming wordt bereikt, m.n. over het zgn. “studietraject”.

Het studietraject betreft de wijze waarop een opleidingsprogramma wordt doorlopen.

Het kan gaan om een “modeltraject”, dat vooraf op eenduidige wijze wordt uitgetekend voor een bepaalde groep studenten.

Het kan ook gaan om een traject op maat, m.n. een “geïndividualiseerd traject”. Op grond van het dossier van de student moet zorgvuldig worden nagegaan of dergelijk traject boven een modeltraject te verkiezen is.

Belangrijk is dat een studietraject steeds voltijds en deeltijds wordt aangeboden. Uitzondering is er gemaakt voor de masters-na-mastersopleidingen, die enkel deeltijds moeten worden aangeboden (doch uiteraard ook voltijds kunnen worden ingericht).

Dat betekent niet dat élk deeltijds traject kan worden gevraagd. Een deeltijds traject dat afwijkt van een deeltijds modeltraject, maakt immers een geïndividualiseerd traject uit, dat door bestuur en student zorgvuldig moet worden bekeken.

Artikel 27

Dit artikel bepaalt welke vermeldingen in de contracten moeten worden opgenomen.

In een aantal gevallen gaat het om elementen waarover in het kader van de contracten wilsovereenstemming wordt bereikt tussen instellingsbestuur en student. De meeste onderdelen van het af te leggen studietraject zijn daar een voorbeeld van, zeker wanneer het om een individueel studietraject gaat. Deze elementen zullen zorgvuldig in het contract moeten worden opgenomen.

Andere elementen maken in feite geen voorwerp uit van de wilsovereenstemming in het kader van het contract, doch betreffen interne regelingen van de instelling die door het sluiten van de toetredingsovereenkomst (waarvan de contracten al dan niet deel uitmaken) van toepassing zijn geworden op de relatie tussen instellingsbestuur en student. Meestal zal het gaan om bepalingen die opgenomen zijn in de onderwijs- en examenregeling. Om die reden wordt gesteld dat deze vermeldingen binnen het diploma-, credit- of attestcontract bij verwijzing naar de onderwijs- en examenregeling kunnen gebeuren ; het is niet nodig dat de regelingen extensief in het contract worden herhaald.

Artikel 28

Het diploma-, credit- of examencontract komt tot stand als onderdeel of in het raam van de algemene toetredingsovereenkomst, afgesloten tussen instellingsbestuur en student. Ongeacht de wijze waarop de contracten tot stand komen (bij of na de inschrijving), zullen vele vermeldingen op deze contracten sowieso onderdeel uitmaken van de interne regelingen die door het sluiten van de toetredingsovereenkomst zullen worden aanvaard.

Artikel II.3, § 2, van het zgn. “Aanvullingsdecreet” stelt dat de door de toetredingsovereenkomst aanvaarde interne regelingen te allen tijde voor wijziging vatbaar zijn.

Het is evenwel evident dat deze regel niet zonder meer van toepassing mag zijn op de vermeldingen eigen aan het diploma-, credit- of examencontract. Plotse wijzigingen lopende een inschrijving kunnen immers een uitgestippeld studietraject op een onaanvaardbare wijze doorkruisen. Om die reden wordt gesteld dat de keuze voor of de inhoud van een contract pas na het verloop van een semester kan worden gewijzigd. De keuzewijziging gebeurt door student en instellingsbestuur gezamenlijk. Ook de wijziging van een geïndividualiseerd traject dient te worden overeengekomen tussen student en instellingsbestuur ; het gaat hier immers om een bijna puur contractueel tot stand gekomen traject. De inhoud van een modeltraject kan door het instellingsbestuur worden gewijzigd (hier zal één en ander veelal via de wijziging van de onderwijs- en examenregeling gebeuren).

Het instellingsbestuur kan uiteraard te allen tijde (d.w.z. buiten de “semester-regel”) bepaalde regelingen wijzigen ten aanzien van nieuwe kandidaatstudenten, maar dan moet het dit ten aanzien van

de reeds ingeschrevenen met eerbiedigende werking doen.

HOOFDSTUK VI

Studievoortgang

Algemeen

De studievoortgang van de student gebeurt op grond van twee stapstenen. Zij verloopt ofwel via examens, ofwel via vrijstellingen op grond van een bewijs van bekwaamheid, waarin EVC's of EVK's worden gevalideerd.

Examens hebben drie rechtsgevolgen voor wat betreft de onderwijsloopbaan :

- een creditbewijs voor een opleidingsonderdeel ;
- het mogen verderzetten van het studietraject na deliberatie (voor zover de examencommissie bij of krachtens decreet de bevoegdheid heeft gekregen om te oordelen over de mogelijke verderzetting) ;
- een graad of diploma.

EVC's en EVK's kunnen worden geattesteerd (bewijzen van bekwaamheid). Op grond van deze bewijzen kan een instellingsbestuur vrijstellingen verlenen, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen.

Artikel 29 t.e.m. 31

1° Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is. In principe wordt het creditbewijs verleend zonder tussenkomst van een examencommissie. Het is wel mogelijk dat het instellingsbestuur op geregelde tijdstippen een examencommissie installeert, die kan oordelen over de studievoortgang van de student. Indien de examencommissie de bevoegdheid heeft om de resultaten van de student per opleidingsonderdeel definitief vast te stellen, komt het creditbewijs pas na deliberatie tot stand (uiteraard voor zover men geslaagd is voor het betrokken opleidingsonderdeel).

2° Als basisregel wordt ingeschreven dat een 10/20 leidt tot een creditbewijs.

De mogelijkheid wordt evenwel gelaten om andere, niet in getallen uitgedrukte, wijzen van resultaatsbepaling aan te nemen. Dat kan op grond van de “specificiteit van het opleidingsonderdeel”. Als voorbeeld kan worden verwezen naar bepaalde opleidingsonderdelen die ertoe moeten leiden dat een student een bepaalde vaardigheid wel dan niet bezit. In dat geval kan een zgn. “pass/fail”-systeem worden uitgewerkt.

- 3° De geldigheidsduur van een creditbewijs is onbeperkt.

De instellingsbesturen krijgen evenwel de mogelijkheid om een actualiseringsprogramma op te leggen, wanneer de student een meer dan 5 jaar eerder behaald creditbewijs wil valoriseren. De actualisering kan uiteraard betrekking hebben op slechts een gedeelte van het betrokken opleidingsonderdeel. Deze systematiek stelt de instellingsbesturen in staat om rekening te houden met de actuele stand van de kennis en wetenschap.

Artikel 32 t.e.m. 37

- 1° Een flexibel studievoortgangssysteem, waarbij creditbewijzen worden geaccumuleerd, noopt niet meer tot de uitbouw van examencommissies, georganiseerd per academiejaar of per semester.

Alleszins vereist is uiteraard een examencommissie die op het einde van de opleiding oordeelt of een graad of diploma kan worden toegekend.

Vanuit oogmerken van oriëntatie, studiebegeleiding en studievoortgangsbewaking is het ook wezenlijk dat een examencommissie wordt geïnstalleerd op het einde van het eerste academiejaar, voor die studenten die zich voor het eerst voor een bachelorsopleiding inschrijven.

Elk instellingsbestuur zal verder, rekening houdend met de diverse noden van de verschillende opleidingen, autonoom beslissen over de inrichting van “facultatieve” examencommissies, die in het kader van de begeleiding van de studievoortgang kunnen worden ingericht. Deze examencommissies worden in beginsel ingericht “op algemene wijze”, d.w.z. voor een bepaalde groep studenten. Soms zal het evenwel mogelijk zijn om een individuele student op welbepaalde tijdstippen aan een deliberatie door een “facul-

tatieve” examencommissie te onderwerpen. De gevallen waarin dit mogelijk is worden beschreven in het artikel 35.

- 2° De bevoegdheden van de “facultatieve” examencommissies en deze op het eind van het eerste jaar van een bachelorsopleiding worden opgedragen door het instellingsbestuur, binnen de decretaal voorziene mogelijkheden.
- 3° Het is van belang dat, indien de examencommissie een student over het geheel van de opleiding(sonderdelen) genomen geslaagd verklaart, de student geen creditbewijs verwerft voor die opleidingsonderdelen die niet met succes werden voltooid.
- 4° Om rechtsonzekerheid te vermijden wordt op eenduidige wijze gesteld dat beslissingen genomen worden indien ten minste de helft van de personeelsleden die de student gedurende de betrokken periode beoordeelden, aanwezig is.
- 5° Het decreet stelt dat ofwel een examiner ofwel een examencommissie beoordeelt of een student geslaagd is voor een opleiding. Indien de student geslaagd is, wordt dit geformaliseerd in een creditbewijs. Het is dus mogelijk dat ook een individuele examiner een beslissing neemt, die aangevochten kan worden via een interne beroepsprocedure en vervolgens voor de in het “Aanvullingsdecreet” omschreven Raad voor Evaluatiebetwistingen (door dit decreet hernoemd als “Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbetwistingen”).

Artikel 38 t.e.m. 45

- 1° Op het niveau van (een) associatie(s) wordt een orgaan geïnstalleerd dat bewijzen van bekwaamheid kan afleveren (validerende instantie).

Dat orgaan is de associatie zelf, of een verzelfstandigd orgaan onder het gezag of het toezicht van de associatie of van de gezamenlijke instellingsbesturen.

“Onder het gezag” duidt op een orgaan zonder eigen rechtspersoonlijkheid (deconcentratie); “onder het toezicht” duidt op een orgaan met rechtspersoonlijkheid (decentralisatie).

Eén en ander moet worden gezien in het licht van de bevoegdheid van de associatie om oplei-

dingstrajecten te structureren en doorstromingsmogelijkheden te verbeteren (artikel 101, 2°, van het structuurdecreet, bekrachtigd bij bijzonder decreet voor wat betreft de gemeenschapsinstellingen).

- 2° De beslissingen in het kader van het bekwaamheidsonderzoek, vallen onder dezelfde rechtsbeschermingssystematiek als examenbeslissingen. Dat betekent dat een intern beroep dient te worden georganiseerd en dat het in het “Aanvullingsdecreet” uitgetekende administratief rechtscollege bevoegd is.

Eén en ander wordt gerealiseerd via de door artikel 73 in artikel II.2 van het “Aanvullingsdecreet” opgenomen § 3.

Er wordt ook uitdrukkelijk aangegeven dat de validerende instantie, net als een examencommissie, optreedt als openbare dienst. Uiteraard is de validerende instantie onderworpen aan de beginselen van behoorlijk bestuur. Op deze manier wordt mede invulling gegeven aan de aanbeveling van de Raad van State, Afdeling Wetgeving, om de essentiële elementen van het bekwaamheidsonderzoek decretaal vorm te geven (Advies nr. 36.359/1, p. 4).

- 3° De wijze waarop een bekwaamheidsonderzoek wordt doorgevoerd, wordt beheerst door enerzijds decretale beginselen en anderzijds reglementaire beginselen.

De decretale beginselen bevatten, overeenkomstig het legaliteitsbeginsel van artikel 24, § 5 van de Grondwet, de essentialia van de standaarden, de procedure en de methodologie van het onderzoek en van de wijze waarop de kwaliteit van het bekwaamheidsonderzoek wordt gewaarborgd. Deze beginselen zijn vastgelegd in de nieuwe artikelen 39-41 en 43. De decreetgever heeft bij de libellering van deze artikelen rekening gehouden met de aanbevelingen, vervat in het advies van de Raad van State, Afdeling Wetgeving (Advies nr. 36.359/1, p. 4).

De reglementaire uitwerking van deze beginselen verloopt via een reglement dat uitgewerkt wordt op het niveau van de associatie en dat door de Vlaamse regering moet worden bekrachtigd.

Wat betreft artikel 39

De maatstaf bij het bekwaamheidsonderzoek is afhankelijk van de aanvraag.

Wordt gevraagd de competenties eigen aan een bepaald niveau te onderzoeken (bachelors- of mastersniveau), dan zijn de generieke kwaliteitswaarborgen de standaard waaraan wordt getoetst.

Wordt gevraagd om het onderzoek meer specifiek te richten op de competenties eigen aan een bepaalde opleiding, een concreet opleidingsonderdeel of een cluster van opleidingsonderdelen, dan gelden de in de betrokken associatie of instelling gebruikelijke eindcompetenties.

Wat betreft artikel 40

- 1° Het moge duidelijk zijn dat een studiebewijs, behaald binnen het onderwijs, op eenvoudige wijze omgezet kan worden in een bewijs van bekwaamheid, gelet op het feit dat dergelijke studiebewijzen op makkelijk traceerbare wijze competenties aanwijzen die binnen het onderwijs kunnen worden gevalideerd.

Om die reden wordt bepaald dat het onderzoek inzake EVK's, voortvloeiend uit een studiebewijs, afgeleverd binnen het onderwijs, op stukken verloopt.

- 2° Er bestaan diverse methoden om de mogelijkheden en competenties van mensen in kaart te brengen. In de literatuur omtrent EVC's worden volgende (soms te combineren) vormen onderscheiden :

- directe observatie van gedragingen en realisaties ;
- evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties ;
- evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's ;
- portfolioconstructie (= carrièremethode), waarbij een persoonlijk dossier wordt samengesteld, waarin allerlei soorten stukken worden opgenomen die de competenties “bewijzen”.

Deze systematiek wordt beschreven door J. Aubret en P. Gilbert (*Reconnaissance et Validation des Acquis*, P.U.F. 1994, 92-118), doch werd ook opgenomen in de VLOR-studie inzake EVC's (Leuven, Garant, 2002, 170-171).

Deze methodologie wordt doorgetrokken voor wat betreft het bekwaamheidsonderzoek inzake

EVK's die niet voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen het onderwijs.

Voornamelijk om die reden wordt als aanvullend methodologisch instrument het gestructureerd gesprek (vaak een "intakegesprek") opgenomen. In dergelijk gesprek worden de competenties van de aanvrager op afgebakende wijze gescreend. Deze methode zal uiteraard het vaakst worden gehanteerd in geval van EVK's die niet voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen het onderwijs.

3° Ten aanzien van de onder 2° vermelde methodologie moet het volgende worden gesteld.

De literatuur geeft aan dat verschillende situaties verschillende methodieken vereisen.

In bepaalde gevallen van EVC-onderzoek zal bvb. met portfolioconstructie moeten worden gewerkt ; ten aanzien van EVK's (niet-voortvloeiend uit een "onderwijs-studiebewijs") kan een gesprek of een loutere evaluatieprocedure volstaan.

Het is ook duidelijk dat er bij het hanteren van eenzelfde methode gradaties in de bewijslast kunnen worden ingebouwd : de bewijslast bij een evaluatieprocedure inzake EVK's (andere dan deze op grond van studiebewijzen binnen onderwijs) kan lichter zijn dan deze bij een gelijkaardige procedure inzake EVC's.

Eén en ander moet evenwel verzoenbaar blijven met het gelijkheidsbeginsel.

Er kan dus niet zomaar "geval per geval" worden beslist over de te hanteren methodologie, ook al voorziet het decreet in een bepaalde situatie in verschillende mogelijkheden.

Een beslissing over het toepassen van een specifieke methode zal steeds teruggebracht moeten worden op het afsprakenkader van de associatie of het reglement van de validerende instantie. In dat kader of reglement moeten aldus regels terug te vinden zijn, waarin wordt bepaald in welke gevallen men tot een bepaald soort methodologie overgaat.

Wat betreft artikel 41

Het geciteerde VLOR-onderzoek inzake EVC's moet terzake worden geciteerd :

- *"In een proces waarbij mensen hun competenties laten herkennen, evalueren en certificeren wor-*

*den zij als het ware "gescreend". Ten aanzien van dit screeningsproces stellen zich een aantal fundamentele vragen. Vooreerst is er het feit dat bij het doorlichten van mensen men het terrein van de **persoonlijke integriteit** betreedt"* (p. 174).

- *"EVC-begeleiding is een persoonlijke dienstverlening. Een kandidaat dient **begeleiding** te kunnen krijgen bij het verwerven van inzicht in de richting die hij/zij uitwil en kan, en bij het verzamelen van de bewijslast"* (p. 175).
- *"De begeleiding (mentors) en de beoordeling van de "waarde" van de aangetoonde competenties gebeurt meestal niet door dezelfde mensen. [...] De beoordelaars moeten in staat zijn over de "bewijslast" van de ter certificatie voorgelegde competenties te oordelen. Zij moeten zowel de "bewijslast" als de "standaarden" kunnen lezen en beide tegen elkaar afwegen"* (p. 177).

Het zijn deze belangrijke principes die als leidraad bij het bepalen van de essentiële regelen inzake de procedure van het bekwaamheidsonderzoek zijn gehanteerd.

Wat betreft artikel 42

De werkingssystematiek van een validerende instantie wordt neergelegd in een reglement.

Om de nodige eenheid binnen deze bekwaamheidsonderzoeken te verzekeren, dient dit reglement te worden bekrachtigd door de Vlaamse regering.

Het reglementair karakter van de uitgewerkte regelen kan worden verzoend met het legaliteitsbeginsel, doordat het voorstel van reglement en het bekrachtigingsbesluit van de Vlaamse regering uiteraard rekening dienen te houden met de decretaal bepaalde minimumbeginselen inzake standaarden, methodologie en procedure.

In dat verband moet worden gewezen op de rechtspraak van het Arbitragehof, die *"meer en meer oog heeft voor het ganse normenbestel en onderzoekt of het bestaande normenstelsel wel voldoende is om de beleidsvrijheid van de uitvoerende macht te beperken. Het Arbitragehof gaat over tot een systeeminterne beoordeling. Het Hof beoordeelt of er wel een voldoende referentiekader aanwezig is waaraan de uitvoerende macht zich moet houden"* (B. STEEN, *Het legaliteitsbeginsel van art. 24, § 5 G.W.*, ICOR, 2001, 104).

Wat betreft artikel 43 van het structuurdecreet

Opnieuw moet het VLOR-onderzoek inzake EVC's worden geciteerd :

- *“Het is essentieel dat **regels** worden ontwikkeld die het systeem transparant, toegankelijk, betrouwbaar, eerlijk en ethisch verantwoord maken. De legitimatie van het assessment-proces (en dus ook het civiel effect) hangt immers van deze factoren af”* (p. 177-178).
- *“Landen die EVC-systemen toepassen, schenken aandacht aan de **controle van de kwaliteit** van de gebruikte procedures en methoden, aan de beoordelingswijze, de standaarden en aan de kwaliteiten van de assessoren”* (p. 178).
- *“Het lijkt wel essentieel dat een **orgaan** inderdaad **de kwaliteit van het geheel waarborgt**”* (p. 178).

Kwaliteitsborging is aldus een essentiële succesfactor in het uittekenen van een systeem van EVC's en bij uitbreiding ook van EVK's. Om die reden wordt aan de regering de opdracht gegeven om de nodige maatregelen ter zake aan te nemen.

Wat betreft artikel 44-45

De geldigheidsduur van een verworven bewijs van bekwaamheid is – net als bij een creditbewijs – in principe onbeperkt.

De “territoriale gelding” van de bewijzen is wel beperkt tot de instellingen die binnen een associatie of op grond van een overeenkomst het bewijs uitgereikt door een validerende instantie aanvaardden.

De instellingsbesturen krijgen evenwel de mogelijkheid om een actualiseringsprogramma op te leggen, wanneer de student een meer dan 5 jaar eerder behaald bewijs wil valoriseren. De actualisering kan uiteraard betrekking hebben op slechts een gedeelte van het betrokken opleidingsonderdeel. Deze systematiek stelt de instellingsbesturen in staat om rekening te houden met de actuele stand van de kennis en wetenschap.

Artikel 46 en 47

Een instellingsbestuur kan op grond van een bewijs van bekwaamheid een vrijstelling verlenen. Een vrijstelling betekent volgens de definities, opgenomen vooraan in het decreet, dat de student over

het betreffende opleidingsonderdeel (of een gedeelte ervan) geen examen meer moet afleggen. De studiepunten verbonden aan een vrijstelling worden als verworven beschouwd.

Er dient zeer zeker te worden benadrukt dat de EVC's en EVK's niet telkenmale apart moeten worden ingeschat m.h.o. een vrijstelling ; eens een bewijs verkregen is, vormt dit een voldoende grond voor alle vrijstellingen die omwille van de verworven competenties kunnen worden verleend.

Een zekere eenheid binnen de vrijstellingsystematiek wordt – in tegenstelling tot de huidige situatie – bewerkstelligd doordat het decreet voorschrijft dat bij het verlenen van een vrijstelling rekening moet worden gehouden met een besluit van de Vlaamse regering, waarin enige minimale beginselen worden vastgelegd. Deze beginselen betreffen inzonderheid de beoordeling van de inhoudelijke aansluiting tussen het (gedeelte van het) opleidingsonderdeel waarvoor vrijstelling wordt beoogd en geattesteerde EVK's en EVC's. Er wordt i.h.v. de betrokken student aangegeven welke zijn inspraak- en beroepsrechten zijn. De elementen dewelke door het instellingsbestuur moeten worden gemotiveerd, worden tevens omschreven.

Het besluit komt tot stand na gezamenlijk advies van de VLIR en de VLHORA.

Opgemerkt moet worden dat dit besluit overeenkomstig het advies van de Raad van State voldoende decretaal omschreven is in het licht van het legaliteitsbeginsel (p. 4, voetnoot 6 van het advies).

Artikel 48 en 49

De vrijstellingen worden steeds uitgedrukt in gehele studiepunten.

Bij de toekenning van een vrijstelling voor een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, wordt de studieomvang van de vrijstelling gelijkgesteld met de studiepunten verbonden aan dat opleidingsonderdeel of het deel ervan.

Artikel 50

In geval van studieomvangvermindering is het zo dat de betrokken student nog een aantal opleidingsonderdelen met een bepaalde minimale studieomvang van 45 studiepunten dient te volgen.

Door de ruime definitie van het begrip “EVK” (waaronder alle studiebewijzen ressorteren) betekent dit ook dat :

- studenten in het bezit van de graad van bachelor, die inschrijven voor een nieuwe bachelorsopleiding, nog een traject van 45 studiepunten moeten afleggen (tegenover de 60 studiepunten die thans in artikel 65, § 3, van het structuurdecreet ingeschreven staan) ;
- studenten in het bezit van de graad van master, die inschrijven voor een nieuwe mastersopleiding, nog een traject van 45 studiepunten moeten afleggen (cfr. artikel 66, § 3, structuurdecreet).

Conform de door het “Aanvullingsdecreet” aan het structuurdecreet toegevoegde artikelen 65, § 4, en 66, § 3, geldt voor een tweede inschrijving voor dezelfde opleiding dat men nog slechts een traject van 30 studiepunten moet afleggen (30 studiepunten stemt overeen met de minimale hoegrootheid van een afstudeerrichting).

Artikel 51

Dit decreet omvat verschillende elementen die de studievoortgang op een reguliere manier bewaken :

- het diploma-, attest- of examencontract omvat de wijze waarop de studie wordt geordend, inzonderheid, voor wat betreft de contracten m.h.o. een graad of diploma, de volgtijdelijkheid van de opleidingsonderdelen ;
- op het eind van de opleiding maar ook op het eind van het eerste jaar van de bachelorsopleiding wordt een verplichte examencommissie ingericht ;
- de instellingsbesturen beschikken over de mogelijkheid om gedurende het opleidingsprogramma in verschillende deliberatiefases te voorzien d.m.v. facultatieve examencommissies. Het is ook mogelijk dat deze examencommissies in plaats van, of naast een beslissing een onderbouwd advies meegeven.

Daarnaast kunnen de instellingen autonoom een pedagogisch begeleidingssysteem uitbouwen.

Dit artikel voorziet in maatregelen om dwingend op te treden in die gevallen waar het studietraject “ontspoor”.

De maatregelen kunnen volgende vormen aannemen :

1° aan de student worden bindende voorwaarden voor de inschrijving opgelegd. Er wordt wel gesteld dat deze bindende voorwaarden geen zwaardere evaluatie- en/of deliberatiecriteria mogen inhouden (dan deze die normaal in de instelling gelden). Men kan dus bvb. niet stellen dat een student die aan de in het tweede lid bedoelde voorwaarden voldoet 12/20 i.p.v. 10/20 dient te behalen om geslaagd te zijn. Maar het is uitdrukkelijk wel mogelijk dat deze student op welbepaalde tijdstippen een deliberatie dient te ondergaan, waar dit voor andere studenten niet het geval is. Op die manier kan telkenmale de globaliteit van de prestaties van een “risicostudent” worden nagegaan ;

2° een “risicostudent” kan na meerdere kansen geweigerd worden.

De risicostudenten worden als volgt omschreven.

Ten eerste kan het gaan om studenten die reeds tweemaal voor een bepaald onderdeel zijn ingeschreven, doch nog steeds geen creditbewijs hebben behaald.

Het volgende moet daarbij worden opgemerkt :

- het moet gaan om studenten die zijn ingeschreven aan een hogeschool of universiteit in de Vlaamse Gemeenschap. Een inschrijving ergens elders komt niet in aanmerking ;
- de voorwaarde geldt niet indien de student globaal geslaagd werd verklaard voor een cluster opleidingsonderdelen waarvan het betrokken opleidingsonderdeel deel uitmaakte ;
- er dient te worden aangestipt dat dit betekent (gelet op het recht op een herkansing per inschrijving) dat de student reeds 4 examenkansen voor het betrokken opleidingsonderdeel kreeg.

Ten tweede voorziet het decreet in een afbakening van risico-diplomastudenten op grond van het studieritme.

Indien het diploma nog niet werd behaald binnen een welomschreven termijn (die rekening houdt met het al dan niet voltijds karakter van de inschrijving), kunnen eveneens maatregelen van studievoortgangsbewaking worden opgelegd.

Artikel 52

Naarmate een studievoortgangssysteem meer flexibel is, zijn er meer mogelijkheden om de studie in de tijd te spreiden, om van opleiding en van instelling te wisselen, om met andere woorden bij de voortgang in de studie sterker rekening te houden met de behoeften en mogelijkheden van de student.

De ontwikkeling van dit nieuwe systeem, waarvoor thans ook in een internationale context nauwelijks voorbeelden bestaan, zal een goede monitoring vergen. Om die reden is het belangrijk dat de beleidsbevindingen van universiteiten en hogescholen in het jaarverslag worden vermeld.

TITEL IV

Studiegeld en bijdrage voor het
bekwaamheidsonderzoek

HOOFDSTUK I

Studiegeld

Artikel 53 t.e.m. 66

Deze artikelen werden reeds integraal behandeld in de algemene toelichting. Verwezen wordt naar de bespreking aldaar.

Volledigheidshalve dient te worden vermeld dat ten gevolge van deze bepalingen artikel 43 van het universiteitendecreet opgeheven wordt (via een aanpassing van artikel 122 van het structuurdecreet); dat artikel regelt thans de inschrijvingsgelden in het universitair onderwijs. Er dient aldus geen gevolg te worden gegeven aan de oproep, door de Raad van State, Afdeling Wetgeving, om artikel 43 van het universiteitendecreet op te heffen (Advies nr. 36.359/1, p. 9).

HOOFDSTUK II

Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek

Artikel 67

Het bekwaamheidsonderzoek m.h.o. het afleveren van een bewijs van bekwaamheid vraagt een stuk investering van de instelling die het onderzoek doorvoert of van de associatie of instelling in de schoot waarvan een dienst, belast met het bekwaamheidsonderzoek, wordt opgericht.

Om die reden is ervoor geopteerd om een bepaalde bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek mogelijk te maken.

Deze bijdrage stemt logischerwijs overeen met het maximale studiegeld dat kan worden gevraagd bij een examencontract.

Vraagt de kandidaat of hij de competenties, eigen aan het bachelorsniveau bezit, dan is deze bijdrage ten hoogste gelijk aan 590 euro (50 euro vaste kost + 3 x 60 studiepunten x 3 euro/studiepunt).

Vraagt de kandidaat of hij de competenties, eigen aan het mastersniveau bezit, dan is deze bijdrage ten hoogste gelijk aan 770 euro (50 euro vaste kost + 4 x 60 studiepunten x 3 euro/studiepunt).

Uitzondering wordt gemaakt voor kandidaten die reeds de graad van bachelor bezitten; in dat geval wordt een bedrag van ten hoogste 230 euro gevraagd (50 euro vaste kost + 60 studiepunten x 3 euro/studiepunt).

Vraagt de kandidaat een bekwaamheidsonderzoek dat betrekking heeft op specifieke opleidingen of opleidingsonderdelen, dan wordt een bedrag aangerekend van 50 euro + het aantal studiepunten van de opleiding(sonderdelen) x 30 euro.

TITEL V

Wijzigingsbepalingen

HOOFDSTUK I

Het onderwijs- en examenreglement

Artikel 68 en 69

In de algemene toelichting werd aangegeven dat de visie op flexibilisering vertrekt vanuit een eenduidige decretale kapstok, die door de instellingsbesturen verder dient te worden uitgewerkt.

Deze autonomie dient op een kenbare wijze te worden ingevuld.

De beslissingen van de instellingsbesturen inzake flexibilisering dienen daarom vorm te krijgen binnen het kader van de onderwijs- en examenregeling.

Om die reden worden onder meer volgende belangrijke aspecten van het flexibiliseringsproces uitgewerkt in deze regeling :

- de voorwaarden waaronder bewijzen van bekwaamheid worden verleend ;
- de voorwaarden waaronder studieomvangvermindering wordt toegestaan ;
- de volgtijdelijkheid van de opleidingsonderdelen ;
- de organisatie van de opleiding in de vorm van modeltrajecten en geïndividualiseerde trajecten.

Het instellingsbestuur dient ook interne beroepsprocedures uit te werken inzake belangrijke studievoortgangsbepalingen. De verdere rechtsbescherming wordt geregeld door een uitbreiding van het in het “Aanvullingsdecreet” ingeschreven administratief rechtcollege (zie Hoofdstuk IX. Rechtsbescherming).

HOOFDSTUK II

Bekrachtiging van de studies

Artikel 70

1. Het eerste punt van dit artikel voert een kleine nuance in in het artikel van het structuurdecreet dat thans bepaalt op welke wijze een diploma wordt verleend. Er wordt aangegeven dat het diplomasupplement ook de verworven creditbewijzen dient te vermelden.

2. Het tweede punt van dit artikel stelt, naar analogie van de bepalingen inzake het afleveren van een diploma, dat een creditbewijs van rechtswege erkend en bekrachtigd is, indien dit wordt verleend krachtens de bepalingen van het structuurdecreet. Het is inderdaad niet onbelangrijk dat de aan artikel 85 van het structuurdecreet toe te voegen § 2 hetzelfde stramien kent als de bepaling inzake het afleveren van het diploma : de creditbewijzen worden erkend door de Vlaamse Gemeenschap indien ze tot stand komen met inachtnaam van de decretale bepalingen ter zake (inzonderheid rekening houdend met de generieke kwaliteitswaarborgen ingeschreven in artikel 58 van het structuurdecreet).

De juridische logica vereist alsdan dat het instellingsbestuur bij het afleveren van een creditbewijs optreedt als functionele openbare dienst.

3. Dit tweede punt bepaalt ten slotte zeer duidelijk dat het creditsysteem niet mag leiden tot een “paperslag”.

Een schriftelijke weergave van de behaalde creditbewijzen is slechts in volgende gevallen vereist :

- bij het uitgereikte diploma wordt een diplomasupplement gevoegd, waarop de creditbewijzen worden vermeld (zie boven) ;
- bij het beëindigen van een creditcontract wordt een document afgeleverd ;
- op vraag van de student dient dergelijk document eveneens te worden afgeleverd.

Artikel 71

Ter recapitulatie kan worden gesteld dat volgende contracten kunnen worden afgesloten :

- een diplomacontract (uiteraard m.h.o. een diploma of graad) ;
- een creditcontract (m.h.o. een creditbewijs voor een opleidingsonderdeel) ;
- een examencontract m.h.o. een diploma of graad ;
- een examencontract m.h.o. een creditbewijs voor een opleidingsonderdeel.

Het is zo dat enkel een diplomacontract en een examencontract m.h.o. een diploma of graad gebaseerd zijn op een studietraject dat effectief gericht is op het verwerven van de nodige competenties eigen aan de totaliteit van de opleiding.

Dat betekent dat het puur verwerven van de nodige creditbewijzen via creditcontracten of examencontracten m.h.o. een creditbewijs niet kan leiden tot het afleveren van een diploma of graad. Een diploma of graad kan slechts worden uitgereikt aan studenten die ingeschreven zijn op grond van een diplomacontract of een examencontract m.h.o. een creditbewijs voor een opleidingsonderdeel.

HOOFDSTUK III

Rechtsbescherming

Artikel 72 t.e.m. 83

1. Het “Aanvullingsdecreet” heeft een rechtsbeschermingsmethodiek ontwikkeld inzake examenbeslissingen (en examentuchtbeslissingen). Deze kunnen het voorwerp uitmaken van een intern beroep, waarna zij desgevallend kunnen worden voorgelegd aan een bijzonder administratief rechtcollege. Eén van de ratio’s om tot deze systematiek over te gaan, was volgens de memorie van toelichting gelegen in het feit dat examenbeslissingen administratieve rechtshandelingen zijn, ook wanneer zij uitgaan van examencommissies van vrije instellingen. De memorie heeft verwezen naar het zgn. arrest-MEULENIJZER van het Hof van Cassatie, waarin gesteld wordt dat vrije onderwijsinstellingen optreden als administratieve overheden in die hoedanigheden waarin zij (ten minste)

erkend zijn en gecontroleerd worden door de overheid én zij eenzijdig beslissingen kunnen nemen die derden binden (Cass., 6 september 2002, NJW 2002-2003, afl. 4, 130, met noot).

Bij de besprekingen van de verschillende ontwerp-teksten voorafgaand aan dit decreet is bijzondere aandacht besteed aan het feit dat de flexibilisering van de studievoortgang aanleiding geeft tot onderscheiden rechtshandelingen die qua aard en juridische natuur nauw aansluiten bij de examenbeslissingen zoals deze vandaag door examencommissies worden genomen.

Ten eerste. De creditbewijzen die worden verleend door het instellingsbestuur worden, evenals diploma’s, van rechtswege erkend indien zij overeenkomstig de bepalingen van het structuurdecreet worden uitgereikt. Deze uitreiking is – uiteraard – een eenzijdige rechtshandeling.

Ten tweede. Het eenzijdig aspect is ook aanwezig bij het afleveren van een bewijs van bekwaamheid. Dit bewijs wordt afgeleverd, niet op grond van examens, maar op grond van een onderzoek of de decretaal omschreven competenties eigen aan een opleiding of niveau aanwezig zijn (cfr. de generieke kwaliteitswaarborgen omschreven in artikel 58 van het structuurdecreet). Het onderzoek verloopt bovendien op grond van een reglementaire procedure en methodologie.

Ten derde. Op grond van de bewijzen van bekwaamheid wordt op eenzijdige wijze beslist of een student al dan niet een vrijstelling krijgt ; tevens wordt de hoegrootheid van deze vrijstelling bepaald (hoeveel studiepunten ?). De inspraakregeling voor de student ter zake doet niets af van het eenzijdig karakter van de beslissing, daar inspraak niet betekent dat sprake is van een contractuele situatie. Er is op geen enkel moment sprake van een wilsovereenstemming tussen bestuur en student. Belangrijk is dat de vrijstellingen zullen worden verleend op grond van een besluit van de Vlaamse regering ; de systematiek wordt aldus zeer zeker gecontroleerd door de overheid.

Ten vierde. Het *opleggen* van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma is eveneens een eenzijdig gebeuren, waarbij het decreet zeer meticuleus de gevallen omschrijft waarin dergelijk programma kan worden verplicht.

Ten vijfde. Qua rechtsnatuur nauw aansluitend bij de examentuchtbeslissingen zijn de studievoortgangsbewakingsmaatregelen. Het instellingsbestuur beslist autonoom, zonder instemming van de

student, of deze maatregelen al dan niet worden opgelegd (imperiumbevoegdheid), doch dient zich daarbij te richten naar een zeer dwingend decretaal kader, dat de mogelijke hypothesen waarin deze maatregelen kunnen worden opgelegd, omschrijft, en de inhoud daarvan vastlegt (zie het door artikel 12 aan het structuurdecreet toegevoegde artikel 82decies).

Eén en ander vormt een oplijsting van de administratieve rechtshandelingen die inzake studievoortgang door een instellingsbestuur (onafhankelijk van de rechtsaard ervan) kunnen worden genomen.

De bestuurlijke logica die bij het “Aanvullingsdecreet” werd gevolgd, moet dientengevolge worden doorgetrokken t.a.v. de nieuwe categorieën administratieve rechtshandelingen die goeddeels door voorliggend decreet werden gecreëerd⁴. Om die reden zijn ook de opgesomde handelingen onderhevig aan een intern beroep en aan een beroep bij het administratief rechtscollege, omschreven in het “Aanvullingsdecreet”.

De opgesomde administratieve rechtshandelingen worden door voorliggende artikels omschreven als “studievoortgangsbeslissingen”. Het administratief rechtscollege krijgt de aldus meer correcte benaming “Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen”.

2. Pro memorie wordt aangestipt dat de validerende organen die bewijzen van bekwaamheid afleveren “partij” zijn bij de procedure voor het administratief rechtscollege. Zij treden inderdaad ook op als (functionele) openbare diensten in verhouding tot de aanvragers van een bewijs van bekwaamheid⁵.

⁴ Ook voor deze categorieën van rechtshandelingen moet het administratief rechtscollege geacht worden te voldoen aan het noodzakelijkheidsvereiste voor wat betreft de uitoefening van de impliciete bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Het gecreëerde juridictioneel beroep is noodzakelijk om een oplossing te bieden voor een zeer specifieke onderwijsgebonden problematiek : de zorg om studenten of aanvragers van een bewijs van bekwaamheid op zeer korte termijn zekerheid te bieden omtrent het al dan niet kunnen vervolgen of aanvatten van een studietraject. Voor de overige legitimatie van het administratief rechtscollege verwijst de decreetgever naar de uitvoerige toelichting naar aanleiding van de creatie van dit orgaan : *Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, 1960/1, 16 e.v.*

⁵ Het arrest-NEMBALEMA van het Arbitragehof stelt dat het mogelijk is om in de schoot van privaatrechtelijke organen diensten te creëren die fungeren als openbaar bestuur.

3. Ten slotte moet nog het volgende worden verduidelijkt. Het is mogelijk dat de examenresultaten voor een opleidingsonderdeel niet door een examinator doch door een examencommissie worden vastgesteld. In dat geval is de uitgetekende rechtsbeschermingssystematiek niet van toepassing zolang deze examencommissie niet definitief over het geslaagd zijn voor het opleidingsonderdeel heeft geoordeeld.

Het voorgaande verhindert uiteraard niet dat het instellingsbestuur voorafgaand aan de beoordeling door de examencommissie een regeling uitwerkt op grond waarvan een student zijn grieven m.b.t. de behaalde resultaten kenbaar kan maken.

HOOFDSTUK IV

Diverse wijzigingen

Artikel 84 en 85

Thans staat in het universiteitendecreet en in het hogescholendecreet ingeschreven dat het aantal niet-financierbare buitenlandse studenten per instelling niet hoger mag zijn dan 2% van het totale aantal Belgische studenten die het vorig academiejaar regelmatig in de hogeschool zijn ingeschreven. Deze nodeloos beperkende en weinig controleerbare regel wordt geschrapt. Van deze studenten kan wel een hoger inschrijvingsgeld worden verlangd.

Artikel 86

Dit zijn opheffingsbepalingen ten gevolge van de opname van enige bepalingen van het structuurdecreet in voorliggend decreet.

Artikel 69, § 6, van het structuurdecreet bevat een bepaling omtrent vrijstellingen op grond van EVC's of EVK's, die op gespannen voet staat met de regelingen van dit decreet en wordt geschrapt.

Artikel 79 van het structuurdecreet wordt opgeheven omdat aldaar nog bepaald wordt dat het instellingsbestuur voor elk studiejaar een examencommissie instelt.

Artikel 89 van het structuurdecreet stelt dat de instellingsbesturen, benevens de gelijkwaardigheidsverklaring van buitenlandse diploma's of getuig-

schriften door de Vlaamse Gemeenschap, dergelijke diploma's of getuigschriften gedeeltelijk gelijkwaardig kunnen erkennen i.f.v. de studieloopbaan. Deze bepaling is overbodig geworden, daar de gelijkwaardigheidsverklaring i.f.v. de studieloopbaan zal verlopen via de systematiek van EVK's. Dit blijkt zeer duidelijk uit de definitie van het begrip EVK: *“een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aan geeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een creditbewijs dat werd behaald binnen de instelling en opleiding waarbinnen men de geattesteerde kwalificatie wenst te laten gelden”*.

Artikel 87 en 88

Dit zijn technische hernummeringen ten gevolge van de opname van enige bepalingen van het structuurdecreet in voorliggend decreet.

Artikel 89 en 90

Artikel 89 heft het artikel over inschrijvingsgelden in het Universiteitendecreet op.

Artikel 90 omvat een technische aanpassing dientengevolge.

Artikel 91

Dit artikel biedt een decretale verankering voor een centrale databank, die een cruciale rol dient te spelen bij de invoering van het gegeven “flexibele leerwegen”.

Verwezen moet worden naar de bestaande Databank Tertiair Onderwijs, die in de huidige vorm opgestart werd door de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek vanaf het academiejaar 1999-2000. Deze databank dient in eerste instantie voor de financiering van de hogeronderwijsinstellingen en statistische verplichtingen. Anderzijds laat de databank de opvolging van studieloopbanen toe voor cohortes van studenten. De huidige databank bevat per individuele student enerzijds de inschrijvingsgegevens, anderzijds de identificatiegegevens. Per inschrijving worden opleidingsgegevens, financieringsgegevens en studieresultaatsgegevens verzameld. De financierbaar-

heid dient immers per individuele student vastgesteld.

Bij K.B. van 7 juli 2002 kreeg het departement Onderwijs de machtiging om het rijksregisternummer te gebruiken voor de opvolging van de studieloopbaan van de student. De identificatiegegevens van de student worden uitsluitend elektronisch uitgewisseld tussen de instellingen in het departement Onderwijs. Ze dienen tevens ter controle van dubbele inschrijvingen en van het aantal inschrijvingen in eenzelfde studiejaar over de academiejaren heen. Ze maken ook de opvolging van studieloopbanen mogelijk. Ze kunnen op geen enkel ogenblik openbaar worden gemaakt. Het beheer en gebruik van de huidige databank is verder geregeld in een protocol tussen AHOWO enerzijds en de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad anderzijds.

De huidige databank voldoet niet meer om de bepalingen van het decreet betreffende de flexibilisering te kunnen uitvoeren. De doelstellingen van de databank worden door dit decreet niet fundamenteel gewijzigd. Ze blijft ten dienste staan van financiering, statistische verplichtingen en opvolging van studieloopbanen. Wel zullen in de databank een aantal nieuwe gegevens dienen opgenomen te worden.

In het studiejaarstelsel volstaat de vermelding geslaagd of niet geslaagd voor het studiejaar, aangezien deze automatisch slaat op alle opleidingsonderdelen van dat jaar. Bij een flexibele organisatie is het nodig gegevens te hebben met betrekking tot het aantal studiepunten waarvoor een student per academiejaar inschrijft en met betrekking tot het aantal studiepunten die een student per academiejaar verwerft. Op die manier is het mogelijk na te gaan hoeveel academiejaren een student nodig heeft om een diploma te verwerven.

Het is over deze nieuwigheden dat in een overeenkomst met de instellingen dient afgesproken te worden welke gegevens in een centrale databank zullen bijgehouden worden, en welke gegevens alleen door de instellingen zelf verzameld zullen worden.

De vernieuwde databank zal geen andere identificatiegegevens bevatten dan diegene die de databank nu al bevat. De inhoud van de eigenlijke databank blijft steeds geheim; het zijn alleen afgeleide gegevens zoals statistieken, of het totaal aantal financierbare studenten die openbaar worden gemaakt.

Een aantal van de genoemde fundamentele elementen van privacy-bescherming worden conform het advies van de Raad van State, Afdeling Wetgeving (nr. 36.359/1, p. 5-6), in de tekst van het decreet verankerd.

TITEL VI

Overgangsmaatregel

Artikel 92

Het decreet heeft eerbiedigende werking ; het wordt geleidelijk, jaar na jaar, ingevoerd.

Een “normstudent” zal dus niet geconfronteerd worden met een plotse wissel van het huidige systeem naar het geflexibiliseerde systeem.

Een probleem kan rijzen voor die studenten met “studievertraging” ; bij hen is het wel mogelijk dat zij in de loop van een studietraject in het huidige systeem moeten overstappen naar het nieuwe systeem.

Dit artikel schrijft twee duidelijke regels voor deze studenten in :

- 1° zij worden van rechtswege geacht een diplomacontract te hebben gesloten, voor zover zij niet uitdrukkelijk opteren voor een examencontract ;
- 2° zij worden geacht een creditbewijs te hebben behaald voor alle opleidingsonderdelen waarvoor zij binnen het huidige studiejaarsysteem zijn geslaagd.

TITEL VII

Inwerkingtreding

Artikel 93

Deze bepaling maakt een gespreide inwerkingtreding van dwingende bepalingen van het decreet mogelijk.

Principieel treedt het decreet evenwel in werking vanaf 2005-2006.

De inwerkingtreding is facultatief ten aanzien van de opleidingen binnen de studiegebieden “Audiovisuele en beeldende kunst” en “Muziek en podiumkunsten”. De regering kan op vraag van een instelling die opleidingen binnen deze studiegebieden aanbiedt, wel een instellingsgebonden inwerkingtredingsdatum vastleggen.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is ermee belast in naam van de Vlaamse regering bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen waarvan de tekst volgt :

TITEL I

Algemene bepaling

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

TITEL II

Definities

Artikel 2

In artikel 3 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° het elfde, vijftiende en twintigste streepje worden opgeheven ;
- 2° het na toepassing van 1° getelde elfde, twaalfde, zestiende, zeventiende en twintigste streepje worden vervangen door wat volgt :
 - “- opleiding : de structurerende eenheid van het onderwijsaanbod. Zij wordt bij succesvolle voltooiing bekroond, naar gelang het geval, met :
 - a) een diploma van het hogeschoolonderwijs van één cyclus ;
 - b) een diploma van de eerste of tweede cyclus van het hogeschoolonderwijs van twee cycli ;
 - c) een diploma van de eerste of tweede cyclus van het academisch onderwijs ;

- d) een diploma van het voortgezet hogeschoolonderwijs ;
- e) een diploma van het voortgezet academisch onderwijs ;
- f) een diploma van de initiële lerarenopleiding van academisch niveau ;
- g) een diploma van een bachelorsopleiding of een diploma van een mastersopleiding ;” ;

“- opleidingsonderdeel : een afgebakend geheel van onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten dat gericht is op het verwerven van welomschreven competenties inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes ;” ;

“- studieomvang : het aantal studiepunten toegekend aan een opleidingsonderdeel of aan een opleiding ;” ;

“- studiepunt : een binnen de Vlaamse Gemeenschap aanvaarde internationale eenheid die overeenstemt met ten minste 25 en ten hoogste 30 uren voorgeschreven onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten en waarmee de studieomvang van elke opleiding of elk opleidingsonderdeel wordt uitgedrukt ;” ;

“- vrijstelling : de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examens af te leggen ;” ;

3° de volgende streepjes worden toegevoegd :

a) tussen het derde en het vierde streepje :

“- attest van bekwaamheid : het document dat of de registratie die aangeeft dat een student op grond van EVC's of EVK's bepaalde competenties heeft verworven ;” ;

“- beursstudent : een student die :

- a) aan de financiële voorwaarden voldoet om een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap te ontvangen, of
- b) onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie is en beantwoordt aan de criteria voor het verkrijgen van een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap, of
- c) een DGOS-bursaal, een BTC-bursaal of een bursaal in de programma's van de ontwikkelings-samenwerking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is ;” ;

“- compensatieprogramma : een onderdeel van een mastersopleiding dat kan worden opgelegd aan een student die in het bezit is van een bachelorsdiploma dat om één van de volgende redenen verschilt van het bachelorsdiploma dat rechtstreeks toegang geeft tot de betrokken mastersopleiding :

- a) het behaalde diploma betreft dezelfde kwalificatie, maar een andere afstudeerrichting, of
- b) het behaalde diploma betreft een vergelijkbare kwalificatie en een identieke studieomvang, maar werd aan een andere instelling uitgereikt ;” ;

“- credit : de erkenning van het feit dat een student blijkens een examen de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel, heeft verworven ;” ;

“- EVC : een eerder verworven competentie, zijnde het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen die niet met een studiebewijs werden bekrachtigd ;” ;

“- EVK : een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een credit die werd behaald binnen de instelling en opleiding waarbinnen men de geattesteerde kwalificatie wenst te laten gelden ;” ;

“- examen : elke evaluatie van de mate waarin een student op grond van zijn studie de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel, heeft verworven ;” ;

b) tussen het na toepassing van 1° getelde dertiende en veertiende streepje :

“- schakelprogramma : het programma dat wordt opgelegd aan een student die in het bezit is van een in het hoger professioneel onderwijs uitgereikt bachelorsdiploma, en die zich wenst in te schrijven voor een mastersopleiding ;” ;

c) tussen het na toepassing van 1° getelde vijftiende en zestiende streepje :

“- studiegeld : het bedrag te betalen door de student bij de inschrijving voor een opleiding of opleidingsonderdelen ;” ;

d) tussen het na toepassing van 1° getelde zestiende en zeventiende streepje :

“- studieomvangvermindering : de vermindering van de voorgeschreven studieomvang van :

a) een opleiding of opleidingsonderdeel, ten gevolge van verkregen vrijstellingen ;

b) een bachelorsopleiding, ten gevolge van een uitdrukkelijke beslissing van het instellingsbestuur op grond van het feit dat de betrokken student reeds de graad van bachelor of van master bezit ;

c) een mastersopleiding, ten gevolge van een uitdrukkelijke beslissing van het instellingsbestuur op grond van het feit dat de betrokken student reeds de graad van master bezit ;” ;

e) tussen het na toepassing van 1° getelde zeventiende en achttiende streepje :

“- studietraject : de wijze waarop de studie wordt geordend ;” ;

“- toetredingsovereenkomst : de overeenkomst tussen instellingsbestuur en student bedoeld in artikel II.3 van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;” ;

f) tussen het na toepassing van 1° getelde negentiende en twintigste streepje :

“- voorbereidingsprogramma : een programma dat kan worden opgelegd aan een student die niet in het bezit is van een diploma dat geldt als algemene toelatingsvoorwaarde voor de opleiding waarvoor hij wenst te worden ingeschreven ;” ;

4° de na toepassing van 1°, 2° en 3° verkregen drieëndertig streepjes worden genummerd als volgt : het eerste streepje wordt 1°, het tweede streepje wordt 2°, en zo verder tot en met het drieëndertigste streepje, dat 33° wordt.

TITEL III

Flexibele leerwegen in het hoger onderwijs

HOOFDSTUK I

Structuur van de opleidingen

Artikel 3

In hetzelfde decreet wordt Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 1, Onderafdeling 3, bestaande uit artikel 20 tot en met 22, vervangen door wat volgt :

“ONDERAFDELING 3

De structuur van de opleidingen

Artikel 20

Het instellingsbestuur bepaalt voor elke opleiding een opleidingsprogramma dat bestaat uit een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen.

Bij de vaststelling van het opleidingsprogramma houdt het instellingsbestuur rekening met de bij of krachtens de wet, het decreet of de Europese richtlijn vastgelegde voorwaarden die de toegang tot bepaalde ambten of beroepen reguleren.

Artikel 21

Een opleiding heeft een studieomvang van 60 studiepunten of een veelvoud daarvan.

Artikel 22

Het instellingsbestuur drukt de studieomvang van elk opleidingsonderdeel uit in gehele studiepunten.

Artikel 22bis

De studieomvang van een opleidingsonderdeel bedraagt ten minste 3 studiepunten.”.

HOOFDSTUK II

Afstandsonderwijs

Artikel 4

In Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 1 van hetzelfde decreet wordt een Onderafdeling 3bis, bestaande uit artikel 22ter, ingevoegd, die luidt als volgt :

“ONDERAFDELING 3bis

Afstandsonderwijs

Artikel 22ter

Het instellingsbestuur kan een opleiding of een opleidingsonderdeel geheel of gedeeltelijk in de vorm van afstandsonderwijs aanbieden.

Het instellingsbestuur ontwikkelt daartoe geschikt studie- en leermateriaal en organiseert daartoe geschikte begeleiding.”.

HOOFDSTUK III

Toelatingsvoorwaarden

Artikel 5

In Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 3 van hetzelfde decreet wordt een artikel 64septies ingevoegd, dat luidt als volgt :

“Artikel 64septies

De toelatingsvoorwaarden die in deze afdeling worden bepaald, gelden zowel voor de inschrijving voor een opleiding als voor de inschrijving voor een opleidingsonderdeel of meerdere opleidingsonderdelen.”.

Artikel 6

In artikel 65 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° aan § 3 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

“Een student die nog niet in het bezit is van een bachelorsdiploma dat toeleiding geeft tot een bachelorsopleiding, kan onder de voorwaarden, bepaald door het instellingsbestuur, toegelaten worden tot de inschrijving voor bedoelde bachelorsopleiding. Voor het behalen van het diploma van bedoelde bachelorsopleiding is het bezit van het diploma van de vooropleiding evenwel noodzakelijk. De bevoegde examencommissies kunnen daartoe opeenvolgend delibereren.” ;

2° in § 4 worden tussen de woorden “die in het bezit is van een graad van bachelor” en de woorden “inschrijven voor een andere bachelorsopleiding” de woorden “of van master” ingevoegd en worden de woorden “studieduurverkorting of vermindering van de voorgeschreven studieomvang” vervangen door de woorden “studieomvangvermindering”.

Artikel 7

In artikel 66 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in § 2 worden de woorden “geïndividualiseerd opleidingsprogramma” vervangen door het woord “compensatieprogramma” ;
- 2° in § 3 worden de woorden “studieduurverkorting of vermindering van de voorgeschreven studieomvang” vervangen door het woord “studieomvangvermindering” ;
- 3° in § 4 worden de woorden “elders verworven competenties en eerder verworven kwalificaties” vervangen door de woorden “geattesteerde EVC's en EVK's” en worden de woorden “op grond van eerder verworven kwalificaties” vervangen door de woorden “op grond van geattesteerde EVK's” ;
- 4° in § 6 worden de woorden “elders verworven competenties en eerder verworven kwalificaties” vervangen door de woorden “geattesteerde EVC's en EVK's” en worden de woorden “op grond van eerder verworven kwalificaties” telkens vervangen door de woorden “op grond van geattesteerde EVK's” ;
- 5° er wordt een § 7 toegevoegd, die luidt als volgt :

“§ 7. Een student die nog niet in het bezit is van een bachelors- of mastersdiploma dat toeleiding geeft tot een mastersopleiding, kan onder de voorwaarden, bepaald door het instellingsbestuur, toegelaten worden tot de inschrijving voor bedoelde mastersopleiding. Voor het behalen van het diploma van bedoelde mastersopleiding is het bezit van het diploma van de vooropleiding evenwel noodzakelijk. De bevoegde examencommissies kunnen daartoe opeenvolgend delibereren.”.

HOOFDSTUK IV

Inschrijving, diploma-, credit- en studiecontract

Artikel 8

In hetzelfde decreet wordt Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 4, bestaande uit artikel 70 tot en met 75, vervangen door wat volgt :

“AFDELING 4

De inschrijving van de student

ONDERAFDELING 1

Algemene bepalingen

SECTIE 1

Recht op inschrijving

Artikel 70

Een student schrijft zich in aan de instelling van zijn keuze voor zover hij voldoet aan de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden.

Artikel 71

Een student schrijft zich in voor :

- 1° één opleiding of meerdere opleidingen tegelijk, en/of
- 2° één opleidingsonderdeel of meerdere opleidingsonderdelen, die behoren tot één of meerdere opleidingen, en/of
- 3° een schakel- of voorbereidingsprogramma.

SECTIE 2

Taalvoorwaarden

Artikel 72

Het instellingsbestuur kan de toelating tot de eerste inschrijving voor een opleiding of een opleidingsonderdeel op algemene wijze afhankelijk stellen van het bewijs dat de student :

- 1° geslaagd is voor een toets over de voldoende kennis van het Nederlands, of
- 2° ten minste één leerjaar in het Nederlandstalig secundair onderwijs met vrucht heeft voltooid, of
- 3° geslaagd is verklaard voor een opleiding, of één of meerdere opleidingsonderdelen, met een totale studieomvang van ten minste 60 studiepunten in het Nederlandstalig hoger onderwijs.

Artikel 73

Het instellingsbestuur kan de toelating tot de eerste inschrijving voor een in een andere taal dan het Nederlands aangeboden opleiding of opleidingsonderdeel afhankelijk stellen van een toets over de voldoende kennis van de gebruikte onderwijstaal.

ONDERAFDELING 2

Diploma-, credit- en examencontract

SECTIE 1

Begripsomschrijving

Artikel 74

Het instellingsbestuur biedt bij de inschrijving van de student de keuze tussen één van de onderstaande contracten :

- 1° het diplomacontract, aangegaan met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van een graad of diploma van een opleiding of die zich inschrijft voor een schakel- of voorbereidingsprogramma ;
- 2° het creditcontract, aangegaan met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van een credit voor één of meerdere opleidingsonderdelen ;
- 3° het examencontract, aangegaan met de student die zich onder de door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden inschrijft voor het afleggen van examens met het oog op het behalen van :
 - a) een graad of een diploma van een opleiding, of
 - b) een credit voor één of meerdere opleidingsonderdelen.

De in het eerste lid bedoelde contracten maken onderdeel uit van de toetredingsovereenkomst of worden na de inschrijving gesloten in het raam van de toetredingsovereenkomst.

SECTIE 2

Studietraject

Artikel 75

§ 1. In het kader van een in artikel 74, eerste lid bedoeld contract wordt overeenstemming bereikt over het studietraject op grond waarvan een graad of diploma van een opleiding, respectievelijk een credit kan worden behaald.

§ 2. Een studietraject bepaalt de modaliteiten inzake studieomvang, deliberatie en studievoortgangsbewaking :

- 1° bij wijze van modeltraject voor een groep studenten ;

2° bij wijze van geïndividualiseerd traject voor een bepaalde student.

De opportuniteit van het doorlopen van een geïndividualiseerd traject wordt op zorgvuldige wijze getoetst op grond van het dossier van de student.

§ 3. Een studietraject wordt voltijds, deeltijds of halftijds aangeboden.

Voltijdse studietrajecten stellen een student in staat om per academiejaar een studieprogramma te voltooien van ten minste 54 en ten hoogste 66 studiepunten. Halftijdse studietrajecten stellen een student in staat om per academiejaar een studieprogramma te voltooien van ten minste 27 en ten hoogste 33 studiepunten. Deeltijdse studietrajecten vormen een residuaire categorie.

§ 4. Het instellingsbestuur biedt de studenten onder diplomacontract in elk geval een voltijds en een halftijds modeltraject aan.

De bepalingen van het eerste lid zijn niet van toepassing op :

1° de bachelorsopleidingen die volgen op een andere bachelorsopleiding, en

2° de mastersopleidingen die volgen op een andere mastersopleiding.

SECTIE 3

Vermeldingen

Artikel 75bis

Het diplomacontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van de onderwijs- en examenregeling :

1° het diploma dat de student wil behalen en de doelstellingen van het opleidingsprogramma ;

2° de studieomvang van de opleiding en de studieomvang per opleidingsonderdeel ;

3° de opleidingsonderdelen die in het traject moeten of kunnen worden opgenomen en de volgtijdelijkheid van de opleidingsonderdelen ;

4° de tijdsperiode waarop de inschrijving betrekking heeft ;

5° de voorwaarden voor het behalen van een credit per opleidingsonderdeel ;

6° in voorkomend geval : de verkregen studieomvangvermindering ;

7° het aantal examenkansen ;

8° de evaluatie- en deliberatieregels ;

9° in voorkomend geval : de maatregelen van studievoortgangsbewaking bedoeld in artikel 82decies, eerste lid, 1°.

Het creditcontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van de onderwijs- en examenregeling :

1° het opleidingsonderdeel waarvoor de student een inschrijving neemt ;

- 2° de studieomvang van het opleidingsonderdeel ;
- 3° in voorkomend geval : de toelatingsvereisten voor de inschrijving voor het betrokken opleidingsonderdeel ;
- 4° de tijdsperiode waarop de inschrijving betrekking heeft ;
- 5° de voorwaarden voor het behalen van een credit per opleidingsonderdeel ;
- 6° in voorkomend geval : de verkregen studieomvangvermindering ;
- 7° het aantal examenkansen ;
- 8° de evaluatieregels ;
- 9° in voorkomend geval : de maatregelen van studievoortgangsbewaking bedoeld in artikel 82decies, eerste lid, 1°.

Het examencontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van de onderwijs- en examenregeling :

- 1° de in het eerste of het tweede lid bedoelde elementen, naar gelang het gaat om een contract met het oog op het behalen van een graad of een diploma dan wel een contract met het oog op het behalen van een credit ;
- 2° de voorwaarden waaronder de student deel mag nemen aan onderwijsactiviteiten en gebruik mag maken van onderwijsondersteunende faciliteiten.

SECTIE 4

Wijzigbaarheid

Artikel 75ter

§ 1. De keuze voor een in artikel 74, eerste lid bedoeld contract en de inhoud van de in artikel 75bis bedoelde vermeldingen kunnen slechts na afloop van een semester worden gewijzigd, ongeacht de bepalingen van artikel II.3, § 2, eerste lid van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

§ 2. De keuze voor een in artikel 74, eerste lid bedoeld contract wordt gewijzigd door het instellingsbestuur en de student gezamenlijk.

De wijziging van de inhoud van de in artikel 75bis bedoelde vermeldingen gebeurt :

- 1° door het instellingsbestuur, indien de wijziging betrekking heeft op een modeltraject ;
- 2° door het instellingsbestuur en de student gezamenlijk, indien de wijziging betrekking heeft op een geïndividualiseerd traject.

§ 3. Het instellingsbestuur bepaalt de formele regelen waaraan de in § 1 bedoelde wijzigingen moeten voldoen."

HOOFDSTUK V

Het onderwijs- en examenreglement

Artikel 9

In artikel 77 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° 1° wordt vervangen door wat volgt :

“1° voor elke opleiding :

- a) de graad waartoe de opleiding leidt, de kwalificatie van de graad en desgevallend de specificatie van de graad ;
- b) de inhoud en de doelstellingen van de opleiding, het opleidingsprogramma en de indeling in opleidingsonderdelen ;
- c) in voorkomend geval : de afstudeerrichtingen ;
- d) de volgtijdelijkheid van de onderscheiden opleidingsonderdelen ;
- e) de organisatie van de opleiding in de vorm van modeltrajecten en geïndividualiseerde trajecten ;” ;

2° een 1°bis en 1°ter worden toegevoegd, die luiden als volgt :

“1°bis voor elk opleidingsonderdeel : de doelstellingen van het opleidingsonderdeel (aard, inhoud, profiel) en het niveau van het opleidingsonderdeel (inleidend, uitdiepend, gespecialiseerd) ;” ;

“1°ter voor elke opleiding en voor elk opleidingsonderdeel :

- a) de regelen inzake de inschrijving van studenten, inzonderheid de keuzemogelijkheid tussen een diploma- of examencontract of tussen een credit- of examencontract en de mogelijkheden om de keuze voor een bepaald contract te wijzigen ;
- b) in voorkomend geval : de bijzondere vooropleidingseisen en de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden, evenals de voorwaarden waaronder een student kan worden ingeschreven indien hij niet voldoet aan de algemene vooropleidingseisen ;
- c) de begin- en eindcompetenties ;
- d) de studieomvang uitgedrukt in studiepunten ;
- e) de voorwaarden waaronder het instellingsbestuur studieomvangvermindering kan toestaan ;
- f) de gebruikte onderwijstaal ;
- g) de voorwaarden waaronder de studenten opleidingsonderdelen kunnen volgen en daarover examens kunnen afleggen aan andere binnen- en buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs ;” ;

3° 10°, 11° en 12°, opgeheven bij decreet van [...] (datum van het nog aan te nemen decreet betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen toevoegen), worden opnieuw opgenomen in de volgende lezing :

“10° de voorwaarden waaronder attesten van bekwaamheid worden verleend ;” ;

“11° de interne beroepsprocedures inzake :

- a) het verlenen van attesten van bekwaamheid ;
- b) het toekennen van vrijstellingen en studieomvangvermindering ;
- c) het opleggen van een compensatie-, schakel- en/of voorbereidingsprogramma, en het vaststellen van de studieomvang van dergelijk programma ;
- d) het opleggen van een in artikel 82decies, eerste lid bedoelde maatregel van studievoortgangsbe-waking ;” ;

“12° de wijze waarop de in 11° bedoelde beslissingen worden herzien indien zij zijn aangetast door ma-teriële vergissingen ;” ;

4° er wordt een 14° toegevoegd, dat luidt als volgt :

“14° de regelen inzake de organisatie van informatiesessies voor studenten die zich voor de eerste maal inschrijven aan de instelling ;”.

Artikel 10

Aan artikel 78 van hetzelfde decreet wordt een 9°, 10°, 11° en 12° toegevoegd, die luiden als volgt :

“9° de volgtijdelijkheid van de onderscheiden examens ;” ;

“10° de algemene regels en de modaliteiten van deliberatie ;” ;

“11° de wijze waarop omgegaan wordt met overmacht of met onregelmatigheden tijdens het examen-verloop ;” ;

“12° de wijze waarop examenbeslissingen, aangetast door materiële vergissingen, worden herzien ;”.

HOOFDSTUK VI

Examens

Artikel 11

In hetzelfde decreet wordt in Titel I, Hoofdstuk III een Afdeling 5bis, bestaande uit artikel 79, waarvan de bestaande tekst wordt opgeheven, tot en met 79quinquies, ingevoegd, die luidt als volgt :

“AFDELING 5bis

Examens

ONDERAFDELING 1

Institutionele bepalingen

SECTIE 1

Examencommissies

Artikel 79

§ 1. Het instellingsbestuur stelt volgende examencommissies in :

- 1° een examencommissie voor het geheel van de opleiding, in functie van de deliberatie met het oog op de toekenning van een graad of diploma ;
- 2° een examencommissie voor het eerste academiejaar van een bachelorsopleiding, voor wat betreft de studenten die zich voor het eerst voor een bachelorsopleiding inschrijven.

Het instellingsbestuur kan een examencommissie instellen om één of meerdere keren per academiejaar te delibereren over het geheel van de opleidingsonderdelen dat door een groep studenten tijdens de betrokken periode werd gevolgd, voor zover de studenten gebonden zijn door :

- 1° een diplomacontract, of
- 2° een examencontract met het oog op het behalen van een graad of een diploma van een opleiding.

§ 2. Examencommissies nemen slechts bindende beslissingen ten aanzien van een student zo ten minste de helft van de leden van het academisch c.q. onderwijzend personeel die de student gedurende de betrokken periode beoordeelden, aanwezig is.

Artikel 79bis

§ 1. De in artikel 79, § 1, eerste lid, 1° bedoelde examencommissie heeft volgende bevoegdheden :

- 1° het verklaren dat de student al dan niet geslaagd is voor het geheel van de opleiding ;
- 2° het bepalen van de opleidingsonderdelen die desgevallend moeten worden hernomen ;
- 3° het vaststellen van de graad van verdienste waarmee het diploma wordt toegekend.

Afhankelijk van de bepalingen van het examenreglement heeft deze examencommissie al dan niet de bevoegdheid om de examenresultaten definitief vast te stellen.

§ 2. De in artikel 79, eerste lid, 2° en tweede lid bedoelde examencommissies hebben, afhankelijk van de bepalingen van het examenreglement, één of meerdere van volgende bevoegdheden :

- 1° het verklaren dat de student al dan niet geslaagd is voor het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen ;

- 2° het bepalen van de opleidingsonderdelen die moeten worden hernomen ;
- 3° het definitief vaststellen van de examenresultaten ;
- 4° het vaststellen van de graad van verdienste waarmee de betrokken credits worden verleend ;
- 5° het uitbrengen van een studieadvies op grond van de examenresultaten.

SECTIE 2

Verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur

Artikel 79ter

Individuele examinatoren en examencommissies treden bij het vaststellen van examenresultaten op onder de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur.

ONDERAFDELING 2

Organisatorische bepalingen

Artikel 79quater

Voor elk opleidingsonderdeel wordt een examen ingericht.

Een student heeft voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is, recht op twee examenkan- sen, behoudens indien de aard van het opleidingsonderdeel dit niet toelaat.

Artikel 79quinquies

Een student die voor het geheel van de opleiding of voor het geheel van de betrokken opleidingsonderde- len aan de gestelde voorwaarden voldoet, registreert zich bij de bevoegde examencommissie.”.

HOOFDSTUK VII

Studievoortgang

Artikel 12

In hetzelfde decreet wordt Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 6, bestaande uit artikel 80 tot en met 82, vervan- gen door wat volgt :

“AFDELING 6

Studievoortgang

ONDERAFDELING 1

Studievoortgang op grond van examens

SECTIE 1

Credit

Artikel 80

§ 1. Een student behaalt een credit voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.

Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatsbepaling heeft vastgelegd.

Het geslaagd zijn wordt beoordeeld door :

1° de individuele examinerator ;

2° in de gevallen bedoeld in artikel 79, § 1, eerste lid, 2° en tweede lid : de examencommissie.

§ 2. Het examenreglement kan de gevallen bepalen waarin een credit met een bepaalde graad van verdienste wordt verleend.

§ 3. Een credit blijft onbepaald geldig binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar deze werd behaald, behoudens indien het instellingsbestuur op algemene wijze de voorwaarden heeft bepaald onder welke aan studenten een actualiseringsprogramma wordt opgelegd.

Een actualiseringsprogramma kan slechts worden opgelegd wanneer ten minste meer dan 5 kalenderjaren verstreken zijn sedert het behalen van de credit. De termijn van 5 kalenderjaren wordt berekend vanaf de eerste dag van de maand januari die volgt op de maand waarin de credit werd behaald.

SECTIE 2

Verderzetting van het studietraject

Artikel 81

§ 1. Een student die zich registreert bij een examencommissie met de in artikel 79bis, § 2, 1° bedoelde bevoegdheid, kan het aangevatte studietraject slechts verderzetten indien hij geslaagd is verklaard voor het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen.

De student wordt geslaagd verklaard indien hij alle examens die horen bij het betrokken deel van het opleidingsprogramma heeft afgelegd en op grond van het feit dat :

1° alle examens hebben geleid tot een credit, of,

2° de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het betrokken deel van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

§ 2. Het feit dat een student overeenkomstig § 1, tweede lid, 2° globaal geslaagd wordt verklaard, betekent niet dat hij in aanmerking komt voor een credit voor die opleidingsonderdelen waarvoor hij niet is geslaagd.

SECTIE 3

Graad en diploma

Artikel 82

§ 1. Een student verwerft een graad of een diploma van een opleiding indien hij voor het geheel van de opleiding geslaagd wordt verklaard.

De student wordt geslaagd verklaard indien hij alle examens die horen bij het opleidingsprogramma heeft afgelegd en op grond van het feit dat :

1° alle examens geleid hebben tot een credit, of,

2° de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

§ 2. Het feit dat een student overeenkomstig § 1, tweede lid, 2° globaal geslaagd wordt verklaard, betekent niet dat hij in aanmerking komt voor een credit voor die opleidingsonderdelen waarvoor hij niet is geslaagd.

ONDERAFDELING 2

Studievoortgang op grond van EVC's en EVK's

SECTIE 1

Attesten van bekwaamheid

SUBSECTIE 1

Bevoegde instantie

Artikel 82bis

Een student vraagt het attest van bekwaamheid aan bij :

1° een instelling, of

2° een door een associatie- of instellingsbestuur bij wijze van deconcentratie georganiseerd orgaan.

SUBSECTIE 2

Bekwaamheidsonderzoek

Artikel 82ter

§ 1. De attesterende instantie beschikt over een op behoorlijke wijze kenbaar gemaakt reglement. Indien een instelling optreedt als attesterende instantie, kan dit reglement in de onderwijsregeling worden opgenomen.

Het reglement omschrijft het bekwaamheidsonderzoek aan de hand waarvan de attesten van bekwaamheid worden verleend, met inachtnaam van een besluit van de Vlaamse regering dat de minimale beginselen ter zake vastlegt.

§ 2. Het in § 1, tweede lid bedoelde besluit van de Vlaamse regering komt tot stand als volgt :

1° de Vlaamse regering stelt na overleg met de besturen van de associaties een afsprakennota op, waarin de principiële methodologische garanties inzake de erkenning van EVK's en EVC's zijn ingeschreven ;

2° het bestuur van elke associatie werkt op basis van deze afsprakennota een voorstel van procedure, methodologie en referentiekader uit. Dit voorstel omvat tevens de basisbeginselen inzake de interne beroepsprocedure, bedoeld in artikel II.13, eerste lid van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De beroepsprocedure is gericht op mediatie ;

3° elke associatie legt haar voorstel ter loutere bekrachtiging voor aan de Vlaamse regering.

De wijze waarop het bekwaamheidsonderzoek verloopt, kan verschillen tussen :

1° EVK's en EVC's ;

2° EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen onderwijs, en andere EVK's.

Ten minste het bekwaamheidsonderzoek betreffende EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen onderwijs, verloopt op stukken. In uitzonderlijke gevallen, waarvan het instellingsbestuur de noodzakelijkheid motiveert, kan naast het onderzoek op stukken een beperkte bijkomende proef worden georganiseerd.

SUBSECTIE 3

Geldigheidsduur

Artikel 82quater

§ 1. Een attest van bekwaamheid blijft onbeperkt geldig binnen de instellingen die dit attest op grond van een beslissing van het associatie- of instellingsbestuur aanvaarden.

§ 2. Het instellingsbestuur kan in afwijking van § 1 op algemene wijze bepalen onder welke voorwaarden aan studenten een actualiseringsprogramma wordt opgelegd.

Een actualiseringsprogramma kan slechts worden opgelegd wanneer ten minste meer dan 5 kalenderjaren verstreken zijn sedert het verkrijgen van het attest van bekwaamheid. De termijn van 5 kalenderjaren

wordt berekend vanaf de eerste dag van de maand januari die volgt op de maand waarin het attest van bekwaamheid werd verkregen.

SECTIE 2

Vrijstellingen

SUBSECTIE 1

Bevoegde instantie

Artikel 82quinquies

Het instellingsbestuur verleent op grond van een attest van bekwaamheid een vrijstelling.

SUBSECTIE 2

Procedureregeling

Artikel 82sexies

§ 1. Vrijstellingen worden verleend overeenkomstig een besluit van de Vlaamse regering dat de minimale beginselen ter zake vastlegt.

De minimale beginselen omvatten ten minste :

- 1° de toekenningsvoorwaarden op grond van de inhoudelijke aansluiting tussen het betrokken opleidingsonderdeel, of het deel ervan, en de geattesteerde EVK's en/of EVC's ;
- 2° de inspraakregeling voor de student ;
- 3° de draagwijdte van de motiveringsverplichting in hoofde van het instellingsbestuur ;
- 4° de basisbeginselen inzake de interne beroepsprocedure, bedoeld in artikel II.13, eerste lid van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De beroepsprocedure is gericht op mediatie ;

§ 2. Het in § 1 bedoelde besluit van de Vlaamse regering wordt genomen na gezamenlijk advies van de VLIR en de VLHORA.

SUBSECTIE 3

Omvang

Artikel 82septies.

De omvang van een vrijstelling wordt uitgedrukt in gehele studiepunten.

Artikel 82octies

De omvang van een vrijstelling voor een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, wordt, behoudens andersluidende beslissing van het instellingsbestuur, gelijkgesteld met de studieomvang van dat opleidingsonderdeel, of het deel ervan.

Artikel 82nonies

Wanneer ten gevolge van verkregen vrijstellingen studieomvangvermindering wordt verkregen, moeten studenten ingeschreven voor :

- 1° een bachelorsopleiding nog opleidingsonderdelen voor een studieomvang van ten minste 60 studiepunten volgen ;
- 2° een mastersopleiding nog opleidingsonderdelen voor een studieomvang van ten minste 45 studiepunten volgen.

ONDERAFDELING 3

Studievoortgangsbewaking

Artikel 82decies

Het instellingsbestuur kan volgende maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen :

- 1° het opleggen van bindende voorwaarden voor de inschrijving. Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door een examencommissie als bedoeld in artikel 79, § 1, tweede lid, ook al is dergelijke examencommissie niet op algemene wijze voorgeschreven ;
- 2° het weigeren van de inschrijving van de student. Van deze mogelijkheid wordt slechts gebruik gemaakt indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving werden opgelegd of indien uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

Maatregelen van studievoortgangsbewaking kunnen worden opgelegd aan :

- 1° een student, die reeds tweemaal voor een bepaald opleidingsonderdeel aan een hogeschool of universiteit in de Vlaamse Gemeenschap werd ingeschreven, zonder dat hij daarvoor een credit behaalde. Deze bepaling geldt niet indien het opleidingsonderdeel voorwerp uitmaakte van een deliberatie door een

examencommissie en de student voor het geheel van de opleiding of de opleidingsonderdelen geslaagd werd verklaard ;

2° een onder diplomacontract ingeschreven student, die de graad of het diploma van de betrokken opleiding nog niet heeft behaald na verloop van een bepaalde termijn, die op grond van de studieomvang van de opleiding berekend wordt als volgt :

a) indien de student het studietraject voltijds heeft aangevat :

- wordt voor de eerste en tweede schijf van 60 studiepunten telkens 2 academiejaar gerekend ;
- wordt voor de derde schijf en desgevallend volgende schijven van 60 studiepunten telkens 1 academiejaar gerekend ;

b) indien de student het studietraject halftijds of deeltijds heeft aangevat :

- wordt voor de eerste en tweede schijf van 60 studiepunten telkens 3 academiejaar gerekend ;
- wordt voor de derde schijf en desgevallend volgende schijven van 60 studiepunten telkens 2 academiejaar gerekend.

ONDERAFDELING 4

Rapporteringsplicht

Artikel 82undecies

Het instellingsbestuur rapporteert over het beleid omtrent het aanbieden van flexibele studietrajecten en de keuze- en studievoortgangbegeleiding van studenten in het jaarverslag vermeld in artikel 162 van het universiteitsdecreet of artikel 234, § 2 van het hogescholendecreet.

De Vlaamse regering sluit met de instellingsbesturen een overeenkomst af met betrekking tot het doorgeven van de studievoortganggegevens van de studenten naar een centrale databank.”.

HOOFDSTUK VIII

Bekrachtiging van de studies

Artikel 13

In artikel 85 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° de bestaande tekst zal § 1 vormen, met dien verstande dat :

- a) tussen de woorden “waaraan de student” en “met succes zijn opleiding afrondt” de woorden “overeenkomstig artikel 81, § 1” worden ingevoegd ;
- b) tussen de woorden “het voltooide opleidingsprogramma” en de woorden “, de eventueel verleende vrijstellingen” de woorden “en de behaalde credits” worden ingevoegd ;

2° er wordt een § 2 toegevoegd, die luidt als volgt :

“§ 2. Het instellingsbestuur verleent een credit aan een student die overeenkomstig artikel 80, § 1 geslaagd is voor het betrokken opleidingsonderdeel. Door het verlenen van een credit krachtens dit decreet is deze van rechtswege erkend en bekrachtigd.

Het instellingsbestuur levert bij het beëindigen van een creditcontract, of op vraag van een student, een attest met de behaalde credit(s) af.

Het attest vermeldt in elk geval :

- 1° de instelling waaraan het attest uitgereikt wordt en de opleiding waarbinnen het/de opleidingsonderde(e)l(en) kader(t)(en) ;
- 2° het profiel van de betrokken opleiding ;
- 3° de benaming van het/de opleidingsonderde(e)l(en) ;
- 4° het aantal verworven studiepunten en in voorkomend geval de toegekende eindbeoordeling met eventueel de graad van verdienste ;
- 5° de doelstellingen van het/de opleidingsonderde(e)l(en) (aard, inhoud, profiel) ;
- 6° het niveau van het/de opleidingsonderde(e)l(en) (inleidend, uitdiepend, gespecialiseerd).

De Vlaamse regering kan nadere regelen inzake de vorm van de attesten bepalen.

De instellingen houden een beschrijving bij van de opleidingsonderdelen die zij aanbieden of hebben aangeboden.”.

Artikel 14

Aan Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 7 van hetzelfde decreet wordt een artikel 86bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

“Artikel 86bis

De graad of het diploma van een opleiding kan enkel worden verleend aan een student die ingeschreven is op grond van een diplomacontract of een in artikel 74, eerste lid, 3°, a) bedoeld examencontract.”.

HOOFDSTUK IX

Rechtsbescherming

Artikel 15

In artikel II.1 van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° 5° en 6° worden opgeheven ;

2° er wordt een 15°bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

“15° bis studievoortgangsbepaling : één van de volgende beslissingen :

- 1° een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meerdere opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel ;
- 2° een examentuchtbeslissing, zijnde een sanctie opgelegd naar aanleiding van examenfeiten ;
- 3° de toekenning van een attest van bekwaamheid, zijnde het document dat of de registratie die aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven ;
- 4° de toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen ;
- 5° een beslissing waarbij het volgen van een compensatie-, schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld ;
- 6° een beslissing houdende vermindering van de studieomvang van :
 - een bachelorsopleiding, ten gevolge van een uitdrukkelijke beslissing van het bestuur op grond van het feit dat de betrokken student reeds de graad van bachelor of van master bezit ;
 - een mastersopleiding, ten gevolge van een uitdrukkelijke beslissing van het bestuur op grond van het feit dat de betrokken student reeds de graad van master bezit ;
- 7° het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel 82decies, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;”.

Artikel 16

Aan artikel II.2 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

“De bepalingen van die deel zijn mede van toepassing op de in artikel 82bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde attesterende organen. Voor wat betreft deze organen worden voor de toepassing van dit deel :

- 1° de personen die zich voor een bekwaamheidsonderzoek aanmelden, als studenten beschouwd ;
- 2° het in artikel 82ter, § 1 van genoemd decreet van 4 april 2003 bedoelde reglement als onderwijs- en examenregeling beschouwd.”.

Artikel 17

Artikel II.4 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel II.4

Het bestuur, of enig orgaan dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur, treedt bij het nemen van een studievoortgangsbeslissing op als openbare dienst, die in een reglementaire verhouding staat tot de student.”.

Artikel 18

In Deel II, Titel II van hetzelfde decreet wordt het opschrift van Hoofdstuk 3 vervangen door wat volgt :

“HOOFDSTUK 3

Rechtsbescherming bij studievoortgangsbeslissingen”.

Artikel 19

Artikel II.12 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel II.12

De onderwijs- en examenregeling bepaalt de wijze waarop studievoortgangsbeslissingen worden herzien, wanneer deze zijn aangetast door materiële vergissingen die worden vastgesteld binnen een vervaltermijn van tien kalenderdagen na de dag waarop deze zijn genomen.”.

Artikel 20

In artikel II.13 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in het eerste lid worden de woorden “examenbeslissing of een examentuchtbeslissing” vervangen door de woorden “studievoortgangsbeslissing” ;
- 2° in het tweede lid worden de woorden “heroverweging van de examen(tucht)beslissing” vervangen door de woorden “heroverweging van de studievoortgangsbeslissing” en worden de woorden “in het geval van een examentuchtbeslissing” vervangen door de woorden “in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing”.

Artikel 21

Artikel II.14, eerste lid, 2° van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“2° een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, of herziet.”.

Artikel 22

In Deel II, Titel II, Hoofdstuk 3, Afdeling 2 van hetzelfde decreet wordt het opschrift van Onderafdeling 2 vervangen door wat volgt :

“ONDERAFDELING 2

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen”.

Artikel 23

In artikel II.15 van hetzelfde decreet worden de woorden “Raad voor examenbetwistingen” vervangen door de woorden “Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen”.

Artikel 24

Artikel II.19 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel II.19

De Raad beoordeelt of studievoortgangsbepalingen in overeenstemming zijn met :

- 1° de decretale en reglementaire bepalingen en de onderwijs- en examenregeling ;
- 2° de algemene administratieve beginselen.

De Raad stelt zijn appreciatie betreffende de competenties van een student nimmer in de plaats van die van het bestuur of enig orgaan dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur.”.

Artikel 22bis

In artikel II.23 worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid, 2° :

- a) worden de woorden “gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen examenbeslissing” vervangen door de woorden “gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbepaling” ;
- b) wordt de tekst van b) en c), respectievelijk, de tekst van c) en d) ;
- c) wordt in de plaats van b) een nieuwe b) ingevoegd, die luidt als volgt :

“b) een nieuwe beslissing houdende toekenning van een attest van bekwaamheid in voorkomend geval afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw bekwaamheidsonderzoek of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren,” ;

2° in het tweede lid worden de woorden “alsof hij geslaagd was geweest, dan wel alsof geen examentuchtbeslissing was genomen” vervangen door de woorden “alsof geen nadelige studievoortgangsbepaling was genomen”.

Artikel 22ter

In artikel II.29, § 1, tweede lid worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 1° wordt het woord “examen(tucht)beslissing” vervangen door het woord “studievoortgangsbepaling” ;

2° aan 2° wordt vóór het teken “ ;” een zinsnede toegevoegd, die luidt als volgt :

“, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een attest van bekwaamheid”.

TITEL IV

Studiegeld en bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek

HOOFDSTUK I

Studiegeld

Artikel 25

In Titel I, Hoofdstuk III van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen wordt een Afdeling 4bis, bestaande uit artikel 75quater tot en met 75septies decies, ingevoegd, die luidt als volgt :

“AFDELING 4bis

Studiegeld

ONDERAFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 75quater

Het instellingsbestuur stelt jaarlijks vóór 1 mei de bedragen van het studiegeld vast, overeenkomstig :

1° de regelen van onderafdeling 2, voor wat betreft de studenten onder diploma- of creditcontract ;

2° de regelen van onderafdeling 3, voor wat betreft de studenten onder examencontract.

ONDERAFDELING 2

Het studiegeld bij diploma- en creditcontracten

SECTIE 1

Beginsel

Artikel 75quinquies

Het studiegeld voor de studenten onder diploma- of creditcontract bestaat uit :

- 1° een vast gedeelte, en
- 2° een variabel gedeelte pro rata het aantal studiepunten waarvoor de student zich inschrijft.

Artikel 75sexies

Het vast gedeelte van het studiegeld bedraagt 145 euro.

Het vast gedeelte is slechts één maal per academiejaar verschuldigd, ongeacht het aantal inschrijvingen voor diploma- en/of creditcontracten dat tijdens dat academiejaar aan dezelfde instelling wordt genomen.

Artikel 75septies

Het variabel gedeelte van het studiegeld bedraagt ten minste 5 euro en ten hoogste 6 euro per studiepunt.

Artikel 75octies

§ 1. Indien een in artikel 75ter, § 1 bedoelde wijziging van of in een diploma- of creditcontract gevolgen heeft voor het aantal studiepunten, wordt het variabel gedeelte van het studiegeld slechts aangepast indien door de aanpassing van het aantal studiepunten een andere schijf wordt bereikt.

Voor de toepassing van het eerste lid worden, van laag naar hoog, volgende schijven onderkend :

- 1° een eerste schijf van ten minste 3 en ten hoogste 15 studiepunten ;
- 2° een tweede schijf van ten minste 16 en ten hoogste 33 studiepunten ;
- 3° een derde schijf van ten minste 34 en ten hoogste 45 studiepunten ;
- 4° een vierde schijf van 46 of meer studiepunten.

§ 2. Indien door een in artikel 75ter, § 1 bedoelde wijziging van of in een diploma- of creditcontract overgegaan wordt naar :

- 1° een lagere schijf, wordt het verschil terugbetaald tussen het betaalde bedrag en het maximumbedrag dat in de lagere schijf aan de instelling gevraagd wordt ;

2° een hogere schijf, gebeurt een bijbetaling pro rata het aantal bijkomende studiepunten.

SECTIE 2

Afwijkingen

Artikel 75nonies

Voor beursstudenten bedraagt het vast gedeelte van het studiegeld ten minste 80 en ten hoogste 100 euro. Zij zijn vrijgesteld van het variabel gedeelte.

Voor studenten die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen, maar waarvan het referentie-inkomen ten hoogste 1.240 euro boven de financiële maximumgrens bepaald in de regelgeving betreffende de studietoelagen ligt, bedraagt het variabel gedeelte van het studiegeld ten hoogste twee derden van het bedrag vastgelegd in artikel 75septies.

Doctorandi betalen in het academiejaar waarin het doctoraat behaald wordt een éénmalig studiegeld van ten minste 240 euro en ten hoogste 300 euro.

ONDERAFDELING 2

Het studiegeld bij examencontracten

Artikel 75decies

§ 1. Het studiegeld voor de studenten onder examencontract bestaat uit :

1° een vast gedeelte, en

2° een variabel gedeelte pro rata het aantal studiepunten waarvoor de student zich inschrijft.

§ 2. Het vast gedeelte van het studiegeld bedraagt 50 euro.

Het variabel gedeelte van het studiegeld bedraagt 3 euro per studiepunt.

ONDERAFDELING 3

Bijzondere gevallen

SUBSECTIE 1

Bachelors-na-bachelorsopleidingen en masters-na-mastersopleidingen

Artikel 75undecies

§ 1. Het instellingsbestuur kan voor de studenten die inschrijven voor een bachelorsopleiding die volgt op een andere bachelorsopleiding of voor een mastersopleiding die volgt op een andere mastersopleiding een bijzonder studiegeld vastleggen.

§ 2. Het bijzonder studiegeld bedraagt ten hoogste :

1° 1.010 euro, voor de studenten die :

- a) beroepsactief zijn, en
- b) ten minste drie jaar in het bezit zijn van een bachelors- of mastersdiploma of van een buitenlands diploma op grond waarvan ze werden toegelaten tot de betrokken bachelors- of mastersopleiding ;

2° 505 euro, voor de niet onder 1° ressorterende studenten.

§ 3. In bijzondere omstandigheden wordt het maximumbedrag van het bijzonder studiegeld vastgesteld op :

1° 5.400 euro, voor de in § 2, 1° bedoelde studenten ;

2° 24.790 euro, voor de in § 2, 2° bedoelde studenten.

De in het eerste lid bedoelde bijzondere omstandigheden betreffen één of meer van volgende gevallen :

1° de opleiding brengt bijzondere kosten met zich mee, veroorzaakt door :

- a) het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, de uitrusting van laboratoria, de bijzondere inrichting van bibliotheken, het specifieke studie- en leermateriaal of de specifieke begeleidings- en supervisietaken, en/of
- b) het aanbod van bijzondere faciliteiten ;

2° de opleiding vereist een bepaalde beroepservaring en/of wordt georganiseerd in samenwerking met de industrie of een beroepsorganisatie om te voorzien in de opleidingsbehoeften van een bepaalde sector ;

3° de opleiding heeft een internationaal karakter.

Het in het eerste lid bedoeld bijzonder studiegeld kan niet worden gevraagd binnen de studiegebieden “Gezondheidszorg”, “Onderwijs” en “Sociaal-agogisch werk”.

§ 4. Het instellingsbestuur deelt het bedrag van het bijzonder studiegeld en, desgevallend, de motivering van de in § 3, tweede lid bedoelde bijzondere omstandigheden mee aan de Vlaamse regering.

SUBSECTIE 2

Postgraduaatopleidingen en kortere opleidingstrajecten met het oog op na- en bijscholing

Artikel 75duodecies

Het instellingsbestuur bepaalt vrij en op gemotiveerde wijze het studiegeld voor de studenten die zich inschrijven voor :

- 1° een postgraduaatopleiding, en
- 2° een in artikel 17 bedoelde korter opleidingstraject met het oog op na- en bijscholing.

ONDERAFDELING 4

Bepalingen inzake sommige buitenlandse studenten

Artikel 75ter decies

Het instellingsbestuur bepaalt vrij en op gemotiveerde wijze het studiegeld voor de inschrijving van studenten die geen beursstudent zijn en die niet voldoen aan één van volgende voorwaarden :

- 1° onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie ;
- 2° geen onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie, maar een ouder, echtgenoot, echtgenote of wettelijke voogd hebben die in België gevestigd is of verblijft en er zijn/haar hoofdberoepsactiviteiten uitoefent of uitgeoefend heeft gedurende een periode van ten minste 5 jaar ;
- 3° geen onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie, maar als erkend vluchteling op Belgisch grondgebied verblijven.

ONDERAFDELING 4

Sociale maatregelen

Artikel 75quater decies

Het instellingsbestuur kan :

- 1° het variabel gedeelte van het studiegeld differentiëren voor wat betreft niet-beursstudenten, beursstudenten en de in artikel 75nonives, tweede lid bedoelde bijna-beursstudenten ;
- 2° het studiegeld voor kennelijk minvermogenen vaststellen onder de in deze afdeling bedoelde minimumgrenzen.

ONDERAFDELING 5

Terugstorting

Artikel 75quinquies decies

Het instellingsbestuur bepaalt of het studiegeld, of een billijk gedeelte daarvan, aan de student wordt teruggestort, zo deze de inschrijving voortijdig beëindigt.

Het maakt de regelen daaromtrent op behoorlijke wijze kenbaar.

ONDERAFDELING 6

Indexering

Artikel 75sexies decies

De in artikel 75sexies, eerste lid, 75septies, 75octies, § 1, tweede lid, 75nonies en 75decies, § 2, 75undecies, § 2 en § 3, eerste lid bedoelde bedragen worden jaarlijks aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De referentiedatum voor de jaarlijkse aanpassing is 1 september 2004.

ONDERAFDELING 6

Aanwending van het studiegeld

Artikel 75septies decies

Het instellingsbestuur wendt de inkomsten voortspruitend uit de studiegelden aan voor de uitgaven van personeels- of werkingskosten ten behoeve van activiteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks ten goede komen aan de studenten.”.

Artikel 26

In artikel 122, § 2 van hetzelfde decreet worden de tekens “, 43” geschrapt.

Artikel 27

In artikel 137, § 1 van hetzelfde decreet worden tussen de woorden “artikel 43 van het universiteitendecreet” en “wordt vanaf het academiejaar 2004-2005” de woorden “overeenkomstig artikel 138, § 1” ingevoegd.

HOOFDSTUK II

Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek

Artikel 28

In Titel I, Hoofdstuk III van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen wordt een Afdeling 6bis, bestaande uit artikel 82duodecies, ingevoegd, die luidt als volgt :

“AFDELING 6bis

Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek

Artikel 82duodecies

§ 1. Het instellingsbestuur kan aan de studenten die een beroep doen op het in artikel 82ter bedoelde bekwaamheidsonderzoek een bijdrage in de kosten vragen, voor zover het niet gaat om een procedure betreffende EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs.

§ 2. De bijdrage voor een bekwaamheidsonderzoek dat op algemene wijze de competenties van de kandidaat voor het hoger onderwijs test, bedraagt ten hoogste :

1° 590 euro, indien het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het bachelorsniveau ;

2° 770 euro, indien het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het mastersniveau.

De bijdrage voor een bekwaamheidsonderzoek dat de competenties van de kandidaat voor een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen test, wordt berekend door een vast gedeelte van 50 euro op te tellen bij een variabel gedeelte, dat wordt verkregen door het betrokken aantal studiepunten te vermenigvuldigen met 3 euro.

§ 3. De in § 1 en § 2 bedoelde bedragen worden jaarlijks aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De referentiedatum voor de jaarlijkse aanpassing is 1 september 2004.”.

TITEL V

Slotbepalingen

HOOFDSTUK I

Diverse wijzigingen

Artikel 29

In artikel 132, 2°, e) van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap worden de woorden “, zonder dat dit aantal studenten per financieringsgroep twee procent mag

overschrijden van het totaal aantal Belgische studenten die het vorig academiejaar regelmatig in de betrokken financieringsgroep zijn ingeschreven” geschrapt.

Artikel 30

In artikel 177, § 1, 2°, e) van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap wordt de tweede zin opgeheven.

Artikel 31

Artikel 69, § 6, 79 en 89 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden opgeheven.

HOOFDSTUK II

Overgangmaatregel

Artikel 32

Studenten die gestart zijn in het op de vooravond van de inwerkingtreding van dit decreet van toepassing zijnde studiejaarsysteem maar ten gevolge van studievertraging overstappen naar een bachelors- of mastersopleiding waarbinnen de bepalingen van dit decreet worden toegepast, worden van rechtswege geacht een diplomacontract te hebben gesloten, behoudens in het geval zij uitdrukkelijk kiezen voor het afsluiten van een examencontract.

Zij worden geacht een credit te hebben behaald voor de opleidingsonderdelen waarvoor binnen het studiejaarsysteem examens werden afgelegd en waarvoor zij slaagden.

HOOFDSTUK III

Inwerkingtreding

Artikel 33

§ 1. De bepalingen van dit decreet treden verplicht in werking vanaf een door de Vlaamse regering te bepalen academiejaar.

Tussen het academiejaar waarbinnen het in het eerste lid bedoelde besluit wordt uitgevaardigd en het academiejaar waarbinnen de bepalingen van dit decreet verplicht in werking treden, bevinden zich ten minste twee academiejaren.

§ 2. In afwijking van § 1 :

1° kan de Vlaamse regering, op verzoek van het bevoegde instellingsbestuur of associatiebestuur, de inwerkingtreding van sommige of alle bepalingen van dit decreet reeds laten ingaan vanaf het academiejaar 2004-2005, voor wat betreft de betrokken instelling(en) ;

2° is de inwerkingtreding van bepalingen van dit decreet facultatief ten aanzien van de opleidingen binnen de studiegebieden “Audiovisuele en beeldende kunst” en “Muziek en podiumkunsten”. De Vlaamse regering kan, op verzoek van het bevoegde instellingsbestuur of associatiebestuur, de inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet voor deze opleidingen vastleggen, voor wat betreft de betrokken instelling(en).

§ 3. De verplichte of facultatieve inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet gebeurt geleidelijk, jaar na jaar.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Flexibilisering hoger onderwijs

INHOUD

	Blz.
Inhoud	
1. Inleiding	73
2. Krachtlijnen van het advies	74
3. Advies	75
3.1. Coherentie in het opleidingsprogramma en de trajecten	75
3.2. Het studiegeld	76
3.3. Het studiecontract	77
3.4. Studievoortgangsbewaking	77
3.5. EVC	78
3.6. Nieuwe doelgroepen	79
3.7. Autonomie van de instellingen	79
3.8. Informatie en communicatie naar de studenten	80

Inleiding

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming Marleen Vanderpoorten heeft de SERV gevraagd om een advies te verstrekken over het voorontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs. De adviesvraag bereikte de SERV op 31 juli. De adviestermijn liep af op 29 augustus. Dit gaf de SERV nog geen 19 werkdagen de tijd, tijdens het zomerreces, zijn advies te formuleren. Naast dit voorontwerp werd de SERV door de minister ook advies gevraagd om twee andere voorontwerpen van decreet.

Het ontwerpdecreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs is een aanpassing van het zogeheten structuurdecreet, en geen zelfstandig decreet. Bepaalde afdelingen in het structuurdecreet worden dus gewijzigd. Ze hebben vooral betrekking op de organisatie van het onderwijs. In de memorie van toelichting wordt erkend dat de mogelijkheid tot flexibilisering van de organisatie van het onderwijs in de actuele decreten beperkt bleef. Het nieuwe ontwerpdecreet wil hier verandering in brengen.

De SERV werd reeds in 2002 om advies gevraagd over het structuurdecreet. Omdat de voorgestelde adviestermijn van 1 maand te kort was, besliste de SERV om een aantal punten meer ten gronde te bespreken in de vorm van een aanbeveling. Op 12 februari 2003 heeft de SERV een aanbeveling afgeleverd over een eerste prioritair geacht thema, namelijk de flexibilisering van het hoger onderwijs¹.

¹ SERV (2003). Aanbeveling flexibilisering hoger onderwijs. Brussel.

Krachtlijnen van het advies

De raad is van oordeel dat met dit voorontwerp van decreet wordt tegemoet gekomen aan een aantal van de aanbevelingen die de SERV reeds heeft geformuleerd.

Het afstappen van het huidige studiejaarsysteem, wat het voornaamste doel was van dit voorontwerp van decreet, is een positieve maatregel die de weg naar de democratisering van het onderwijs helpt te bevorderen en meer in het bijzonder de realisatie van een internationale flexibele hogere onderwijsomgeving zeker ten goede zal komen.

De SERV onderschrijft dan ook het algemeen principe uit het voorliggende ontwerpdecreet van flexibilisering dat *'een student, ongeacht zijn sociale context of leeftijd en voor zover hij de algemene toelatingsvoorwaarde tot het hoger onderwijs vervult, op een voor hem/haar aangepaste manier aan hoger onderwijs moet kunnen deelnemen en competenties verwerven, en dat deze competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden.* (Memorie van toelichting, p. 4).

De SERV gaat in zijn advies in op volgende punten uit het voorliggende ontwerpdecreet:

- Coherentie in het opleidingsprogramma en de trajecten
- Het studiegeld
- Het studiecontract
- Studievoortgangbewaking
- EVC
- Nieuwe doelgroepen
- Autonomie van de instellingen
- Informatie en communicatie naar de studenten

Advies**Coherentie in het opleidingsprogramma en de trajecten**

Zoals de SERV reeds in zijn aanbeveling stelde moeten er een aantal waarborgen ingebouwd worden om de flexibilisering in goed banen te leiden. Ondermeer door er voor te zorgen dat er voldoende coherentie in de trajecten bewaard wordt. De studenten kunnen dan ook geen totale vrijheid krijgen in het samenstellen van hun leerpakketten. De SERV benadrukte in zijn aanbeveling over flexibilisering dan ook dat ‘pretpakketten’ vermeden dienen te worden en een inhoudelijke samenhang dient bewaard te worden.

Deze elementen ziet de raad ook in het voorliggende decreet terugkomen waar in artikel III.2 (of artikel 21) gesteld wordt dat *‘het programma van elke opleiding wordt aangeboden door de instelling binnen voorafgaandelijk uitgetekende modeltrajecten en/of basis van een geïndividualiseerd studietraject, zoals bepaald in artikel 80, op die wijze dat het opleidingsprogramma een samenhangend geheel vormt’*. Dit wordt nog verder geëxpliciteerd in de memorie van toelichting: *‘Daarnaast moet het nieuwe model echter ook waarborgen dat het hoger onderwijsaanbod geen onoverzichtelijk amalgaam mag worden waaruit studenten naar eigen goeddunken een à-la carte menu kunnen samenstellen’*.

Hiertoe heeft de decreetgever een aantal garanties ingebouwd die door de SERV als volgt worden gepercipieerd:

- Artikel 58 van het huidige structuurdecreet bepaalt dat een opleiding slechts geaccrediteerd wordt als er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Een van de generieke kwaliteitswaarborgen is de onderwijsinhoud, wat ondermeer voldoende samenhang van het opleidingsprogramma inhoudt.
- Door naast een geïndividualiseerd traject ook een modeltraject aan te bieden aan de studenten wordt eveneens een waarborg gelegd voor een inhoudelijke samenhang tussen de opleidingsonderdelen in een leerpakket (artikel III.2 of 21). Dergelijke voorstructureren onder de vorm van een modeltraject vindt de SERV dan ook bijzonder zinvol.
- Een van de andere garanties die terzake in het decreet werd ingebouwd kan worden teruggevonden in artikel III.16 (of artikel 82) § 6. De decreetgever verplicht de instellingen om in het jaarverslag aan de overheid gegevens te rapporteren over het aanbieden van flexibele studietrajecten en de keuze- en studievoortgangsbegeleiding.

De SERV stelt zich de vraag of hiermee voldoende garanties worden geboden om de samenhang in de flexibele leertrajecten te kunnen bewaken en vraagt zich af op welke wijze de doelmatigheid van de voorgestelde waarborgen kan gecontroleerd worden.

Trajectbegeleiding dient volgens de raad als een essentieel instrument te worden gezien om de voorwaarde voor coherentie in de geïndividualiseerde trajecten te realiseren. In het ontwerpdecreet wordt trajectbegeleiding niet als dusdanig behandeld.

De raad adviseert om hier in decreet toch een passage over op te nemen, ofwel als apart onderdeel, ofwel als een toevoeging bij de afdeling over het opleidingsprogramma én bij de afdeling over de studievoortgangsbewaking. Vooral de elementen trajectbegeleiding als instrument voor studievoortgangsbewaking en coherentie in de samenhang van geïndividualiseerde trajecten zijn hier van belang. Een onderzoek naar de mogelijke manier van trajectbegeleiding in het hoger onderwijs lijkt de sociale partners aangewezen.

Het studiegeld

Volgens de in artikel II.1 (of artikel 3) toegevoegde definitie dient onder studiegeld te worden verstaan ‘zowel het inschrijvingsgeld voor het volgen van een opleiding of opleidingsonderdeel als het bedrag van de examengelden’. De SERV is er steeds voorstander van geweest om het vroegere inschrijvingsgeld ruim te interpreteren en daar dus ook alle door de student te betalen kosten te laten onder vallen². De invoering van de term studiegeld en de interpretatie die hieraan wordt gekoppeld vindt de raad dan ook een hele verbetering.

De invoering van de berekening van het vast gedeelte van het inschrijvingsgeld naar rato van het volume studiepunten in verhouding met 60 vindt de SERV een goeie zaak (artikel III.8 of artikel 74 § 2). Dit is voor bepaalde doelgroepen een financieel voordeliger oplossing dan de huidige voltijdse of halftijdse inschrijving. We denken hierbij aan werkende studenten die slechts een of twee opleidingsonderdelen willen volgen.

Toch nog een aantal bedenkingen bij het grondig gewijzigde artikel 74 en 74 bis.

- Bij het lezen van deze artikels krijgt men de indruk dat artikel 74 gaat over het inschrijvingsgeld, terwijl de term studiegeld en inschrijvingsgeld hier door elkaar worden gebruikt. Artikel 74bis gaat over het examengeld. Het overkoepelende aan de term studiegeld gaat op die manier eigenlijk verloren.
- Het is niet duidelijk of de decreetgever bedoelt dat het volledige studiegeld (dus zowel inschrijvingsgeld en examengeld) bij de inschrijving van de student wordt betaald of dat het studiegeld respectievelijk op het tijdstip van de inschrijving én op het tijdstip van het examen dient te worden betaald. De SERV vraagt transparantie van de te betalen sommen van bij het begin van de opleiding.
- Het is aangewezen om ook de specifieke berekening van het inschrijvingsgeld en examengeld voor schakel- en voorbereidingsprogramma's op te nemen.
- In artikel 74bis over het examengeld is niet duidelijk op welk gedeelte *de pro rata* wordt toegepast, op het vast of het variabel gedeelte.
- In artikel 74bis wordt ook niet gesproken over een vermindering van het examengeld voor beursstudenten. De SERV dringt er op aan ook voor het examengeld verminderde tarieven voor studenten decretaal te bepalen.

De raad stelt daarom voor om artikel 74 en 74bis in elkaar te integreren. Op die manier kan studiegeld inderdaad als overkoepelende term voor inschrijvingsgeld en examengeld worden gezien. Op die manier slaan ook de huidige paragrafen uit lid 2 van artikel 74 niet alleen op het inschrijvingsgeld maar ook op het examengeld.

Verder bemerkt de raad nog dat:

- Er over gewaakt dient te worden dat de vrije bepaling van het studiegeld door het instellingsbestuur binnen de normen van de redelijkheid blijft. Hiertoe werden momenteel geen garanties ingebouwd. Het ontwerpdecreet maakt dit mogelijk voor de inschrijving van afzonderlijke opleidingsonderdelen, voor de postgraduaatopleidingen en voor de na- en bijscholingen.

² SERV-advies met betrekking tot het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, van de wet van 3 augustus 1960 houdende de toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen en van de wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977, p 5.

- De raad stelt vast dat mogelijkheden worden voorzien voor verhoogde inschrijvingsgelden voor ‘master na master’opleidingen. De raad onderschrijft het beginsel dat de overheidsverantwoordelijkheid wordt begrensd voor deze opleidingen. De al te sterke verschillen tussen de maximumbedragen enkel naar gelang men al dan niet 3 jaar beroepsactief is, zijn evenwel bezwaarlijk te verantwoorden.
- EVC én EVK moeten gratis zijn voor bepaalde doelgroepen of de kosten ervan voor de participanten moeten beperkt blijven. Art. 74 § 7 bepaalt dat aan de participant een extra bedrag van 150 euro kan worden gevraagd. Dit is volgens de raad en te hoge drempel om de doelstelling van EVC en EVK waar te maken, nl. dat bepaalde groepen zoals werkende studenten, tweedekansstudenten, allochtonen, nieuwkomers zich zouden inschrijven voor een procedure.
Daarnaast bestaat een belangrijke doelstelling van een EVC- en EVK-procedure erin om leerwegen te verkorten. Dit is dus kostenbesparend voor de gemeenschap.
- Dit voorontwerp van decreet inzake flexibilisering kan niet los behandeld worden van een ander noodzakelijk nieuw decreet, met name de studietoelagen- en voorzieningen. Flexibilisering noopt onder andere ook tot grondige herziening van het stelsel van de studietoelagen.

Het studiecontract

De SERV pleit er voor om het studiegeld van de student ook als algemene voorwaarde in het diploma-, attest- en examencontract op te nemen, temeer omdat dit ook niet in het onderwijs- en examenreglement dient te worden opgenomen (artikel III.13 of 79 bis § 2). Op die manier weet elke student van bij het begin van de aanvang van zijn traject aan welke financiële kosten hij of zij zich kan verwachten.

Studievoortgangsbewaking

Volgens de SERV kan de invoering van het nieuwe model ook niet zonder bijkomende maatregelen te nemen inzake studievoortgangsbewaking zoals reeds in de aanbeveling werd gesteld.

Volgende artikelen uit het voorliggende ontwerpdecreet hebben volgens de SERV betrekking op maatregelen inzake studievoortgangsbewaking:

- Artikel III.5 (of artikel 70) § 3. *Het instellingsbestuur kan een student die reeds tweemaal ingeschreven was voor een bepaald opleidingsonderdeel en daarvoor geen creditattest heeft gekregen overeenkomstig artikel 81 of als de deliberatie over het geheel van de opleidingsonderdelen niet tot een positief resultaat heeft geleid, een volgende inschrijving weigeren of koppelen aan bepaalde bindende voorwaarden ongeacht het studiecontract van de student.*
- Artikel III.15 (of artikel 81) § 1. *Een student heeft voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is recht op twee examenkansen ongeacht het studiecontract, tenzij de aard van het opleidingsonderdeel dit niet toelaat.*
- Artikel III.15 (of artikel 81) § 3 betreffende de deliberatie.
- Artikel III.16 (of artikel 82) § 6 en 7 betreffende de rapportering van de instelling aan de overheid van de flexibele studietrajecten en de keuze- en studievoortgangbegeleiding van studenten; en het doorgeven van de studievoortgangsgegevens aan een centrale databank.

Alhoewel een aantal belangrijke maatregelen werden genomen, toch nog een aantal bemerkingen terzake:

- Het vigerende deliberatiesysteem werd grondig gewijzigd. De SERV erkent de terechte noodzaak van deze wijziging in een flexibel studievoortgangssysteem. Maar is niet overtuigd van het feit of het voorgestelde systeem wel voldoet aan de vooropgestelde transparantie en vooral of wel voldoende garanties worden ingebouwd op de studievoortgang. Regelmatige deliberatiemomenten, zeker voor consecutieve opleidingsonderdelen, dragen niet alleen bij tot de bewaking van de voortgang. Ze vormen voor studenten ook momenten van begeleiding.
- In zijn aanbeveling flexibilisering Hoger Onderwijs onderstreept de SERV het belang van de trajectbegeleiding. De raad ziet dit als een essentieel element om de voorwaarden voor coherentie en studievoortgangsbewaking te garanderen. Zoals reeds eerder vermeld bij het punt over de coherentie in de trajecten komt dit instrument in het voorliggende decreet te weinig aan bod. Enkel in de memorie van toelichting (p. 14) wordt gewezen op een bijkomende informatie- en adviestaak voor studiebegeleiders. De SERV vraagt dan ook een versterking van het oriëntatie en studiebegeleidingsbeleid binnen het huidige ontwerpdecreet.

EVC

De sociale partners zijn sterke voorstanders van het erkennen van verworven competenties (EVC) zeker in hoger onderwijs in functie van bijvoorbeeld verkorte trajecten, permanente vorming, valoriseren van buitenlandse diploma's, ...

De sociale partners hebben ook meegewerkt aan het advies 'Ruim baan voor competenties' van de werkgroep EVC dat op 22 maart 2002 is goedgekeurd door de Vlaamse regering. Ze maken ook deel uit van de stuurgroep EVC van DIVA die o.m. als opdracht heeft pilootprojecten begeleiden en een advies formuleren tegen einde 2003. Een eerste reeks pilootprojecten moet afgerond zijn voor het advies moet worden uitgebracht. Het advies zal mede op die ervaringen zijn gebaseerd. Een tweede reeks pilootprojecten moet nog starten in het najaar van 2003.

Wat EVC in dit voorontwerp van decreet betreft, hebben de sociale partners volgende opmerkingen:

- De raad dringt erop aan dat men eenvormige definities gebruikt. EVC staat voor erkennen van competenties. De werkgroep EVC heeft de termen 'elders' en 'eerder' verlaten omdat ze volgens de werkgroep EVC telkens slechts 1 functie van EVC dekten. Competenties moeten worden erkend onafhankelijk van waar, hoe of wanneer ze zijn verworven. Het gaat in deze context wel om het geven van een civiel effect aan competenties, dus in principe kan de term 'elders' wel worden gebruikt, maar voor de duidelijkheid naar de buitenwereld toe, pleit de raad voor een eenvormig begrippenkader.

De raad stelt volgende definitie van EVC voor: erkennen van competenties die zowel via formele als via non-formele leerwegen kunnen zijn verworven.

Onder de elementen van deze definitie wordt het volgende begrepen:

- competenties: de reële en individuele capaciteit van individuen om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en

maatschappelijke activiteiten. Het gaat zowel om levensbrede als om arbeidsmarktgerichte competenties;

- formeel leren: alle vormen van leren binnen een gestructureerde leercontext;
- non-formeel leren: alle activiteiten die niet expliciet omschreven worden als leren maar die wel een belangrijke leercomponent inhouden. Het kan hierbij gaan om semi-gestructureerd leren of informeel leren.

Het moet in ieder geval duidelijk zijn dat ook werkervaring kan worden erkend en gecertificeerd. Art. 82 § 2 is wat dat betreft niet duidelijk omdat er staat dat het om vrijstellingen kan gaan van studiepunten die in een andere opleiding of instelling verworven zijn.

- Elke EVC-procedure moet om erkend te worden aan dezelfde voorwaarden voldoen, onafhankelijk van de instelling die ze aanbiedt. De SERV heeft voorwaarden³ gesteld aan de pilootprojecten en wil dat deze ook door de hogescholen worden gerespecteerd als ze EVC aanbieden.
- EVK wordt met dit decreet overgelaten aan de instellingen zelf, terwijl het logischer zou zijn in een Europese ruimte een algemeen geldend systeem van wederzijds erkende kwalificaties te installeren. Het kan toch ook niet de bedoeling zijn dat erkende kwalificaties aan een nieuwe procedure tot erkenning worden onderworpen waarvoor de participant dan nog inschrijvingsgeld moet betalen.
- EVC én EVK moeten objectief en onafhankelijk gebeuren: dit voorontwerp bindt de participant doordat de kost ervan wordt verbonden aan het al dan niet inschrijven bij dezelfde instelling.
- De raad vraagt ook dat bij de verdere behandeling van dit voorontwerp en bij het opstellen van een afsprakenkader tussen de regering en de instellingen, rekening wordt gehouden met het advies van de Stuurgroep EVC van de DIVA.

Nieuwe doelgroepen

Artikel 75 van het structuurdecreet roept de instellingen op om maatregelen te nemen inzake de gelijkheid van kansen en de toegang tot het hoger onderwijs voor personen met een handicap of chronische ziekte en voor ‘studenten uit minder vertegenwoordigde groepen’. Hiermee verwijzend naar haar aanbeveling benadrukt de raad het belang dit artikel, waarmee nieuwe doelgroepen meer kansen krijgen tot instroom en doorstroom in het hoger onderwijs.

De raad kan zich grotendeels terugvinden in de beschrijving van de doelgroepen die men tracht te bereiken met het flexibel studievoortgangssysteem (Memorie van toelichting, p 3), maar mist daar de vermelding van allochtone studenten en studenten met een handicap als te onderscheiden doelgroepen voor wie een onderwijsvorm die beter aansluit bij hun leefpatroon, ervaring en voorkennis toch ook belangrijk is. De raad adviseert dan ook een expliciete vermelding van deze doelgroepen in de memorie van toelichting.

Autonomie van de instellingen

De raad onderschrijft het principe van de autonomie van de instellingen, maar maakt wel enkele bedenkingen. De autonomie van de instellingen is in het ontwerp van decreet groot, niet alleen wat betreft de manier waarop de flexibilisering inhoudelijk wordt ingevuld, maar ook wat betreft de termijn waarop dit dient te worden verwezenlijkt. Dit kan leiden tot grote

³ Advies over prioritaire projecten voor het erkennen van competenties (SERV). 2002

verschillen in uitwerking van de beoogde flexibilisering, wat niet bevorderlijk is voor mobiliteit en transparantie.

De sociale partners stellen volgende aandachtspunten inzake autonomie van de instellingen voor:

- De procedure en het afsprakenkader voor EVC zouden op associatieniveau worden vastgelegd. De erkenning van de competenties zou binnen het voorgestelde afsprakenkader tot de autonomie van de instellingen behoren (memorie van toelichting, p.9). De sociale partners vragen hierbij aandacht voor de mogelijkheid om indien iemand via EVC een toegang of een vrijstelling behaald voor één instelling binnen de associatie, hij of zij op deze manier ook toegang of vrijstelling verwerft voor alle instellingen van dezelfde associatie.
- De SERV vraagt aan de instellingen om vanuit de autonomie die ze hebben, aandacht te hebben voor modularisering binnen het Hoger Onderwijs. Dit wordt wellicht best ondersteund door het starten van een pilootproject rond modularisering.

Informatie en communicatie naar de studenten

De flexibilisering kan met zich meebrengen dat de taken van de studentenbegeleiders (grotere hoeveelheid van informatie overbrengen) en van de studentenadministratie (grotere hoeveelheid gegevensverwerking) omvattender worden. De raad acht het dan ook belangrijk dat de instellingen over voldoende middelen beschikken om deze taken te kunnen verwezenlijken. Indien uit de praktijk blijkt dat het budget ontoereikend is, moet er ruimte zijn voor bijkomende middelen.

Naast het feit dat het nieuwe model consistent, doorzichtig en praktisch haalbaar moet zijn had de SERV nog explicieter willen zien staan dat dit ook duidelijk en eenduidig moet worden gecommuniceerd naar de doelgroepen toe.

Alhoewel in het ontwerpdecreet informatie en communicatie naar de student noodzakelijk worden geacht, wordt slechts één maatregel terzake opgenomen in het ontwerpdecreet, namelijk het opnemen van alle specifieke modaliteiten in het onderwijsreglement van de betrokken instellingen en in het studiecontract die met de student wordt afgesloten. De informatie en communicatie van de algemene modaliteiten van dit nieuwe systeem naar potentiële studenten is volgens de SERV ook een opdracht van de overheid.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 36.359/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 23 december 2003 door de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen", heeft op 15 januari 2004 het volgende advies gegeven:

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond⁽¹⁾ alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

*

* *

STREKKING VAN HET ONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe het hoger onderwijs te flexibiliseren, met name wat betreft de toegang (sluiten van een toetredingsovereenkomst onder de vorm van een diplomacontract, creditcontract of examencontract; naast diploma's ook het in aanmerking nemen van competenties en andere kwalificaties), wat betreft de leervormen en de wijze van evalueren en examineren, wat betreft de organisatie van het curriculum en wat betreft de organisatie van het onderwijs.

Dit laatste betekent in het bijzonder dat het thans geldige studiejaarsysteem wordt omgebouwd tot een creditsysteem. De opleidingsprogramma's worden opgedeeld in opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten. De studenten realiseren hun studievoortgang door het verwerven van een 'credit' en een 'creditattest' per opleidingsonderdeel. Er blijven wel vormen van deliberatie bestaan: aan het einde van een opleiding en op het einde van het academiejaar van een eerste inschrijving in een bachelorsopleiding. De instellingen kunnen ook tussentijdse deliberatiemomenten invoeren.

⁽¹⁾ Aangezien het om een ontwerp van decreet gaat wordt onder rechtsgrond de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

36.359/1

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

Gelet op het ontworpen artikel 22 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, verdient het aanbeveling in dat decreet ook een definitie van de term 'afstandsonderwijs' op te nemen ⁽²⁾.

Artikel 8

Het ontworpen artikel 70 van het decreet van 4 april 2003 verleent de student het recht zich in te schrijven aan de instelling van zijn keuze voor zover hij voldoet aan de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden. In de memorie van toelichting wordt gewag gemaakt van een «absoluut inschrijvingsrecht» en wordt er aan toegevoegd dat het weigeren van een inschrijving neerkomt op een onrechtmatige en gerechtelijk sanctioneerbare weigering om een toetredingsovereenkomst aan te gaan.

⁽²⁾ Zie de definitie van 'afstandsonderwijs' in artikel 24, § 1, eerste lid, 2°, van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs: " het onderwijs dat bijna uitsluitend met behulp van media wordt verstrekt waardoor de cursist niet aan een bepaalde plaats van onderwijsverstrekking is gebonden".

Aldus staat de ontworpen regeling op gespannen voet met de door artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet gewaarborgde actieve vrijheid van onderwijs, die voor vrije onderwijsinstellingen het recht ⁽³⁾ impliceert om onderwijs te organiseren dat zijn eigenheid vindt in een bepaalde godsdienstige, filosofische of onderwijskundige opvatting en daarvoor ook onder bepaalde voorwaarden aanspraak te maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap. In dat verband kan worden verwezen naar het onderzoek dat de Raad van State, afdeling wetgeving, aan dit vraagstuk heeft gewijd in het advies 33.027/1 van 19 februari 2002 over een voorontwerp van decreet «betreffende gelijke onderwijskansen-I» ⁽⁴⁾.

In het arrest nr. 131/2003 van 8 oktober 2003 heeft het Arbitragehof geoordeeld dat artikel III.1, § 1, van het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I, dat aan elke leerling het recht verleent op inschrijving in de door zijn ouders gekozen school van het basis- of secundair onderwijs, niet in strijd is met de vrijheid van onderwijs ⁽⁵⁾. Het Hof is van oordeel dat voormelde bepaling geen onevenredige beperking inhoudt van de vrijheid van onderwijs. Om tot die beoordeling te komen, wijst het Hof er echter op dat het niet om een absoluut inschrijvingsrecht gaat, in de eerste plaats omdat het recht onderworpen is aan de instemming van de ouders met het pedagogisch project, dat alle - eventueel ook levensbeschouwelijke of onderwijskundige - uitgangspunten omvat die de inrichtende macht als fundamenteel beschouwt. In het voorliggende ontwerp is een gelijkaardige beperking van het inschrijvingsrecht evenwel niet voorhanden.

⁽³⁾ Het gaat om een recht, wat betekent dat de onderwijsinstellingen de mogelijkheid krijgen, doch niet verplicht zijn aan de studenten zekere eisen te stellen in het kader van de godsdienstige, filosofische of onderwijskundige opvattingen waarop het door hun georganiseerde onderwijs stoelt.

⁽⁴⁾ Parl. St., VI. Parl., 2001-2002, nr. 1143/1, pp. 131-140.

⁽⁵⁾ Arbitragehof, nr. 131/2003, 8 oktober 2003, B.4 tot B.5.7.

36.359/1

Artikel 12

1. In het tweede lid van het ontworpen artikel 82*ter*, § 1, wordt aan de regering de opdracht gegeven de minimale beginselen vast te stellen voor het bekwaamheidsonderzoek op grond waarvan attesten van bekwaamheid inzake verworven competenties zullen worden verleend.

In het licht van artikel 24, § 5, van de Grondwet gaat het om een dermate essentiële aangelegenheid - toegang tot het hoger onderwijs - dat in het ontwerp met voldoende nauwkeurigheid de beginselen dienen te worden vastgesteld, op grond waarvan de regering haar bevoegdheid dient uit te oefenen ⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Vergelijk bijvoorbeeld met het ontworpen artikel 82*sexies*.

Volgens de rechtspraak van het Arbitragehof drukt artikel 24, § 5, van de Grondwet immers de wil uit van de grondwetgever om aan de wetgevers de zorg voor te behouden een regeling te treffen voor de essentiële aspecten van het onderwijs wat de inrichting, erkenning en subsidiëring ervan betreft. Die bepaling verbiedt volgens dezelfde rechtspraak weliswaar niet dat dienaangaande opdrachten aan de regering worden gegeven, doch enkel voor zover die opdrachten op de tenuitvoerlegging van de door de wetgever zelf vastgestelde beginselen betrekking hebben. Via die opdrachten kan de regering de onnauwkeurigheid van die beginselen niet opvangen, noch onvoldoende omstandige beleidskeuzes verfijnen ⁽⁷⁾.

2. Het tweede lid van het ontworpen artikel 82*undecies* bepaalt dat de instellingsbesturen, na een overeenkomst met de Vlaamse regering, de gegevens inzake de studievoortgang van de studenten naar een centrale databank doorgeven.

Noch in de memorie van toelichting, noch in de bij het ontwerp gevoegde ‘toelichtende nota’ wordt nadere uitleg gegeven bij deze bepaling. Daarover ondervraagd door het bevoegde lid van het auditoraat heeft de gemachtigde van de regering volgende verduidelijking verschaft:

"De centrale databank, waarvan sprake in art. 82*undecies*, verwijst eigenlijk naar de bestaande Databank Tertiair Onderwijs, die in haar huidige vorm opgestart werd door de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek vanaf het academiejaar 1999-2000. Deze databank dient in eerste instantie voor de financiering van de hogeronderwijsinstellingen en statistische verplichtingen. Anderzijds laat de databank de opvolging van studieloopbanen toe voor cohortes van studenten. De huidige databank bevat per individuele student enerzijds de inschrijvingsgegevens, anderzijds de identificatiegegevens. Per inschrijving worden opleidingsgegevens, financieringsgegevens en studieresultaatsgegevens verzameld. De financierbaarheid dient immers per individuele student vastgesteld. Bij KB van 7 juli 2002 kreeg het departement Onderwijs de machtiging om het rijksregisternummer te gebruiken voor de opvolging van de studieloopbaan van de student. De identificatiegegevens van de student worden uitsluitend elektronisch uitgewisseld tussen de instellingen in het departement Onderwijs. Ze dienen tevens ter controle van dubbele inschrijvingen en van het aantal inschrijvingen in eenzelfde studiejaar over de academiejaren heen. Ze maken ook de opvolging van studieloopbanen mogelijk. Ze kunnen op geen enkel ogenblik openbaar worden gemaakt. Het beheer en gebruik van de huidige

⁽⁷⁾ Zie bijvoorbeeld Arbitragehof, nr. 33/92, 7 mei 1992, B.5.1 en B.5.2.

36.359/1

databank is verder geregeld in een protocol tussen AHOWO enerzijds en de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad anderzijds.

De huidige databank voldoet niet meer om de bepalingen van het decreet betreffende de flexibilisering te kunnen uitvoeren. De doelstellingen van de databank worden door dit decreet niet fundamenteel gewijzigd. Ze blijft ten dienste staan van financiering, statistische verplichtingen en opvolging van studieloopbanen. Wel zullen in de databank een aantal nieuwe gegevens dienen opgenomen te worden.

In het studiejaarsysteem volstaat de vermelding geslaagd of niet geslaagd voor het studiejaar, aangezien deze automatisch slaat op alle opleidingsonderdelen van dat jaar. Bij een flexibele organisatie is het nodig gegevens te hebben met betrekking tot het aantal studiepunten waarvoor een student per academiejaar inschrijft en met betrekking tot het aantal studiepunten die een student per academiejaar verwerft. Op die manier is het mogelijk na te gaan hoeveel academiejaren een student nodig heeft om een diploma te verwerven.

Het is over deze nieuwigheden dat in een overeenkomst met de instellingen dient afgesproken te worden welke gegevens in een centrale databank zullen bijgehouden worden, en welke gegevens alleen door de instellingen zelf verzameld zullen worden.

De vernieuwde databank zal geen andere identificatiegegevens bevatten dan diegene die de databank nu al bevat. De inhoud van de eigenlijke databank blijft steeds geheim, het zijn alleen afgeleide gegevens zoals statistieken, of het totaal aantal financierbare studenten die openbaar worden gemaakt".

Gelet op het, onder meer door artikel 22 van de Grondwet, erkende recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, zou een en ander tot uiting moeten worden gebracht in de tekst van het ontwerp, en in de memorie van toelichting.

Artikelen 15 tot 24

1. De artikelen 15 tot 24 van het ontwerp wijzigen "het decreet ... betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen". Dit ontwerp, bij het Vlaams Parlement ingediend op 1 december 2003 ⁽⁸⁾ en over het voorontwerp waarvan de Raad van State, afdeling

⁽⁸⁾ Parl. St., VI. Parl., 2003-2004, nr. 1960/1.

wetgeving, op 30 oktober 2003 het advies 35.979/1 heeft gegeven, wordt behandeld in de bevoegde commissie en is nog niet goedgekeurd door het voltallige Parlement. Het spreekt vanzelf dat het ten zeerste aanbeveling verdient de ontworpen wijzigingsbepalingen bij wege van regeringsamendement te integreren in het voormelde ontwerp van decreet, in plaats van ze als wijzigingsbepalingen aan te nemen.

2. De ontworpen bepalingen wijzigen de regels inzake de rechtsbescherming en voorzien in de mogelijkheid van een beroep bij een administratief rechtscollege, de "Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen", dat onder meer moet oordelen of studievoortgangsbeslissingen in overeenstemming zijn met de decretale en reglementaire bepalingen, de onderwijs- en examenregeling en de algemene administratieve beginselen.

Vraag is of de decreetgever hiertoe bevoegd is.

In dit verband moet worden verwezen naar artikel 161 van de Grondwet, naar luid waarvan geen administratief rechtscollege dan krachtens de wet kan worden ingesteld. Aangezien dit grondwetsartikel dateert van na de totstandkoming van de staatshervorming, moet worden aangenomen dat met het woord "wet" naar de federale wet wordt verwezen⁽⁹⁾, bij gebreke van enige tegenaanwijzing terzake in de parlementaire voorbereiding⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Zie P. LEWALLE, "Les articles 160 et 161 de la Constitution relatifs au Conseil d'Etat et aux juridictions administratives", A.P.T., 1994, (145), 155-156.

⁽¹⁰⁾ Ook in artikel 146 van de Grondwet wordt bepaald dat geen rechtbank of met eigenlijke rechtspraak belast orgaan kan worden ingesteld dan krachtens een wet. Aangezien dit grondwetsartikel dateert van vóór de totstandkoming van de staatshervorming, kan eruit als zodanig geen bevoegdheidsvoorbehoud worden afgeleid ten voordele van de federale wetgever (zie in dit verband artikel 19, § 1, eerste lid, van de bijzondere wet van 16 juli 1993). Op de vraag of, en zo ja, in welke mate, de in artikel 146 van de Grondwet bedoelde materies een aangelegenheid op zich vormen die tot de residuaire bevoegdheid van de federale wetgever behoren, hoeft in casu niet te worden ingegaan gelet op het gegeven dat in artikel 161 van de Grondwet in ieder geval naar de federale wet wordt verwezen.

36.359/1

Het Arbitragehof heeft wel aangenomen dat de gemeenschappen en de gewesten op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bevoegd kunnen zijn om een administratief rechtscollege op te richten ⁽¹¹⁾.

Evenwel dienen de criteria te zijn vervuld tot toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Zoals men weet is daartoe vereist dat de aan te nemen regeling noodzakelijk is voor de uitoefening van de bevoegdheden van de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest, dat de aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op de aangelegenheid slechts marginaal is ⁽¹²⁾.

De twee laatste voorwaarden doen in dit geval geen probleem rijzen. Wat het noodzakelijkheidsvereiste betreft, bevat de memorie van toelichting geen uitgewerkte motivering, zodat de Raad van State zich over dit aspect niet kan uitspreken ⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ Arbitragehof, nr. 49/2003, 30 april 2003, B.8.1. tot B.8.5. Het Arbitragehof neemt aldus aan dat het genoemde artikel 10 slechts de vertolking is van het grondwettelijke beginsel dat de door of krachtens de Grondwet gedane bevoegdheidstoewijzingen alles omvatten wat noodzakelijk is om die bevoegdheden uit te oefenen. De toewijzing van bevoegdheid die in artikel 10 vervat ligt, vloeit dus uit de Grondwet zelve voort en niet louter uit artikel 10 van de bijzondere wet. Het is slechts indien men zulks aanneemt dat kan worden begrepen dat een bepaling uit een bijzondere wet kan ingrijpen op een door de Grondwet aan de federale wetgever toegewezen bevoegdheid.

⁽¹²⁾ Zie o.m. Arbitragehof nr. 83/2002, 8 mei 2002, B.5.1; Arbitragehof, nr. 189/2002, 19 december 2002, B.5; Arbitragehof nr. 49/2003, 30 april 2003, B.8.4; Arbitragehof, nr. 58/2003, 14 mei 2003, B.5.3; Arbitragehof, nr. 126/2003, 1 oktober 2003, B.5.3.

⁽¹³⁾ Het Arbitragehof heeft geoordeeld dat de beoordeling van het noodzakelijkheidsvereiste in de eerste plaats aan de decreetgever toekomt en slechts door het Hof kan worden gecensureerd indien ze kennelijk onjuist is (Arbitragehof, nr. 189/2002, 19 december 2002, B.7; Arbitragehof, nr. 49/2003, 30 april 2003, B.8.3).

Artikel 25

Artikel 25 van het ontwerp voert een nieuwe regeling in voor het te betalen studiegeld. Het studiegeld wordt afhankelijk gemaakt van het type toetredingscontract dat door de student wordt gesloten, en van het door hem gekozen studietraject (met name het daarin vervatte aantal studiepunten).

Aangezien deze regeling de in artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap vervatte regeling vervangt, dient voormeld artikel 43 expliciet te worden opgeheven door het ontwerp.

Uit de lezing van artikel 13.2. van het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966, in samenhang met artikel 2.1 van datzelfde verdrag, blijkt dat de - door het verdrag opgelegde - gelijke toegankelijkheid van het hoger onderwijs "voor een ieder op basis van bekwaamheid" geleidelijk moet worden ingevoerd in de verdragsluitende staten, in het bijzonder door de invoering van kosteloos onderwijs, rekening houdend met de economische mogelijkheden en de situatie van de overheidsfinanciën eigen aan elk van die staten, en niet volgens strikt uniforme temporele voorwaarden. Artikel 13.2., littera c), van het verdrag heeft geen rechtstreekse gevolgen in de interne rechtsorde en doet op zichzelf geen recht op kosteloze toegang tot het hoger onderwijs ontstaan. Wel verzet die bepaling zich ertegen dat de gemeenschappen, na de inwerkingtreding van het verdrag ten aanzien van België - op 6 juli 1983 - maatregelen zouden nemen die tegen de doelstelling van de geleidelijke invoering van gelijke toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid, rekening houdend met de situatie van de overheidsfinanciën, ingaan⁽¹⁴⁾. Dat impliceert dat moet worden gestreefd naar de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs.

In tegenstelling tot wat in de memorie van toelichting wordt verdedigd, lijkt er geen reden om de bachelors-na-bachelorsopleidingen en de postgraduaatopleidingen niet te beschouwen als hoger onderwijs in de zin van de vermelde verdragsbepaling.

⁽¹⁴⁾ Arbitragehof, nr. 33/92, 7 mei 1992, B.4.3.

36.359/1

De situatie inzake inschrijvingsgelden die uit het ontwerp voortvloeit, zal dus moeten worden getoetst aan de hoger vermelde verdragsbepalingen. De Raad van State, afdeling wetgeving, is, bij gebrek aan voldoende concrete gegevens, niet in de mogelijkheid om zich over dit punt uit te spreken.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. SMETS,	staatsraden,
	A. SPRUYT, M. RIGAUX,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. PAS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS

M. VAN DAMME

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Vlaamse Onderwijsraad
Leuvenseplein 4
1000 Brussel

Raad Hoger Onderwijs
10 februari 2004
RHO/RBE/ADV/007

Reactie voorontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (versie 07.12.03)

Situering

Op 22 juni 2003 vroeg de minister van Onderwijs advies aan de Vlor over het voorontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs. De Raad Hoger Onderwijs formuleerde een advies hierover op 29 augustus 2003 (RHO/RBE/ADV/001).

De Vlaamse regering keurde op 12 december 2003 een aangepaste versie van het voorontwerp van decreet (07.12.03) goed. Zij legde die versie voor aan de Raad van State.

Omdat de aangepaste versie van het voorontwerp op verschillende punten grondig verschilt van de eerste versie waarover de Vlor adviseerde, opteerde de Raad Hoger Onderwijs ervoor om op eigen initiatief een bijkomend advies te formuleren. De raad inspireert zich daarbij ook op het *Advies over flexibilisering in het hoger onderwijs* dat hij op 13 mei 2003 op eigen initiatief formuleerde (RHO/RBE/ADV/006). Die tekst formuleert een concreet en coherent voorstel voor de invoering van een creditsysteem.

Het bureau van de Raad Hoger Onderwijs formuleerde een ontwerpreactie op 28 januari 2004.

De Raad Hoger Onderwijs vergadert op 10 februari 2004 en keurt deze reactie goed in aanwezigheid van 17 stemgerechtigde leden.

Wijzigingen in het voorontwerp van decreet

De wijzigingen in de versie van het voorontwerp van decreet van 7 december 2003 ten opzichte van de versie van 18 juni 2003 betreffen o.a. :

- Een aanpassing van de structuur van het voorontwerp.
- Een aanpassing aan het verwachte decreet rechtspositieregeling.
- Een aanpassing van terminologie en definities.
- Technische correcties en aanvullingen.
- Opleidingsonderdelen kunnen geheel of gedeeltelijk in de vorm van afstandsonderwijs aangeboden worden.
- Een student behaalt een credit voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.
- Een nieuwe procedure EVC/EVK (attest van bekwaamheid – vrijstelling).
- Uitbreiding van de taken van de examencommissie.
- Meer aandacht voor studievoortgangsbewaking.
- Vereenvoudiging voor de instellingen (afleveren creditattesten).
- Onderscheid tussen credit-, diploma- en examencontract.
- De begrippen voltijds, deeltijds en halftijds blijven behouden.
- Een opleidingsprogramma kan per volume van 60 studiepunten toch meer dan 12 opleidingsonderdelen omvatten.

- Een niet-numerieke resultaatsbepaling wordt mogelijk.
- Vrijstellingen leiden tot studieomvangvermindering, maar studenten moeten ten minste 60 studiepunten volgen voor een bachelorsopleiding.
- Schrappen van de 2% norm niet-financierbare buitenlandse studenten.
- Overgangsmatregelen voor studenten die in het oude stelsel startten en studievertraging opliepen.
- Mogelijk uitstel van de definitieve inwerkingtreding van het decreet.

Reactie

1. De Raad Hoger Onderwijs waardeert verschillende aanpassingen in de nieuwe versie van het voorontwerp flexibiliseringsdecreet. Toch zijn er ook wijzigingen die volgens de raad een achteruitgang betekenen t.a.v. de oorspronkelijke versie. De raad is zelf altijd voorstander geweest van doorgedreven flexibilisering van het hoger onderwijs en zag in de invoering van een creditsysteem een belangrijke stap in die richting. In het algemeen vindt de raad dat niet alle wijzigingen in de nieuwe versie bijdragen tot de algemene doelstellingen van het decreet, zoals verwoord in de Memorie van toelichting:

1. het vergroten van de mogelijkheid tot mobiliteit
2. het vergroten van de mogelijkheid tot differentiëring binnen het onderwijs
3. het vergroten van de mogelijkheden tot levenslang leren.

2. Het voorontwerp van decreet stelt dat de bepalingen van dit decreet verplicht in werking treden vanaf een door de Vlaamse regering te bepalen academiejaar. Instellingen kunnen evenwel een eerdere inwerkingtreding aan de Vlaamse regering vragen. De Raad Hoger Onderwijs vindt dat de invoering van het decreet gepaard moet gaan met het voorzien van bijkomende middelen. Een minderheid in de raad pleit ervoor dat in het decreet wordt ingeschreven dat instellingen die dat wensen vanaf het academiejaar 2004-2005 met de flexibilisering kunnen beginnen. Dat hoeft evenwel niet af te hangen van de toestemming van de Vlaamse regering. Het is immers niet duidelijk welke criteria de regering daarbij zou hanteren.

3. De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat het nieuwe voorontwerp (art. 12) voorschrijft dat studenten die zich inschrijven voor een bachelorsopleiding en die via vrijstellingen studieomvangvermindering verkrijgen, toch nog opleidingsonderdelen moeten volgen voor een studieomvang van ten minste 60 studiepunten. In art. 69§6 van het structuurdecreet dat met dit flexibiliseringsdecreet wordt opgeheven, was hier nog sprake van 45 studiepunten. De raad erkent dat deze wijziging parallel is met art. 65§4 van het structuurdecreet dat bepaalt dat een student met een bachelorsdiploma bij een inschrijving voor een andere bachelorsopleiding ten minste 60 studiepunten moet volgen. Om te vermijden dat verwante opleidingen elkaar overlappen vindt de raad het goed dat het decreet bepaalt dat opleidingen minstens 60 studiepunten van elkaar verschillen. De raad meent evenwel dat de overheid niet moet bepalen voor hoeveel studiepunten een student minimaal opleidingsonderdelen moet volgen om een bijkomend diploma te behalen.¹ Het is de verantwoordelijkheid van de ontvangende instelling om samen met de student inhoud en omvang van dergelijk studietraject te bepalen.

¹ Twee leden van de raad onderschrijven dit standpunt niet.

4. Het voorontwerp van decreet regelt studieomvangvermindering gebaseerd op vrijstellingen die aan een student kunnen verleend worden nadat hij op grond van EVC/EVK een attest van bekwaamheid verworven heeft. De Raad Hoger Onderwijs vraagt zich af waarom deze procedure werd geïntroduceerd in het geval van EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs afgeleverd binnen het onderwijs. Wat EVC betreft, ondersteunt de meerderheid van de raad het idee om op Vlaams niveau een centrale instelling op te richten die zou instaan voor assessment van competenties. De rechtszekerheid voor de student is daarmee het meest gediend. Ook houdt een centrale instelling meer garanties in dat assessment plaatsvindt op basis van de nodige expertise en professionaliteit. Het blijft vanuit deze visie de verantwoordelijkheid van de hogescholen en universiteiten om op basis van de resultaten van het centrale assessment vrijstellingen toe te kennen. Een minderheid in de raad pleit er daarentegen voor dat assessment dichterbij de opleidingen zou gebeuren, eventueel op associatieniveau. Assessment moet immers altijd gebeuren in functie van bepaalde (opleidingsgebonden) doelstellingen. De raad vraagt zich ook af wat de relatie is tussen de procedure die in dit voorontwerp van decreet beschreven is en andere parlementaire initiatieven inzake EVC (decreet over de titel van beroepsbekwaamheid). De raad betreurt dat daarbij verschillende begrippenkaders (definities) gehanteerd worden.

5. Het nieuwe art 81§1 van het structuurdecreet stelt dat als een examencommissie in het leven wordt geroepen die kan oordelen over het geslaagd zijn van een student over het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen, de student het aangevatte traject slechts kan verder zetten indien die commissie hem geslaagd verklaart (art. 12 van het nieuwe voorontwerp). De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat deze bepaling aanleiding kan geven tot de wellicht niet bedoelde conclusie dat die student in dergelijk geval zijn studie niet kan voortzetten via een aangepast traject.

6. Het aangepaste voorontwerp van decreet voert het begrip "credit" in. Een student behaalt één credit voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is. De Raad Hoger Onderwijs meent dat het de transparantie ten goede zou komen als de band tussen studiepunten en credits bewaard wordt. Als een student een opleidingsonderdeel met succes beëindigt, verwerft hij zo een aantal credits, waarvan het cijfer gelijk is aan het aantal studiepunten dat toegekend werd aan dat opleidingsonderdeel.² Dit kadert overigens binnen het ECTS-stelsel dat in de meeste instellingen is ingeburgerd.

7. Om te vermijden dat programma's versnipperen in teveel kleine opleidingsonderdelen, zou de overheid de minimale omvang van een opleidingsonderdeel kunnen vastleggen (i.c. 3 studiepunten) en/of kan ze bepalen uit hoeveel opleidingsonderdelen een modeltraject maximaal mag bestaan. De Raad Hoger Onderwijs betreurt het weglaten van de richtlijn uit

² De begrippen 'studiepunten' en 'credits' worden vaak verward. Ook internationaal is er geen eenduidigheid. De Raad Hoger Onderwijs formuleerde in zijn eerder advies volgend voorstel. Studiepunten zijn een kwantitatieve maat om de studieomvang van een opleiding uit te drukken in functie van de studiebelasting. Studiepunten worden door een programmacommissie aan een opleidingsonderdeel toegekend. Credits worden door de examencommissie aan een student toegekend. Hij verwerft die als hij de eindtermen van het opleidingsonderdeel heeft behaald. Credits verwijzen dus naar de inhoud en het niveau van de competenties die een student verworven heeft. Het aantal credits is echter ook een kwantitatieve maat die aanduidt voor hoeveel studiepunten de student geslaagd is.

het eerste voorontwerp die bepaalde dat een opleidingsprogramma per volume van 60 studiepunten niet meer dan 12 opleidingsonderdelen kan omvatten (art. 3 van het nieuwe voorontwerp). De raad pleit ervoor om de coherentie van de opleidingsprogramma's te bewaken. Daardoor vermijdt men o.a. dat er tussen de instellingen grote verschillen in de opbouw van programma's ontstaan.

8. De Raad Hoger Onderwijs had in zijn vorige adviezen al gewezen op de financiële repercussies voor de instellingen om een flexibele organisatie gestalte te geven. Flexibiliseren houdt voor de instellingen een meerkost in.³ Nieuwe taken vragen nieuwe middelen. Uit een aantal analyses blijkt daarenboven dat verschillende aanpassingen in dit nieuwe ontwerp tot minder inkomsten voor de instellingen kunnen leiden.

9. Het voorontwerp van decreet gaat ervan uit dat de examencommissie bestaat uit het college van alle examinatoren. Vraag is of dit wel zo gelukkig is. Vraag is ook of dit nog haalbaar is in grote instellingen. Als alternatief kan men denken aan een beperkte examencommissie (zoals b.v. gebruikelijk in Nederland) die vaker samenkomt dan wat decretaal is voorzien, maar die wel is gehouden aan de strikte toepassing van het goedgekeurde examenreglement, m.i.v. de deliberatieregels. In gevallen waar de beperkte examencommissie wil afwijken van deze regels is de goedkeuring nodig van het voltallig college van examinatoren. In zijn vorige adviezen pleitte de Raad Hoger Onderwijs voor een examencommissie die regelmatig vergadert en stelde hij voor dat instellingen zouden kunnen opteren dat een beperkt aantal leden een mandaat in de examencommissie krijgt. De studenten in de Raad Hoger Onderwijs beklemtonen evenwel de wenselijkheid dat alle betrokken examinatoren aanwezig zijn bij de deliberaties. Zij zien daarin grotere garanties voor het billijk toepassen van compensatieregels en menen dat er daardoor minder (interne) beroepsprocedures zullen opgestart worden.

10. Volgens het nieuwe artikel 75ter van het structuurdecreet (art. 8 van het nieuwe voorontwerp) kan de keuze voor een contract gewijzigd kan worden na een semester. Vooral in functie van heroriëntering van een student kan wijziging van een contract aangewezen zijn. De Raad Hoger Onderwijs wijst wel op de mogelijke financiële gevolgen hiervan voor de instellingen (o.a. terugbetalen inschrijvingsgeld). De raad beklemtoont dat een wijziging van het contract alleen kan door het instellingsbestuur en de student gezamenlijk. Volgens de interpretatie van de Memorie van toelichting zou een wijziging van contract ook moeten kunnen na een trimester. In het belang van de studenten van instellingen met een trimesteriële organisatie, stelt de Raad Hoger Onderwijs dan ook voor om in het voorontwerp te schrijven "trimester/semester".

Besluit

De Raad Hoger Onderwijs ziet nog verschillende punten waar het voorontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (versie 07.12.03) kan verbeterd worden. De meerderheid van de raadsleden meent dat dit voorontwerp maar kan goedgekeurd worden als de overheid de nodige bijkomende middelen voor de implementatie ervan voorziet.

³ Bij wijze van voorbeeld kan hier verwezen worden naar de noodzaak om trajectbegeleiding uit te bouwen. Uit internationaal onderzoek blijkt dat instellingen zeker één trajectbegeleider per 800 studenten moeten voorzien.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

TITEL I

Algemene bepaling

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

TITEL II

Begrippenkader en toepassingsgebied

Artikel 2

In het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap wordt verstaan onder :

- 1° afstandsonderwijs : het onderwijs dat bijna uitsluitend met behulp van multimedia wordt verstrekt, waardoor de student niet aan een bepaalde plaats van onderwijsverstrekking gebonden is ;
- 2° afstudeerrichting : een differentiatie in een opleidingsprogramma met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten ;
- 3° bekwaamheidsonderzoek : het onderzoek van de competenties van een persoon, voorafgaand

aan het afleveren van een bewijs van bekwaamheid ;

- 4° beursstudent : een student die :
 - a) aan de financiële voorwaarden voldoet om een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap te ontvangen, of
 - b) onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie is en beantwoordt aan de criteria voor het verkrijgen van een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap, of
 - c) een DGOS-bursaal, een BTC-bursaal of een bursaal in de programma's van de ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is ;
- 5° bewijs van bekwaamheid : het bewijs dat een student op grond van EVC's of EVK's de competenties heeft verworven eigen aan :
 - a) het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs, of
 - b) het mastersniveau, of
 - c) een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen.

Bedoeld bewijs betreft een document of een registratie ;
- 6° creditbewijs : de erkenning van het feit dat een student blijkens een examen de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel, heeft verworven. Deze erkenning wordt vastgelegd in een document of een registratie. De verworven studiepunten, verbonden aan het betrokken opleidingsonderdeel, worden aangeduid als "credits" ;
- 7° deeltijds studietraject : een studietraject dat de student in staat stelt om per academiejaar een studieprogramma te voltooien van ten minste 3 en ten hoogste 53 studiepunten ;
- 8° EVC : een eerder verworven competentie, zijnde het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen die niet met een studiebewijs werden bekrachtigd ;

- 9° EVK : een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een creditbewijs dat werd behaald binnen de instelling en opleiding waarbinnen men de kwalificatie wenst te laten gelden ;
- 10° examen : elke evaluatie van de mate waarin een student op grond van zijn studie de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel, heeft verworven ;
- 11° opleiding : de structurerende eenheid van het onderwijsaanbod. Zij wordt bij succesvolle voltooiing bekroond met een diploma ;
- 12° opleidingskenmerken : de profielafbakening van een opleiding, voortvloeiend uit :
- a) de kwalificatie en/of de specificatie van de graad verleend op het einde van de opleiding, en/of
 - b) de studieomvang van de opleiding, en/of
 - c) de instelling waar de opleiding wordt georganiseerd.
- Een specifieke afstudeerrichting binnen een opleiding kan eveneens als opleidingskenmerk worden aangemerkt ;
- 13° opleidingsonderdeel : een afgebakend geheel van onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten dat gericht is op het verwerven van welomschreven competenties inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes ;
- 14° schakelprogramma : een programma dat kan worden opgelegd aan een student die zich wenst in te schrijven voor een masteropleiding op grond van een in het professioneel hoger onderwijs uitgereikt bachelorsdiploma. Het programma beoogt de in artikel 58, § 2, 2°, van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde algemene wetenschappelijke competenties en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis bij te brengen ;
- 15° studiegeld : het bedrag te betalen door de student voor de deelname aan onderwijsactiviteiten en/of examens ;
- 16° studieomvang : het aantal studiepunten toegekend aan een opleidingsonderdeel of aan een opleiding ;
- 17° studiepunt : een binnen de Vlaamse Gemeenschap aanvaarde internationale eenheid die overeenstemt met ten minste 25 en ten hoogste 30 uren voorgeschreven onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten en waarmee de studieomvang van elke opleiding of elk opleidingsonderdeel wordt uitgedrukt ;
- 18° studietraject : de wijze waarop de studie wordt geordend ;
- 19° toetredingsovereenkomst : de overeenkomst tussen instellingsbestuur en student bedoeld in artikel II.3 van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;
- 20° voltijds studietraject : een studietraject dat de student in staat stelt om per academiejaar een studieprogramma te voltooien van ten minste 54 en ten hoogste 66 studiepunten ;
- 21° voorbereidingsprogramma : een programma dat kan worden opgelegd aan een student die niet in het bezit is van een diploma dat op rechtstreekse wijze toelating verleent tot de opleiding waarvoor hij zich wenst in te schrijven ;
- 22° vrijstelling : de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examens af te leggen.

Artikel 3

De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing op de associaties en de ambtshalve geregistreeerde instellingen, bedoeld in artikel 7 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Deze ambtshalve geregistreeerde instellingen worden verder “instellingen” genoemd.

TITEL III

Flexibele leerwegen in het hoger onderwijs

HOOFDSTUK I

Structuur van de opleidingen

Artikel 4

Een opleiding heeft een studieomvang van 60 studiepunten of een veelvoud daarvan.

Artikel 5

Het instellingsbestuur bepaalt voor elke opleiding een opleidingsprogramma dat bestaat uit een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen.

Bij de vaststelling van het opleidingsprogramma houdt het instellingsbestuur rekening met de bij of krachtens de wet, het decreet of de Europese richtlijn vastgelegde voorwaarden die de toegang tot bepaalde ambten of beroepen reguleren.

Artikel 6

Het instellingsbestuur drukt de studieomvang van elk opleidingsonderdeel uit in gehele studiepunten.

De studieomvang van een opleidingsonderdeel bedraagt ten minste 3 studiepunten.

HOOFDSTUK II

Afstandsonderwijs

Artikel 7

Het instellingsbestuur kan een opleiding of een opleidingsonderdeel geheel of gedeeltelijk in de vorm van afstandsonderwijs aanbieden.

Het instellingsbestuur ontwikkelt daartoe geschikt studie- en leermateriaal en organiseert daartoe geschikte begeleiding.

HOOFDSTUK III

Toelatingsvoorwaarden

AFDELING 1

Algemeen

Artikel 8

De toelatingsvoorwaarden die in dit hoofdstuk worden bepaald, gelden zowel voor de inschrijving voor een opleiding als voor de inschrijving voor een opleidingsonderdeel of meerdere opleidingsonderdelen.

AFDELING 2

Algemene en afwijkende toelatingsvoorwaarden

ONDERAFDELING 1

Bachelorsopleidingen

Artikel 9

Als algemene toelatingsvoorwaarden voor een bachelorsopleiding gelden :

- 1° een diploma van het secundair onderwijs ;
- 2° een diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan ;
- 3° een diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie, met uitzondering van het Getuigschrift Pedagogische Bekwaamheid, of
- 4° een studiebewijs dat krachtens een wettelijke norm, een Europese richtlijn of een internationale overeenkomst als gelijkwaardig met één van de voorgaande diploma's wordt erkend. Bij ontstentenis van een dergelijke erkenning kan het instellingsbestuur personen die in een land buiten de Europese Unie een diploma of getuigschrift hebben behaald dat toelating verleent tot het hoger professioneel onderwijs dan wel het academisch onderwijs in dat land, toelaten tot de inschrijving voor een bachelorsopleiding van het hoger professioneel onderwijs dan wel van het academisch onderwijs.

Artikel 10

§ 1. Het instellingsbestuur bepaalt in een voorstel van reglement de afwijkende toelatingsvoorwaarden op grond waarvan personen die niet aan de in artikel 9 bedoelde voorwaarden voldoen, ingeschreven kunnen worden voor een bachelorsopleiding.

De afwijkende toelatingsvoorwaarden kunnen enkel rekening houden met volgende elementen :

- 1° humanitaire redenen ;
- 2° medische, psychische of sociale redenen ;
- 3° het algemeen niveau van de kandidaat, getoetst op de door het instellingsbestuur bepaalde wijze.

§ 2. Het voorstel van reglement wordt bij wijze van loutere bekrachtiging aangenomen door de Vlaamse regering. Zij kan deze bekrachtiging niet weigeren, indien het voorstel in overeenstemming is met het recht en niet kennelijk onredelijk is. De redelijkheid wordt beoordeeld in het licht van het noodzakelijke evenwicht tussen de reglementen van de verschillende instellingen.

ONDERAFDELING 2

Mastersopleidingen

Artikel 11

Als algemene toelatingsvoorwaarde voor een mastersopleiding geldt het bezit van een diploma van een bachelorsopleiding.

Artikel 12

§ 1. Het instellingsbestuur kan de toelating tot een mastersopleiding beperken tot afgestudeerden van bachelorsopleidingen met specifieke opleidingskenmerken.

§ 2. Op grond van § 1 wijst het instellingsbestuur voor elke mastersopleiding alleszins één bachelorsopleiding in het academisch onderwijs als algemene toelatingsvoorwaarde aan.

Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor een mastersopleiding ook openstaat voor afgestudeerden van bachelorsopleidingen met andere opleidingskenmerken, indien zij een voorbereidingsprogramma met succes voltooien. Het instellingsbestuur kan de inhoud en studieomvang van dergelijk voorbereidingsprogramma differentiëren naar gelang van de graad van inhoudelijke verwantschap tussen deze andere bachelorsopleidingen en de in het eerste lid bedoelde bachelorsopleiding.

§ 3. Een universiteit en één of meer hogescho(o)l(en) kunnen in de schoot van een associatie gezamenlijk (een) mastersopleiding(en) aanbieden waarvoor als algemene toelatingsvoorwaarde het bezit geldt van een diploma van een bachelorsopleiding in het hoger professioneel onderwijs.

De universiteit en hogescho(o)l(en) reiken bij de voltooiing van de mastersopleiding(en) een gezamenlijk diploma uit. Zij verlenen de gezamenlijke graad van master.

Artikel 13

§ 1. De inschrijving van een afgestudeerde van een bachelorsopleiding in het hoger professioneel onderwijs voor een mastersopleiding is afhankelijk van de succesvolle voltooiing van een schakelprogramma met een studieomvang van ten minste 45 en ten hoogste 90 studiepunten.

§ 2. Het instellingsbestuur kan voorafgaand aan de inschrijving een bekwaamheidsonderzoek voorschrijven. Het bekwaamheidsonderzoek gaat na of de in artikel 58, § 2, 2°, van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde algemene wetenschappelijke competenties en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis aanwezig zijn.

Het instellingsbestuur kan op grond van de resultaten van een bekwaamheidsonderzoek :

- 1° de studieomvang van een schakelprogramma differentiëren, of
- 2° de minimale studieomvang van een schakelprogramma verminderen tot 30 studiepunten.

Indien het bekwaamheidsonderzoek (mede) betrekking heeft op EVK's, kan het instellingsbestuur :

- 1° de minimale studieomvang van een schakelprogramma onder 30 studiepunten vaststellen, of
- 2° de student vrijstellen van de verplichting om een schakelprogramma te volgen, in afwijking van § 1.

ONDERAFDELING 3

Vorbereitung van een doctoraatsproefschrift

Artikel 14

Als algemene toelatingsvoorwaarde voor de inschrijving voor de voorbereiding van een doctoraatsproefschrift geldt het bezit van een diploma van een mastersopleiding.

Het universiteitsbestuur kan een bijkomend onderzoek verlangen, waarin gepeild wordt naar de geschiktheid van de student om in de betrokken discipline wetenschappelijk onderzoek uit te voeren en de resultaten ervan in een proefschrift neer te leggen.

Artikel 15

Het universiteitsbestuur kan een student die niet in het bezit is van een mastersdiploma toelaten tot de inschrijving voor de voorbereiding van een doctoraatsproefschrift indien het deze daartoe bekwaam acht.

Het universiteitsbestuur kan deze vrijstelling afhankelijk maken van :

- 1° een onderzoek waarin gepeild wordt naar de geschiktheid voor het opstellen van een doctoraatsproefschrift, of
- 2° het succesvol afleggen van een examen over door het universiteitsbestuur te bepalen onderdelen van het academisch onderwijs.

AFDELING 3

Bijzondere toelatingsvoorwaarden

ONDERAFDELING 1

Bijzondere toelatingsvoorwaarden in sommige studiegebieden

Artikel 16

Voor wat betreft de inschrijvingen voor opleidingen en opleidingsonderdelen in de studiegebieden “Audiovisuele en beeldende kunst”, “Muziek en podiumkunsten” of voor een bachelorsopleiding in het studiegebied “Geneeskunde” of “Tandheelkunde” gelden de bijzondere toelatingsvoorwaarden, bepaald in artikel 68 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

ONDERAFDELING 2

Bachelors-na-bachelorsopleidingen

Artikel 17

§ 1. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor sommige bachelorsopleidingen, verder “bachelors-na-bachelorsopleidingen” genoemd, enkel rechtstreeks openstaat voor personen die reeds in het bezit zijn van een diploma van bachelorsopleiding.

Het instellingsbestuur kan de toelating tot een bachelors-na-bachelorsopleiding beperken tot afgestudeerden van bachelorsopleidingen met specifieke opleidingskenmerken.

§ 2. Op grond van § 1, tweede lid, wijst het instellingsbestuur voor elke bachelors-na-bachelorsopleiding ten minste één bachelorsopleiding in het professioneel hoger onderwijs aan waarop die bachelors-na-bachelorsopleiding rechtstreeks volgt.

Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor een bachelors-na-bachelorsopleiding ook openstaat voor afgestudeerden van andere bachelorsopleidingen dan deze die rechtstreeks toegang geven tot de bachelors-na-bachelorsopleiding, indien zij een voorbereidingsprogramma met succes voltooien. Het instellingsbestuur kan de inhoud en studieomvang van dergelijk voorbereidingsprogramma differentiëren naar gelang van de graad van inhoudelijke verwantschap tussen deze andere bachelorsopleidingen en de in het eerste lid bedoelde bachelorsopleiding.

ONDERAFDELING 3

Masters-na-mastersopleidingen

Artikel 18

§ 1. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor sommige mastersopleidingen, verder “masters-na-mastersopleidingen” genoemd, enkel rechtstreeks openstaat voor personen die reeds in het bezit zijn van een diploma van een mastersopleiding.

Het instellingsbestuur kan de toelating tot een masters-na-mastersopleiding beperken tot afgestudeerden van mastersopleidingen met specifieke opleidingskenmerken.

§ 2. Op grond van § 1, tweede lid wijst het instellingsbestuur voor elke masters-na-mastersopleiding ten minste één mastersopleiding aan waarop die masters-na-mastersopleiding rechtstreeks volgt.

Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor een masters-na-mastersopleiding ook openstaat voor afgestudeerden van andere mastersopleidingen dan deze die rechtstreeks toegang geven tot de masters-na-mastersopleiding, indien zij een voorbereidingsprogramma met succes voltooien. Het instellingsbestuur kan de inhoud en studieomvang van dergelijk voorbereidingsprogramma differentiëren naar gelang van de graad van inhoudelijke verwantschap tussen deze andere mastersopleidingen en de in het eerste lid bedoelde mastersopleiding.

AFDELING 4

Taalvoorwaarden

Artikel 19

Het instellingsbestuur kan de toelating tot de eerste inschrijving voor een opleiding of een opleidingsonderdeel op algemene wijze afhankelijk stellen van het bewijs dat de student :

- 1° geslaagd is voor een toets over de voldoende kennis van het Nederlands, of
- 2° ten minste één leerjaar in het Nederlandstalig secundair onderwijs met vrucht heeft voltooid, of
- 3° geslaagd is verklaard voor een opleiding, of één of meerdere opleidingsonderdelen, met een totale studieomvang van ten minste 60 studiepunten in het Nederlandstalig hoger onderwijs.

Artikel 20

Het instellingsbestuur kan de toelating tot de eerste inschrijving voor een in een andere taal dan het Nederlands aangeboden opleiding of opleidingsonderdeel afhankelijk stellen van een toets over de voldoende kennis van de gebruikte onderwijstaal.

HOOFDSTUK IV

Inschrijving

AFDELING 1

De inschrijving van de student

Artikel 21

Een student schrijft zich in aan de instelling van zijn keuze voor zover hij voldoet aan de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden.

Het recht op inschrijving wordt uitgeoefend met inachtnaam van artikel II.3 van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Artikel 22

Een student schrijft zich in voor :

- 1° één opleiding of meerdere opleidingen tegelijk, en/of
- 2° één opleidingsonderdeel of meerdere opleidingsonderdelen, die behoren tot één of meerdere opleidingen, en/of
- 3° een schakel- of voorbereidingsprogramma.

Een student kan zich tevens inschrijven voor de voorbereiding van een doctoraatsproefschrift.

AFDELING 2

Bijzondere bepalingen inzake gelijktijdige inschrijvingen

Artikel 23

Een student die nog niet in het bezit is van een bachelorsdiploma dat al dan niet rechtstreeks toelating verleent tot een bachelors-na-bachelorsopleiding, kan onder de voorwaarden, bepaald door het instellingsbestuur, toegelaten worden tot de inschrijving voor bedoelde bachelors-na-bachelorsopleiding en/of het daaraan voorafgaande voorbereidingsprogramma.

Voor het behalen van het diploma van de bachelors-na-bachelorsopleiding is het bezit van het diploma van de onderliggende bachelorsopleiding evenwel noodzakelijk. De bevoegde examencommissies kunnen daartoe opeenvolgend delibereren.

Artikel 24

Een student die nog niet in het bezit is van een bachelors- of mastersdiploma dat al dan niet rechtstreeks toelating verleent tot een (masters-na-) mastersopleiding, kan onder de voorwaarden, bepaald door het instellingsbestuur, toegelaten worden tot de inschrijving voor bedoelde (masters-na-) mastersopleiding en/of het daaraan voorafgaande voorbereidings- en/of schakelprogramma.

Voor het behalen van het diploma van bedoelde (masters-na-)mastersopleiding is het bezit van het diploma van de bachelorsopleiding of de onderliggende mastersopleiding evenwel noodzakelijk. De bevoegde examencommissies kunnen daartoe opeenvolgend delibereren.

HOOFDSTUK V

Diploma-, credit- en examencontract

AFDELING 1

Begripsomschrijving

Artikel 25

Het instellingsbestuur biedt bij de inschrijving van de student de keuze tussen één van de onderstaande contracten :

- 1° het diplomacontract, aangegaan met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van een graad of diploma van een opleiding of die zich inschrijft voor een schakel- of voorbereidingsprogramma ;
- 2° het creditcontract, aangegaan met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van (een) creditbewij(s)(zen) voor één of meerdere opleidingsonderdelen ;
- 3° het examencontract, aangegaan met de student die zich onder de door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden inschrijft voor het afleggen van examens met het oog op het behalen van :
 - a) een graad of een diploma van een opleiding, of
 - b) een creditbewijs voor één of meerdere opleidingsonderdelen.

De in het eerste lid bedoelde contracten maken onderdeel uit van de toetredingsovereenkomst of worden na de inschrijving gesloten in het raam van de toetredingsovereenkomst.

AFDELING 2

Studietraject

Artikel 26

§ 1. In het kader van een in artikel 25, eerste lid, bedoeld contract wordt overeenstemming bereikt over het studietraject op grond waarvan een graad of diploma van een opleiding, respectievelijk een creditbewijs kan worden behaald.

§ 2. Een studietraject bepaalt de modaliteiten inzake studieomvang, deliberatie en studievoortgangsbewaking :

- 1° bij wijze van modeltraject voor een groep studenten ;
- 2° bij wijze van geïndividualiseerd traject voor een bepaalde student.

De opportuniteit van het doorlopen van een geïndividualiseerd traject wordt op zorgvuldige wijze getoetst op grond van het dossier van de student.

§ 3. Een studietraject wordt voltijds en deeltijds aangeboden.

Een studietraject voor een masters-na-mastersopleiding wordt ten minste deeltijds aangeboden.

AFDELING 3

Vermeldingen

Artikel 27

Het diplomacontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van het onderwijs- en examenreglement :

- 1° het diploma dat de student wil behalen en de doelstellingen van het opleidingsprogramma ;
- 2° de studieomvang van de opleiding ;
- 3° de opleidingsonderdelen die in het traject moeten of kunnen worden opgenomen en de studieomvang en volgtijdelijkheid van deze opleidingsonderdelen ;
- 4° de tijdsperiode waarop de inschrijving betrekking heeft ;
- 5° de voorwaarden voor het behalen van een creditbewijs per opleidingsonderdeel ;
- 6° in voorkomend geval : de verkregen studieomvangvermindering ten gevolge van (een) vrijstelling(en) ;
- 7° het aantal examenkansen ;
- 8° de evaluatie- en deliberatieregels ;
- 9° de mogelijke maatregelen van studievoortgangsbewaking bedoeld in artikel 51, eerste lid ;
- 10° in voorkomend geval : de bindende voorwaarden bedoeld in artikel 51, eerste lid, 1°.

Het creditcontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van het onderwijs- en examenreglement :

- 1° het/de opleidingsonderde(e)l(en) waarvoor de student een inschrijving neemt ;
- 2° de studieomvang per opleidingsonderdeel ;
- 3° in voorkomend geval : de toelatingsvereisten voor de inschrijving voor het betrokken opleidingsonderdeel ;
- 4° de tijdsperiode waarop de inschrijving betrekking heeft ;
- 5° de voorwaarden voor het behalen van een creditbewijs per opleidingsonderdeel ;
- 6° in voorkomend geval : de verkregen studieomvangvermindering ten gevolge van (een) vrijstelling(en) ;

- 7° het aantal examenkansen ;
- 8° de evaluatieregels ;
- 9° de mogelijke maatregelen van studievoortgangsbewaking bedoeld in artikel 51, eerste lid ;
- 10° in voorkomend geval : de bindende voorwaarden bedoeld in artikel 51, eerste lid, 1°.

Het examencontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van het onderwijs- en examenreglement :

- 1° de in het eerste of het tweede lid bedoelde elementen, naar gelang het gaat om een contract met het oog op het behalen van een graad of een diploma dan wel een contract met het oog op het behalen van een creditbewijs ;
- 2° de voorwaarden waaronder de student deel mag nemen aan onderwijsactiviteiten en gebruik mag maken van onderwijsondersteunende faciliteiten.

AFDELING 4

Wijzigbaarheid

Artikel 28

§ 1. De keuze voor een in artikel 25, eerste lid bedoeld contract en de inhoud van de in artikel 27 bedoelde vermeldingen kunnen slechts na afloop van een semester worden gewijzigd, ongeacht de bepalingen van artikel II.3, § 2, eerste lid, van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

§ 2. De keuze voor een in artikel 25, eerste lid bedoeld contract wordt gewijzigd door het instellingsbestuur en de student gezamenlijk.

De wijziging van de inhoud van de in artikel 27 bedoelde vermeldingen gebeurt :

- 1° door het instellingsbestuur, indien de wijziging betrekking heeft op een modeltraject ;
- 2° door het instellingsbestuur en de student gezamenlijk, indien de wijziging betrekking heeft op een geïndividualiseerd traject.

§ 3. Het instellingsbestuur bepaalt de formele regelen waaraan de in § 1 bedoelde wijzigingen moeten voldoen.

HOOFDSTUK VI

Studievoortgang

AFDELING 1

Studievoortgang op grond van examens

ONDERAFDELING 1

Algemeen

Artikel 29

§ 1. Voor elk opleidingsonderdeel wordt een examen ingericht.

§ 2. Een student heeft voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is, recht op twee examenkansen.

Indien de aard van het opleidingsonderdeel niet toelaat dat tijdens hetzelfde academiejaar tweemaal wordt geëxamineerd, kan het in het eerste lid bedoelde recht niet tijdens hetzelfde academiejaar worden uitgeoefend.

Artikel 30

Individuele examinatoren en examencommissies treden bij het vaststellen van examenresultaten op onder de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur.

ONDERAFDELING 2

Creditbewijzen

Artikel 31

§ 1. Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.

Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatsbepaling heeft vastgelegd.

Het geslaagd zijn wordt beoordeeld door :

- 1° de individuele examiner, of
- 2° de examencommissie, zo het instellingsbestuur aan deze de bevoegdheid heeft opgedragen om de examenresultaten definitief vast te stellen.

§ 2. Het onderwijs- en examenreglement kan de gevallen bepalen waarin een creditbewijs met een bepaalde graad van verdienste wordt verleend.

§ 3. Een creditbewijs blijft onbeperkt geldig binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar dit werd behaald.

Een actualiseringsprogramma kan slechts worden opgelegd wanneer ten minste 5 kalenderjaren verstreken zijn sedert het behalen van het creditbewijs. De termijn van 5 kalenderjaren wordt berekend vanaf de eerste dag van de maand oktober die volgt op de maand waarin het creditbewijs werd behaald.

ONDERAFDELING 3

Examencommissies

SECTIE 1

Soorten en bevoegdheden

SUBSECTIE 1

Examencommissie voor het geheel van de opleiding

Artikel 32

§ 1. Het instellingsbestuur stelt een examencommissie in voor het geheel van de opleiding, in functie van de deliberatie met het oog op de toekenning van een graad of diploma.

Een student die voor het geheel van de opleiding aan de gestelde voorwaarden voldoet, registreert zich bij deze examencommissie.

§ 2. Deze examencommissie heeft volgende bevoegdheden :

- 1° het verklaren dat de student al dan niet geslaagd is voor het geheel van de opleiding ;
- 2° het bepalen van de opleidingsonderdelen die desgevallend moeten worden hernomen met het oog op het behalen van een diploma ;
- 3° het vaststellen van de graad van verdienste waarmee het diploma wordt toegekend.

Afhankelijk van de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement heeft deze examencommissie al dan niet de bevoegdheid om de examenresultaten definitief vast te stellen.

Artikel 33

§ 1. Een student verwerft een graad of een diploma van een opleiding indien hij voor het geheel van de opleiding geslaagd wordt verklaard.

De student wordt geslaagd verklaard indien hij alle examens die horen bij het opleidingsprogramma heeft afgelegd en op grond van het feit dat :

- 1° alle examens geleid hebben tot een creditbewijs, of
- 2° de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

§ 2. Het feit dat een student globaal geslaagd wordt verklaard, betekent niet dat hij in aanmerking komt voor een creditbewijs voor die opleidingsonderdelen waarvoor hij niet is geslaagd.

SUBSECTIE 2

Examencommissie voor het eerste academiejaar van een bachelorsopleiding

Artikel 34

Het instellingsbestuur stelt een examencommissie in voor het eerste academiejaar van een bachelorsopleiding, voor wat betreft de studenten die zich voor het eerst voor een bachelorsopleiding inschrijven.

Deze examencommissie heeft, afhankelijk van de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement, één of meerdere van volgende bevoegdheden :

- 1° het verklaren dat de student al dan niet geslaagd is voor het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen ;
- 2° het bepalen van de opleidingsonderdelen die moeten worden hernomen met het oog op het later behalen van een diploma ;

3° het definitief vaststellen van de examenresultaten ;

4° het vaststellen van de graad van verdienste waarmee de betrokken creditbewijzen worden verleend ;

5° het uitbrengen van een niet-bindend studieadvies op grond van de examenresultaten.

SUBSECTIE 3

Facultatieve examencommissie

Artikel 35

§ 1. Het instellingsbestuur kan een examencommissie instellen om één of meerdere keren per academiejaar te delibereren over het geheel van de opleidingsonderdelen dat door een groep studenten tijdens de betrokken periode werd gevolgd, voor zover de studenten gebonden zijn door :

- 1° een diplomacontract, of
- 2° een examencontract met het oog op het behalen van een graad of een diploma van een opleiding.

Een student die voor het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen aan de gestelde voorwaarden voldoet, registreert zich bij deze examencommissie.

§ 2. Deze examencommissie heeft, afhankelijk van de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement, één of meerdere van volgende bevoegdheden :

- 1° het verklaren dat de student al dan niet geslaagd is voor het geheel van de betrokken opleidingsonderdelen ;
- 2° het bepalen van de opleidingsonderdelen die moeten worden hernomen met het oog op het later behalen van een diploma ;
- 3° het definitief vaststellen van de examenresultaten ;
- 4° het vaststellen van de graad van verdienste waarmee de betrokken creditbewijzen worden verleend ;

5° het uitbrengen van een niet-bindend studieadvies op grond van de examenresultaten.

Artikel 36

Indien de examencommissie beschikt over de in artikel 35, § 2, 1°, bedoelde bevoegdheid, verklaart zij de student geslaagd indien deze alle examens die horen bij het betrokken deel van het opleidingsprogramma heeft afgelegd en :

1° alle examens hebben geleid tot een creditbewijs, of

2° de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het betrokken deel van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

§ 3. Het feit dat een student globaal geslaagd wordt verklaard, betekent niet dat hij in aanmerking komt voor een creditbewijs voor die opleidingsonderdelen waarvoor hij niet is geslaagd.

SECTIE 2

Gemeenschappelijke werkingsregel

Artikel 37

Examencommissies nemen slechts bindende beslissingen ten aanzien van een student zo ten minste de helft van de leden van het academisch c.q. onderwijzend personeel die de student gedurende de betrokken periode beoordeelden, aanwezig is.

AFDELING 2

Studievoortgang op grond van EVC's en EVK's

ONDERAFDELING 1

Bewijzen van bekwaamheid

SECTIE 1

Validerende instantie

Artikel 38

§ 1. Een bewijs van bekwaamheid en het daaraan voorafgaande bekwaamheidsonderzoek worden aangevraagd bij en toegekend door een validerende instantie in de schoot van (een) associatie(s).

Als validerende instantie kunnen optreden :

1° een associatiebestuur ;

2° een verzelfstandigd orgaan onder het gezag of het toezicht van één of meerdere associatiebesturen.

§ 2. Besturen van instellingen die niet behoren tot een associatie, sluiten zich door middel van een overeenkomst bij een validerende instantie aan.

§ 3. Een validerende instantie treedt op als openbare dienst, die in een reglementaire verhouding staat tot een aanvrager.

Een validerende instantie en een aanvrager sluiten door de inwilliging van de aanvraag een toetredingsovereenkomst.

SECTIE 2

Bekwaamheidsonderzoek

SUBSECTIE 1

Standaard

Artikel 39

Het bekwaamheidsonderzoek hanteert, afhankelijk van de aanvraag, volgende standaarden :

- 1° de in artikel 58, § 2, van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het mastersniveau ;
- 2° de in de schoot van de betrokken associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan, of de cluster van opleidingsonderdelen.

SUBSECTIE 2

Methodologie

Artikel 40

§ 1. Het bekwaamheidsonderzoek betreffende EVC's en EVK's kan worden doorgevoerd aan de hand van (een combinatie van) volgende methodieken :

- 1° een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager ;
- 2° directe observatie van gedragingen en realisaties ;
- 3° evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties ;
- 4° evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's ;
- 5° portfolioconstructie, zijnde de samenstelling van een persoonlijk dossier waarin allerlei soorten

stukken worden opgenomen die de competenties bewijzen.

Het in artikel 42 bedoelde reglement bepaalt :

- 1° welke methodiek van toepassing is voor (een) bepaald(e) groep(en) aanvragers ;
- 2° in voorkomend geval : de gradaties in de bewijslast, binnen eenzelfde methodiek, ten aanzien van verschillende groepen aanvragers.

§ 2. Het bekwaamheidsonderzoek betreffende EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen onderwijs, verloopt op stukken.

In uitzonderlijke gevallen, waarvan de validerende instantie de noodzakelijkheid motiveert, kan naast het onderzoek op stukken een beperkte bijkomende proef worden georganiseerd.

SUBSECTIE 3

Procedure

Artikel 41

Het bekwaamheidsonderzoek biedt volgende procedurele waarborgen :

- 1° de aanvrager wordt begeleid bij :
 - a) het verwerven van inzicht in de mogelijkheden inzake curriculumopbouw in het hoger onderwijs ;
 - b) het verzamelen van de bewijslast inzake de voorgelegde competenties ;
- 2° de beoordelaar(s) is/zijn bekwaam om over de bewijslast te oordelen en kan/kunnen dientengevolge zowel de bewijslast als de standaarden lezen en beide tegen elkaar afwegen ;
- 3° de begeleider(s) en de beoordelaar(s) zijn niet dezelfde personen ;
- 4° de privacy en de persoonlijke integriteit van de aanvrager wordt beschermd ;
- 5° de interne beroepsprocedure, bedoeld in artikel II.13, eerste lid van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de

integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, is gericht op mediatie.

SUBSECTIE 4

Reglement

Artikel 42

De in subsectie 1 tot en met 3 bedoelde minimale regelen worden per associatie uitgewerkt in een reglement, dat tot stand komt als volgt :

- 1° de validerende instantie werkt een voorstel van reglement uit, waarin de methodologische en procedurele garanties inzake de (h)erkenning van EVK's en EVC's zijn ingeschreven, evenals de beginselen inzake de in artikel 41, 5°, bedoelde interne beroepsprocedure ;
- 2° de validerende instantie legt haar voorstel ter loutere bekrachtiging voor aan de Vlaamse regering.

SUBSECTIE 5

Kwaliteitsborging

Artikel 43

§ 1. De Vlaamse regering werkt de nodige maatregelen uit opdat de kwaliteit van de methoden en procedures gebruikt bij het bekwaamheidsonderzoek wordt gewaarborgd. Zij kan daartoe een geëigend orgaan oprichten of aanwijzen.

De kwaliteitsborging heeft betrekking op de transparantie, toegankelijkheid, betrouwbaarheid en regelmatigheid van de gehanteerde procedures en methoden.

§ 2. De in § 1, eerste lid, bedoelde maatregelen worden neergelegd in een besluit, dat ophoudt uitwerking te hebben indien het niet bij decreet is be-

krachtigd binnen een termijn van 1 jaar vanaf de inwerkingtreding ervan. De bekrachtiging werkt terug tot deze laatste datum.

SECTIE 3

Territoriale gelding en geldigheidsduur

Artikel 44

Een bewijs van bekwaamheid geldt binnen de instellingen die ressorteren onder de associatie(s) in de schoot waarvan de validerende instantie is opgericht, evenals binnen elke instelling die met deze validerende instantie een overeenkomst heeft gesloten.

Artikel 45

Een bewijs van bekwaamheid blijft onbeperkt geldig.

Een actualiseringsprogramma kan slechts worden opgelegd wanneer ten minste 5 kalenderjaren verstreken zijn sedert het verkrijgen van het bewijs van bekwaamheid. De termijn van 5 kalenderjaren wordt berekend vanaf de eerste dag van de maand oktober die volgt op de maand waarin het bewijs van bekwaamheid werd verkregen.

ONDERAFDELING 2

Vrijstellingen

SECTIE 1

Bevoegde instantie

Artikel 46

Het instellingsbestuur verleent op grond van een bewijs van bekwaamheid een vrijstelling.

SECTIE 2

Procedureregeling

Artikel 47

§ 1. Vrijstellingen worden verleend overeenkomstig een besluit van de Vlaamse regering dat de minimale beginselen ter zake vastlegt.

De minimale beginselen omvatten ten minste :

- 1° de toekenningsvoorwaarden op grond van de inhoudelijke aansluiting tussen het betrokken opleidingsonderdeel, of het deel ervan, en de geattesteerde EVK's en/of EVC's ;
- 2° de inspraakregeling voor de student ;
- 3° de draagwijdte van de motiveringsverplichting in hoofde van het instellingsbestuur ;
- 4° de basisbeginselen inzake de interne beroepsprocedure, bedoeld in artikel II.13, eerste lid, van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De beroepsprocedure is gericht op de beslissingen van de validerende instantie zijn vatbaar voor intern beroep overeenkomstig artikel II.13, eerste lid, van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De beroepsprocedure is gericht op mediatie.

§ 2. Het in § 1 bedoelde besluit van de Vlaamse regering wordt genomen na gezamenlijk advies van de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad.

§ 3. Het instellingsbestuur werkt de nadere regelen inzake het verlenen van vrijstellingen uit in het onderwijs- en examenreglement.

SECTIE 3

Omvang

Artikel 48

De omvang van een vrijstelling wordt uitgedrukt in gehele studiepunten.

Artikel 49

De omvang van een vrijstelling voor een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, wordt, behoudens andersluidende beslissing van het instellingsbestuur, gelijkgesteld met de studieomvang van dat opleidingsonderdeel, of het deel ervan.

SECTIE 4

Vereisten na studieomvangvermindering

Artikel 50

Wanneer ten gevolge van vrijstellingen studieomvangvermindering wordt verkregen, moeten studenten nog opleidingsonderdelen voor een studieomvang van ten minste 45 studiepunten volgen, vooraleer zij het diploma van een bachelors- of mastersopleiding kunnen behalen.

In afwijking van het eerste lid geldt ten aanzien van de tweede inschrijving voor een bachelors- of mastersopleiding waarvan een student reeds het diploma bezit, de voorwaarde dat de student nog opleidingonderdelen voor een studieomvang van ten minste 30 studiepunten moet volgen.

AFDELING 3

Studievoortgangsbewaking

Artikel 51

Het instellingsbestuur kan volgende maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen :

- 1° het opleggen van bindende voorwaarden voor de inschrijving. Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door een examencommissie als bedoeld in artikel 35, ook al is dergelijke examencommissie niet op algemene wijze voorgeschreven ;
- 2° het weigeren van de inschrijving van de student. Van deze mogelijkheid wordt slechts gebruik gemaakt indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving werden opgelegd of indien uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

Maatregelen van studievoortgangsbewaking kunnen worden opgelegd aan een student die reeds tweemaal voor een bepaald opleidingsonderdeel aan een hogeschool of universiteit in de Vlaamse Gemeenschap werd ingeschreven, zonder dat hij daarvoor een creditbewijs behaalde. Deze bepaling geldt niet indien het opleidingsonderdeel voorwerp uitmaakte van een deliberatie door een examencommissie en de student voor het geheel van de opleiding of de opleidingsonderdelen geslaagd werd verklaard.

Maatregelen van studievoortgangsbewaking worden opgelegd aan een onder diplomacontract ingeschreven student, die de graad of het diploma van de betrokken opleiding nog niet heeft behaald na verloop van een bepaalde termijn, die op grond

van de studieomvang van de opleiding berekend wordt als volgt :

- 1° indien de student het studietraject voltijds heeft aangevat :
 - a) wordt voor de eerste en tweede schijf van 60 studiepunten telkens 2 academiejaren gerekend ;
 - b) wordt voor de derde schijf en desgevallend volgende schijven van 60 studiepunten telkens 1 academiejaar gerekend ;
- 2° indien de student het studietraject halftijds of deeltijds heeft aangevat :
 - a) wordt voor de eerste en tweede schijf van 60 studiepunten telkens 3 academiejaren gerekend ;
 - b) wordt voor de derde schijf en desgevallend volgende schijven van 60 studiepunten telkens 2 academiejaren gerekend.

AFDELING 4

Rapporteringsplicht

Artikel 52

Het instellingsbestuur rapporteert over het beleid omtrent het aanbieden van flexibele studietrajecten en de keuze- en studievoortgangbegeleiding van studenten in het jaarverslag vermeld in artikel 162 van het universiteitendecreet of artikel 234, § 2, van het hogescholendecreet.

De Vlaamse regering sluit met de instellingsbesturen een overeenkomst af met betrekking tot het doorgeven van de studievoortganggegevens van de studenten naar de in artikel 113bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde centrale databank.

TITEL IV

Studiegeld en bijdrage voor het
bekwaamheidsonderzoek

HOOFDSTUK I

Studiegeld

AFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 53

Het instellingsbestuur stelt jaarlijks vóór 1 mei de bedragen van het studiegeld vast, overeenkomstig :

- 1° de regelen van afdeling 2, voor wat betreft de studenten onder diploma- of creditcontract ;
- 2° de regelen van afdeling 3, voor wat betreft de studenten onder examencontract.

AFDELING 2

Het studiegeld bij diploma- en creditcontracten

ONDERAFDELING 1

Beginsel

Artikel 54

§ 1. Het studiegeld voor de studenten onder diploma- of creditcontract bestaat uit :

- 1° een vast gedeelte, en
- 2° een variabel gedeelte pro rata het aantal studiepunten waarvoor de student zich inschrijft.

Artikel 55

§ 1. Het vast gedeelte van het studiegeld bedraagt 145 euro.

Het vast gedeelte is slechts één maal per academiejaar verschuldigd, ongeacht het aantal inschrijvingen voor diploma- en/of creditcontracten dat tijdens dat academiejaar aan dezelfde instelling wordt genomen.

§ 2. Het variabel gedeelte van het studiegeld bedraagt ten minste 5 euro en ten hoogste 6 euro per studiepunt.

ONDERAFDELING 2

Afwijkingen

Artikel 56

Voor beursstudenten betreft het studiegeld een forfaitair bedrag van ten minste 55 en ten hoogste 100 euro.

Voor studenten die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen, maar waarvan het referentie-inkomen ten hoogste 1.240 euro boven de financiële maximumgrens bepaald in de regelgeving betreffende de studietoelagen ligt, bedraagt het variabel gedeelte van het studiegeld ten hoogste twee derden van het bedrag vastgesteld overeenkomstig artikel 55, § 2.

Artikel 57

Doctorandi betalen bij de inschrijving voor de voorbereiding van een doctoraat een studiegeld van ten minste 240 en ten hoogste 300 euro.

Zij betalen in het academiejaar waarin het doctoraat behaald wordt een studiegeld van ten minste 240 euro en ten hoogste 300 euro.

Artikel 58

Voor de academische initiële lerarenopleiding betreft het studiegeld een forfaitair bedrag van ten hoogste 130 euro.

Een verschillend bedrag kan worden vastgelegd, naar gelang het gaat om :

- 1° hoofdschrijvingen, dan wel bijkomende inschrijvingen ;

2° voltijdse dan wel deeltijdse studietrajecten.

Artikel 59

De samengetelde studiegelden voor de specifieke opleiding in de huisartsgeneeskunde bedragen ten hoogste 1.000 euro.

AFDELING 3

Het studiegeld bij examencontracten

Artikel 60

§ 1. Het studiegeld voor de studenten onder examencontract bestaat uit :

1° een vast gedeelte, en

2° een variabel gedeelte pro rata het aantal studiepunten waarvoor de student zich inschrijft.

§ 2. Het vast gedeelte van het studiegeld bedraagt 50 euro.

Het variabel gedeelte van het studiegeld bedraagt 3 euro per studiepunten.

AFDELING 4

Bijzondere gevallen

ONDERAFDELING 1

Bachelors-na-bachelorsopleidingen en masters-na-mastersopleidingen

Artikel 61

§ 1. Het instellingsbestuur kan voor de studenten die inschrijven voor een bachelorsopleiding die volgt op een andere bachelorsopleiding of voor een mastersopleiding die volgt op een andere mastersopleiding een bijzonder studiegeld vastleggen.

§ 2. Het bijzonder studiegeld bedraagt ten hoogste :

1° 1.010 euro, voor de studenten die :

a) beroepsactief zijn, en

b) ten minste drie jaar in het bezit zijn van een bachelors- of mastersdiploma of van een buitenlands diploma op grond waarvan ze werden toegelaten tot de betrokken bachelors- of mastersopleiding ;

2° 505 euro, voor de niet onder 1° ressorterende studenten.

§ 3. In bijzondere omstandigheden wordt het maximumbedrag van het bijzonder studiegeld vastgesteld op :

1° 24.790 euro, voor de in § 2, 1° bedoelde studenten ;

2° 5.400 euro, voor de in § 2, 2° bedoelde studenten.

De in het eerste lid bedoelde bijzondere omstandigheden betreffen één of meer van volgende gevallen :

1° de opleiding brengt bijzondere kosten met zich mee, veroorzaakt door :

a) het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, de uitrusting van laboratoria, de bijzondere inrichting van bibliotheken, het specifieke studie- en leer materiaal of de specifieke begeleidings- en supervisetaken, en/of

b) het aanbod van bijzondere faciliteiten ;

2° de opleiding vereist een bepaalde beroepservaring en/of wordt georganiseerd in samenwerking met de industrie of een beroepsorganisatie om te voorzien in de opleidingsbehoeften van een bepaalde sector ;

3° de opleiding heeft een internationaal karakter.

Het in het eerste lid bedoeld bijzonder studiegeld kan niet worden gevraagd binnen de studiegebieden “Gezondheidszorg”, “Onderwijs” en “Sociaalagogisch werk”.

§ 4. Het instellingsbestuur deelt het bedrag van het bijzonder studiegeld en, desgevallend, de motivering van de in § 3, tweede lid, bedoelde bijzondere omstandigheden mee aan de Vlaamse regering.

ONDERAFDELING 2

Postgraduaatopleidingen en kortere
opleidingstrajecten met het oog op
na- en bijscholing

Artikel 62

Het instellingsbestuur bepaalt vrij en op gemotiveerde wijze het studiegeld voor de studenten die zich inschrijven voor :

- 1° een postgraduaatopleiding, en
- 2° een in artikel 17 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoeld korter opleidingstraject met het oog op na- en bijscholing.

AFDELING 5

Bepalingen inzake sommige
buitenlandse studenten

Artikel 63

Het instellingsbestuur bepaalt vrij en op gemotiveerde wijze het studiegeld voor de inschrijving van studenten die geen beursstudent zijn, voor zover het niet gaat om :

- 1° studenten met de Belgische nationaliteit ;
- 2° de in België verblijvende kinderen van onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie die in België arbeid verrichten of verricht hebben en die zich kunnen beroepen op artikel 12 van de verordening (EU) 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie ;
- 3° studenten met een buitenlandse nationaliteit die toegelaten of gemachtigd zijn voor een verblijf van onbeperkte duur in België zoals bepaald door de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, te bewijzen door middel van de verblijfskaart van een onderdaan van een lidstaat van de Europese Gemeenschappen (bijlage 8 of bijlage 9), of de identiteitskaart voor vreemdeling (bijlage 7) of het bewijs van inschrijving in het vreemde-

lingenregister (bijlage 6), overeenkomstig artikel 31 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen ;

- 4° kandidaat-vluchtelingen van wie de asielaanvraag ontvankelijk is verklaard, alsook hun kinderen, te bewijzen door middel van :
 - a) de bijlage 25 afgegeven aan de grens aan een asielzoeker of de bijlage 26 afgegeven in het Rijk aan een asielzoeker overeenkomstig het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en
 - b) een attest van immatriculatie (bijlage 4) overeenkomstig het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en
 - c) het attest van ontvankelijkheid van de asielaanvraag, uitgereikt door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

AFDELING 6

Sociale maatregelen

Artikel 64

Het instellingsbestuur kan ten behoeve van minvermogende studenten het variabel gedeelte van het studiegeld differentiëren, dan wel het studiegeld vaststellen onder de in dit hoofdstuk bedoelde minimumgrenzen.

AFDELING 7

Terugstorting

Artikel 65

Het instellingsbestuur bepaalt :

- 1° of het studiegeld, of een billijk gedeelte daarvan, aan de student wordt teruggestort, zo deze de inschrijving voortijdig beëindigt ;

2° of, en op welke wijze, het variabel gedeelte van het studiegeld aangepast wordt indien een in artikel 28 bedoelde wijziging van of in een diploma- of creditcontract gevolgen heeft voor het aantal studiepunten.

Het maakt de regelen daaromtrent op behoorlijke wijze kenbaar.

AFDELING 8

Indexering

Artikel 66

De in dit hoofdstuk bedoelde bedragen worden jaarlijks aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De referentiedatum voor de jaarlijkse aanpassing is 1 september 2003.

HOOFDSTUK II

Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek

Artikel 67

§ 1. De validerende instantie kan aan de personen die een bekwaamheidsonderzoek ondergaan een bijdrage in de kosten vragen, voor zover het niet gaat om :

- 1° een procedure betreffende EVK's die voortvloeien uit een studiebewijs, afgeleverd binnen onderwijs ;
- 2° het in artikel 13 bedoelde bekwaamheidsonderzoek.

§ 2. De bijdrage voor een bekwaamheidsonderzoek dat op algemene wijze de competenties van de aanvrager voor het hoger onderwijs test, bedraagt ten hoogste :

- 1° 590 euro, indien het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs ;

2° 770 euro, indien het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het mastersniveau en de aanvrager nog niet beschikt over een diploma van een bachelorsopleiding ;

3° 230 euro, indien het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het mastersniveau en de aanvrager reeds beschikt over een diploma van een bachelorsopleiding.

De bijdrage voor een bekwaamheidsonderzoek dat de competenties van de aanvrager voor een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen test, wordt berekend door een vast gedeelte van 50 euro op te tellen bij een variabel gedeelte, dat wordt verkregen door het betrokken aantal studiepunten te vermenigvuldigen met 3 euro.

§ 3. De in § 2 bedoelde bedragen worden jaarlijks aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De referentiedatum voor de jaarlijkse aanpassing is 1 september 2003.

TITEL V

Wijzigingsbepalingen

HOOFDSTUK I

Het onderwijs- en examenreglement

Artikel 68

In artikel 77 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° wordt vervangen door wat volgt :

“1° voor elke opleiding :

- a) de graad waartoe de opleiding leidt, de kwalificatie van de graad en desgevallend de specificatie van de graad ;
- b) de inhoud en de doelstellingen van de opleiding, het opleidingsprogramma en de indeling in opleidingsonderdelen ;

- c) in voorkomend geval : de afstudeerrichtingen ;
- d) de volgtijdelijkheid van de onderscheiden opleidingsonderdelen ;
- e) de organisatie van de opleiding in de vorm van modeltrajecten en geïndividualiseerde trajecten ;” ;

2° een 1°bis en 1°ter worden toegevoegd, die luiden als volgt :

“1°bis voor elk opleidingsonderdeel : de doelstellingen van het opleidingsonderdeel (aard, inhoud, profiel) en het niveau van het opleidingsonderdeel (inleidend, uitdiepend, gespecialiseerd) ;” ;

“1°ter voor elke opleiding en voor elk opleidingsonderdeel :

- a) de regelen inzake de inschrijving van studenten, inzonderheid de keuzemogelijkheid tussen een diploma- of examencontract of tussen een credit- of examencontract en de mogelijkheden om de keuze voor een bepaald contract te wijzigen ;
- b) in voorkomend geval : de bijzondere vooropleidingseisen en de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden, evenals de voorwaarden waaronder een student kan worden ingeschreven indien hij niet voldoet aan de algemene vooropleidingseisen ;
- c) de begin- en eindcompetenties ;
- d) de studieomvang uitgedrukt in studiepunten ;
- e) de voorwaarden waaronder vrijstellingen worden verleend ;
- f) de gebruikte onderwijstaal ;
- g) de voorwaarden waaronder de studenten opleidingsonderdelen kunnen volgen en daarover examen kunnen afleggen aan andere binnen- en buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs ;” ;

3° 10°, 11° en 12°, opgeheven bij decreet van [...] (datum van het nog aan te nemen decreet betreffende de rechtspositieregeling van de studenten, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger

onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen toevoegen), worden opnieuw opgenomen in de volgende lezing :

“10° de voorwaarden waaronder attesten van bekwaamheid worden verleend ;” ,

“11° de interne beroepsprocedures inzake :

- a) het verlenen van bewijzen van bekwaamheid ;
- b) het toekennen van vrijstellingen ;
- c) het opleggen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma, en het vaststellen van de studieomvang van dergelijk programma ;
- d) het opleggen van een in artikel 51 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde maatregel van studievoortgangsbewaking ;” ,

“12° de wijze waarop de in 11° bedoelde beslissingen worden herzien indien zij zijn aangestast door materiële vergissingen ;” ;

4° er wordt een 14° toegevoegd, dat luidt als volgt :

“14° de regelen inzake de organisatie van informatiesessies voor studenten die zich voor de eerste maal inschrijven aan de instelling ;” .

Artikel 69

Aan artikel 78 van hetzelfde decreet wordt een 9°, 10°, 11° en 12° toegevoegd, die luiden als volgt :

“9° de volgtijdelijkheid van de onderscheiden examens ;” ;

“10° de algemene regels en de modaliteiten van deliberatie ;” ;

“11° de wijze waarop omgegaan wordt met overmacht of met onregelmatigheden tijdens het examenverloop ;” ;

“12° de wijze waarop examenbeslissingen, aangestast door materiële vergissingen, worden herzien ;” .

HOOFDSTUK II

Bekrachtiging van de studies

Artikel 70

In artikel 85 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° de bestaande tekst zal § 1 vormen, met dien verstande dat tussen de woorden “het voltooide opleidingsprogramma” en de woorden “, de eventueel verleende vrijstellingen” de woorden “en de behaalde creditbewijzen” worden ingevoegd ;

2° er wordt een § 2 toegevoegd, die luidt als volgt :

“§ 2. Het instellingsbestuur verleent een creditbewijs aan een student die geslaagd is voor het betrokken opleidingsonderdeel. Door het verlenen van een creditbewijs krachtens het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, is dit van rechtswege erkend en bekrachtigd.

Het instellingsbestuur levert bij het beëindigen van een creditcontract, of op vraag van een student, een document met de behaalde creditbewijzen af.

Het document vermeldt in elk geval :

1° de instelling waaraan het document uitgereikt wordt en de opleiding waarbinnen het/de opleidingsonderde(e)l(en) kader(t)(en) ;

2° het profiel van de betrokken opleiding ;

3° de benaming van het/de opleidingsonderde(e)l(en) ;

4° het aantal credits en in voorkomend geval de toegekende eindbeoordeling met eventueel de graad van verdienste ;

5° de doelstellingen van het/de opleidingsonderde(e)l(en) (aard, inhoud, profiel) ;

6° het niveau van het/de opleidingsonderde(e)l(en) (inleidend, uitdiepend, gespecialiseerd).

De Vlaamse regering kan nadere regelen inzake de vorm van de documenten bepalen.

De instellingen houden een beschrijving bij van de opleidingsonderdelen die zij aanbieden of hebben aangeboden.”.

Artikel 71

Aan titel I, hoofdstuk III, afdeling 7, van hetzelfde decreet wordt een artikel 86bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

“Artikel 86bis

De graad of het diploma van een opleiding kan enkel worden verleend aan een student die ingeschreven is op grond van een diplomacontract of van een examencontract, aangegaan met het oog op het behalen van een graad of een diploma van de opleiding.”.

HOOFDSTUK III

Rechtsbescherming

Artikel 72

In artikel II.1 van het decreet van [...] betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° 5° en 6° worden opgeheven ;

2° er wordt een 15°bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

“15°bis studievoortgangsbeslissing : één van de volgende beslissingen :

a) een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meerdere opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel ;

- b) een examentuchtbeslissing, zijnde een sanctie opgelegd naar aanleiding van examenfeiten ;
- c) de toekenning van een bewijs van bekwaamheid, dat aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven ;
- d) de toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen ;
- e) een beslissing waarbij het volgen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld ;
- f) het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel 51 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;”.

Artikel 73

Aan artikel II.2 van hetzelfde decreet wordt een § 3 toegevoegd, die luidt als volgt :

“§ 3. De bepalingen van Titel II, met uitzondering van artikel II.3, II.10 en II.43, zijn mede van toepassing op de in artikel 37 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen bedoelde validerende instanties.

Voor de lezing van de in het eerste lid bedoelde bepalingen :

- 1° worden de personen die een bekwaamheidsonderzoek aanvragen als “studenten” beschouwd ;
- 2° wordt het reglement van de validerende instantie als “onderwijs- en examenregeling” beschouwd.”.

Artikel 74

Artikel II.4 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel II.4.

Het bestuur, of enig orgaan dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur, treedt bij het nemen van een studievoortgangsbeslissing op als openbare dienst, die in een reglementaire verhouding staat tot de student.”.

Artikel 75

In deel II, titel II van hetzelfde decreet wordt het opschrift van Hoofdstuk III vervangen door wat volgt :

“HOOFDSTUK III

Rechtsbescherming bij studievoortgangsbeslissingen”.

Artikel 76

Artikel II.12 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel II.12

De onderwijs- en examenregeling bepaalt de wijze waarop studievoortgangsbeslissingen worden herzien, wanneer deze zijn aangetast door materiële vergissingen die worden vastgesteld binnen een vervaltermijn van tien kalenderdagen na de dag waarop deze zijn genomen.”.

Artikel 77

In artikel II.13 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in het eerste lid worden de woorden “examenbeslissing of een examentuchtbeslissing” vervangen door de woorden “studievoortgangsbeslissing” ;
- 2° in het tweede lid worden de woorden “heroverweging van de examen(tucht)beslissing” vervangen door de woorden “heroverweging van de studievoortgangsbeslissing” en worden de woorden “in het geval van een examentuchtbeslis-

sing” vervangen door de woorden “in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing”.

Artikel 78

Artikel II.14, eerste lid, 2° van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

“2° een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, of her-ziet.”.

Artikel 79

In deel II, titel II, hoofdstuk III, afdeling 2 van hetzelfde decreet wordt het opschrift van onderafdeling 2 vervangen door wat volgt :

“ONDERAFDELING 2

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen”.

Artikel 80

In artikel II.15 van hetzelfde decreet worden de woorden “Raad voor examenbetwistingen” vervangen door de woorden “Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen”.

Artikel 81

In artikel II.21 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid wordt het woord “examen(tucht)beslissingen” vervangen door het woord “studievoortgangsbeslissingen” ;

2° in het tweede lid worden de woorden “de examencommissie” vervangen door de woorden “het bestuur of enig orgaan dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur”.

Artikel 82

In artikel II.22 worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid, 2° :

a) worden de woorden “gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen examenbeslissing” vervangen door de woorden “gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbeslissing”,

b) wordt de tekst van b) en c), respectievelijk, de tekst van c) en d),

c) wordt in de plaats van b) een nieuwe b) ingevoegd, die luidt als volgt :

“b) een nieuwe beslissing houdende toekenning van een bewijs van bekwaamheid in voorkomend geval afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw bekwaamheidsonderzoek of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren,” ;

2° in het tweede lid worden de woorden “alsof hij geslaagd was geweest, dan wel alsof geen examentuchtbeslissing was genomen” vervangen door de woorden “alsof geen nadelige studievoortgangsbeslissing was genomen”.

Artikel 83

In artikel II.28, § 1, tweede lid worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 1° wordt het woord “examen(tucht)beslissing” vervangen door het woord “studievoortgangsbeslissing” ;

2° aan 2° wordt vóór het teken “ ;” een zinsnede toegevoegd, die luidt als volgt :

“, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid”.

HOOFDSTUK IV

Diverse wijzigingen

AFDELING 1

Wijzigingen aan het decreet van 12 juni 1991
betreffende de universiteiten in de
Vlaamse Gemeenschap

Artikel 84

In artikel 132, 2°, e), van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap worden de woorden “, zonder dat dit aantal studenten per financieringsgroep twee procent mag overschrijden van het totaal aantal Belgische studenten die het vorig academiejaar regelmatig in de betrokken financieringsgroep zijn ingeschreven” geschrapt.

AFDELING 2

Wijzigingen aan het decreet van 13 juli 1994
betreffende de hogescholen in de
Vlaamse Gemeenschap

Artikel 85

In artikel 177, § 1, 2°, e), van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap wordt de tweede zin opgeheven.

AFDELING 3

Wijzigingen aan het decreet van 4 april 2003
betreffende de herstructurering van het
hoger onderwijs in Vlaanderen

Artikel 86

Artikel 3, derde, vierde, achtste, elfde, twaalfde, dertiende, veertiende, vijftiende, achttiende, negentiende, twintigste en drieëntwintigste streepje, 20, 21, 22, 65, 66, 67, 69, § 6, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 79, 80, 81, 82 en 89 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen worden opgeheven.

Artikel 87

In artikel 61, § 2, tweede lid, 1° van hetzelfde decreet, zoals gewijzigd bij decreet van [...] (*datum van het nog aan te nemen decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen invoegen*), worden de woorden “artikel 66, § 6” vervangen door de woorden “artikel 13 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen”.

Artikel 88

In artikel 69 van hetzelfde decreet worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 1 worden de woorden “65 en 66” vervangen door de woorden “11, 13 en 17 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen” ;

2° in § 2 worden de woorden “66 en 67” vervangen door de woorden “15 en 18 van het decreet van [...] betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen”.

Artikel 89

In artikel 122, § 2, van hetzelfde decreet worden de tekens “, 43” geschrapt.

Artikel 90

In artikel 137, § 1, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden “artikel 43 van het universiteitendecreet” en “wordt vanaf het academiejaar 2004-2005” de woorden “overeenkomstig artikel 138, § 1” ingevoegd.

Artikel 91

In titel I van hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk VIbis, bestaande uit artikel 113bis, ingevoegd, dat luidt als volgt :

“HOOFDSTUK VIbis

Centrale databank

Artikel 113bis

§ 1. De Vlaamse regering organiseert bij het departement Onderwijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap een centrale databank, gericht op gegevensverwerking met het oog op volgende doelstellingen :

- 1° de financiering van instellingen voor hoger onderwijs ;
- 2° het verzamelen van statistisch materiaal ;
- 3° de opvolging van studieloopbanen.

§ 2. De centrale databank bevat per student de inschrijvingsgegevens en de identificatiegegevens.

De identificatiegegevens worden enkel uitgewisseld tussen de betrokken instellingen voor hoger onderwijs en het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Zij kunnen nimmer openbaar worden gemaakt.

§ 3. Het beheer en het gebruik van de centrale databank maakt het voorwerp uit van een protocol tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, enerzijds, en de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad, anderzijds.”

TITEL VI

Overgangsmaatregel

Artikel 92

Studenten die gestart zijn in het op de vooravond van de inwerkingtreding van dit decreet van toepassing zijnde studiejaarsysteem maar ten gevolge

van studievertraging overstappen naar een bachelors- of mastersopleiding waarbinnen de bepalingen van dit decreet worden toegepast, worden van rechtswege geacht een diplomacontract te hebben gesloten, behoudens in het geval zij uitdrukkelijk kiezen voor het afsluiten van een examencontract.

Zij worden geacht een creditbewijs te hebben behaald voor de opleidingsonderdelen waarvoor binnen het studiejaarsysteem examens werden afgelegd en die het voorwerp hebben uitgemaakt van een deliberatie waarbij de student voor het geheel van de opleidingsonderdelen geslaagd werd verklaard.

TITEL VII

Inwerkingtreding

Artikel 93

§ 1. De bepalingen van dit decreet treden in werking vanaf het academiejaar 2005-2006.

De Vlaamse regering is ertoe gemachtigd de bepalingen van dit decreet eerder in werking te laten treden ten aanzien van die associaties en/of instellingen waarvan de besturen erom verzoeken. Zij kan daarbij de dwingende bepalingen aanwijzen dewelke slechts vanaf het academiejaar 2005-2006 dienen te worden gerespecteerd. In dat geval worden de betrokken aangelegenheden geregeld overeenkomstig de op de vooravond van de door het besluit bepaalde inwerkingtredingsdatum vigerende regelen.

§ 2. De inwerkingtreding van bepalingen van dit decreet is facultatief ten aanzien van de opleidingen binnen de studiegebieden “Audiovisuele en beeldende kunst” en “Muziek en podiumkunsten”. De Vlaamse regering kan, op verzoek van het bevoegde instellingsbestuur of associatiebestuur, de inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet voor deze opleidingen vastleggen, voor wat betreft de betrokken instelling(en).

§ 3. De inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet gebeurt geleidelijk, jaar na jaar.

Brussel, 20 februari 2004.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN
